

Maatalouden

LOMITUSJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI

tyl

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	28.9.2015
Tekijät	Toimeksiantaja
Maatalouden lomitussuunnitelmien kehittämistyöryhmä	Sosiaali- ja terveysministeriö
Puheenjohtaja: Riitta Kuusisto, STM	HARE-numero ja toimeksiantamispäivä
Sihteerit: Pirjo Uusitalo, Maatalousyrittäjien eläkelaitos	STM028:00/2014; 12.3.2014
Annika Parsons, STM	
Muiston nimi	
Maatalouden lomitussuunnitelmien kehittämistyöryhmän loppuraportti	

Tiivistelmä

■ Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 12.3.2014 työryhmän, jonka tavoitteena oli kehittää maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitussuunnitelmia ja palvelujen toteuttamista niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin tulevaisuuden tarpeita palvelujen käyttäjien, toteuttajien, hallinnon sekä rahoituksen kestävyden kannalta.

Työryhmätyön aikana lomitussuunnitelma-alueeseen valmisteltiin muutosehdotukset pääministeri Stubbin hallituksen asettaman 5 miljoonan euron säästöavoitteeseen toteuttamiseksi vuodesta 2015 alkaen. Säästötoimista luovuttiin aikaisempina vuosina tehtyjen säästötoimien arvioitua suurempien säästövaikutusten perusteella. Kesän 2014 aikana kävi ilmi, että lomitussuunnitelma-alueeseen tuli sopeuttaa Euroopan komission maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen 2014–2020 (EUVL C 204) kanssa. Neuvottelut komission kanssa käynnistyivät syksyllä 2014 ja sosiaali- ja terveysministeriö päätti, että hallituksen esitystä lomitussuunnitelma-alueen muuttamisesta ei anneta kyseisellä vaalikaudella. Ministeriö jatkoi työryhmän toimikautta ja tarkensi tehtävänkuvasta 2.12.2014 siten, että työryhmän piti valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu esitys maatalousyrittäjien lomitussuunnitelma-alueen kokonaisuudistukseksi sekä turkistuottajien lomitussuunnitelma-alueen muuttamiseksi. Tavoitteena oli uudistaa lomitussuunnitelma-alueen toimeenpanojärjestelmä vastaamaan nykyisiä kilpailulainsäädännön vaatimuksia ja sopeuttaa järjestelmä Euroopan unionin kilpailupolitiikkaan kuuluvien valtiontukisääntöjen kanssa. Vuonna 2015 pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa asetettiin lomitussuunnitelma-alueen kustannussäästöksi 20 miljoonaa euroa vuoden 2016 alusta.

Työryhmä osallistui sekä säästöjä tuovien että EU:n valtiontuen suuntaviivojen edellyttämien muutosten valmisteluun. Luonnos hallituksen esitykseksi on tämän raportin liitteenä. Työryhmä hahmotteli seuraavat vaihtoehdot jatkovalmistelun pohjaksi: a) palvelusetelimalli, b) palvelusetelimalli, jossa Mela kilpailuttaa palveluntuotannon, c) palvelusetelimalli, jossa Melalla olisi velvollisuus järjestää palveluntuotanto markkinapuutosalueille, d) palveluseteli ja viranomaisen järjestämä palveluntuotanto ja d) palveluseteli ja itsehallintoalueen järjestämä palveluntuotanto.

Asiasanat

Lomitussuunnitelmat, maatalousyrittäjät, turkistuottajat

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:40	Muut tiedot	
	www.stm.fi	
ISSN-L 2242-0037	Kokonaissivumäärä	Kieli
ISSN 2242-0037 (verkkopainos)	97	Suomi
ISBN 978-952-00-3607-2		
URN:ISBN:978-952-00-3607-2		
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3607-2		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Datum
Social- och hälsovårdsministeriet	28.9.2015
Författare	Uppdragsgivare
Arbetsgruppen för utvecklande av lantbrukets avbytarsystem	Social- och hälsovårdsministeriet
Ordförande: regeringsråd Riitta Kuusisto, STM	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet
Sekreterare: Pirjo Uusitalo, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt	SHM028:00/2014, 12.3.2014
Annika Parsons, SHM	

Rapportens titel

Slutrapport av arbetsgruppen för utvecklande av lantbrukets avbytarsystem

Referat

■ Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 12 mars 2014 en arbetsgrupp med målet att utveckla avbytarsystemen för lantbruksföretagarna och pälsdjursproducenterna och tillhandahållandet av tjänsterna så att de så bra som möjligt motsvarar de framtida behoven med beaktande av såväl tjänsternas användare, tillhandahållare, administration som en hållbar finansiering.

Arbetsgruppen beredde förslag till ändringar av lagarna om avbytarservice för att fr.o.m. 2015 förverkliga det besparingsmål på 5 miljoner euro som statsminister Stubbs regering hade satt upp. Sparåtgärderna slopades, eftersom sparåtgärder som hade vidtagits tidigare år visade sig ge större besparingar än beräknat. Under sommaren 2014 visade det sig att lagarna om avbytarservice måste anpassas till Europeiska unionens riktlinjer för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden 2014–2020 (EUT C 204). Förhandlingarna med kommissionen inleddes under hösten 2014 och social- och hälsovårdsministeriet beslutade att det inte skulle lämnas någon regeringsproposition om ändring av lagarna om avbytarservice under den valperioden. Ministeriet förlängde arbetsgruppens mandattid och preciserade uppgiftsbeskrivningen den 2 december 2014, så att arbetsgruppen fick i uppgift att bereda ett förslag i form av en regeringsproposition för en total översyn av lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare och en ändring av lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare. Målet var att reformera systemet för genomförandet av avbytarservicen så att det motsvarar de nuvarande kraven enligt konkurrenslagstiftningen och anpassa systemet till de regler om statligt stöd som ingår i Europeiska unionens konkurrensolitik. År 2015 satte statsminister Sipiläs regering upp som mål i sitt regeringsprogram att kostnaderna för avbytarservicen ska sänkas med 20 miljoner fr.o.m. 2016.

Arbetsgruppen deltog i beredningen av både de ändringar som ger besparingar och de ändringar som krävs på grund av EU:s riktlinjer för statligt stöd. Ett utkast till regeringsproposition är bifogat till denna rapport. Arbetsgruppen tog fram följande alternativ som grund för den fortsatta beredningen: a) en servicesedelmodell, b) en servicesedelmodell där LPA konkurrensutsätter serviceproduktionen, c) en servicesedelmodell där LPA är skyldig att ordna serviceproduktionen i områden med marknadsbrister, d) en servicesedelmodell där serviceproduktion ordnas av myndigheterna och e) en servicesedelmodell där serviceproduktionen ordnas av ett självstyrande område.

Nyckelord

Avbytarservice, lantbruksföretagare, pälsdjursuppfödare,

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:40

Övriga uppgifter

www.stm.fi/svenska

ISSN-L 2242-0037

ISSN 2242-0037 (online)

ISBN 978-952-00-3607-2

URN:ISBN:978-952-00-3607-2

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3607-2>

Sidoantal

97

Språk

Finska

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

SISÄLLYS

Kuvailulehti	2
Presentationsblad	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Työryhmän tausta ja työ.....	5
1.2 Tiivistelmä toimeenpanojärjestelmän uudistamista koskevista ehdotuksista.....	6
2 Manner-Suomen lomitussjärjestelmät pääpiirteittäin	7
2.1 Lomituspalveluetuudet.....	7
2.1.1 Maatalousyrittäjät.....	7
2.1.2 Turkistuottajat	8
2.2 Hallinto ja palvelujen tuottaminen.....	8
2.3 Palvelun käyttäjän valintaoikeus.....	9
2.4 Rahoitus.....	9
3 Lomitusjärjestelmät muualla Euroopassa ja Ahvenanmaalla.....	10
3.1 Ruotsi.....	10
3.2 Viro	10
3.3 Saksa	10
3.4 Ranska.....	11
3.5 Ahvenanmaa	11
4 Manner-Suomen lomitussjärjestelmien tähänastiset kehitysvaiheet	13
4.1 Maatalousyrittäjien lomitusspalveluettuuksien kehitys	13
4.2 Toimeenpanojärjestelmän kehitys.....	14
5 LOMITUSPALVELUJEN NYKYISEN TOIMEENPANOMALLIN ARVIOINTIA	15
5.1 Ministeriötaso	15
5.2 Toiminnallinen ohjaus, valtionosuustehtävät ja ministeriön tukitehtävät	15
6 Paikallistaso.....	17
6.1 Kunta paikallisyksikkönä.....	17
6.2 Melan mahdollisuus perustaa omia paikallisyksikköjään	18
7 VAIHTOEHTOJA TOIMEENPANOMALLIN UUDISTAMISEKSI	20
7.1 Palvelusetelimalli yksinomaisena palvelujen järjestämistapana	20
7.2 Palveluseteli ja Melan kilpailuttama palvelutuotanto	21
7.3 Palveluseteli ja markkinapuutealueiden palvelutuotanto	22
7.4 Palveluseteli ja viranomaisen järjestämä palvelutuotanto.....	23
7.5 Palveluseteli ja itsehallintoalueen järjestämä palvelutuotanto	24
8 JATKOVALMISTELU.....	25
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituss- palvelulain ja turkistuottajien lomitusspalveluista annetun lain muuttamisesta (Luonnos)	26
LIITTEET	
Liite 1. Lomituskustannusten tilastotietoja	93

1 JOHDANTO

1.1 TYÖRYHMÄN TAUSTA JA TYÖ

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus kirjasi rakennepoliittiseen ohjelmaansa toimenpiteet julkisen talouden kestävyysvajeen hillitsemiseksi. Ohjelman yhtenä toimenpidekohtana oli ”Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden kilpailuttaminen”. Hallituksen oli määrä selvittää yhdessä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen Melan kanssa mahdollisuudet saada kustannussäästöjä järjestelmää kehittämällä.

Tätä varten sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetti 12.3.2014 Maatalouden lomitussuunnitelman kehittämistyöryhmän, jonka tavoitteena oli kehittää maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitussuunnitelmia ja palvelujen toteuttamista niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin tulevaisuuden tarpeita palvelujen käyttäjien, toteuttajien, hallinnon sekä rahoituksen kestävyysnäkökulmasta.

Työryhmän tehtävänä oli:

- arvioida maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituksen paikallishallinnon ja keskushallinnon toimivuutta sekä tehdä ehdotukset niiden kehittämiseksi
- arvioida lomituspalvelujen tuottamistapoja ja tehdä ehdotukset niiden kehittämiseksi
- selvittää mahdollisuuksia varmistaa lomituspalvelujen kustannustehokas, yhdenmukainen ja läpinäkyvä toteuttaminen
- selvittää mahdollisuuksia yksinkertaistaa ja selkeyttää maatalousyrittäjien lomituspalveluja koskevia säännöksiä.

Toimikautensa alkuvaiheessa työryhmä osallistui ministeriön virkatyönä toteutettuun säädösvalmisteluun, jolla maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin oli tarkoitus tehdä muutosehdotukset pääministeri Stubbin hallituksen asettaman 5 miljoonan euron säästöavoitteen toteuttamiseksi vuodesta 2015 alkaen. Lomituspalvelujen aikaisemmat säästötoimet olivat kuitenkin purettu aiottua tehokkaammin. Ne vaikuttivat edelleen vuonna 2014 niin, että talousarvioon varattu määräraha riitti ilman uusia aktiivisia säästötoimia. Tältä osin säädösvalmistelu keskeytettiin.

Kesän 2014 aikana kävi ilmi, että lomituspalvelulain on sopeutettava Euroopan komission maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen 2014–2020 (EUVL C 204) kanssa. Suuntaviivat annettiin 26.6.2015 ja jäsenmaiden oli määrä muuttaa järjestelmänsä niiden mukaisiksi jo vuoden 2015 alusta. Suuntaviivoihin on kirjattu edellytykset ja perusteet, joiden täytyessä komissio katsoo maatalojen lomituspalveluihin myönnetyn tuen soveltuvan sisämarkkinoille. Asiaa koskevat neuvottelut komission kanssa käynnistyivät syksyllä 2014. Neuvotteluissa on käsitelty erityisesti Suomen tarpeita saada joustoa eräiden sijaisapuperusteiden osalta sekä työkyvyttömyyden perusteella annettavan sijaisavun enimmäiskeston osalta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö päätti, että hallituksen esitystä ei anneta tuolloin päätymässä olevalla vaalikaudella, koska neuvottelut komission kanssa olivat kesken.

Ministeriö jatkoi työryhmän toimikautta kahteen otteeseen ja tarkensi tehtävänkuvausta 2.12.2014. Työryhmän uudeksi tehtäväksi asetettiin valmistella esitys maatalousyrittäjien lomituspalvelulain kokonaisuudistukseksi ja laiksi turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamiseksi. Tavoitteena oli uudistaa lomituspalvelujen

toimeenpanojärjestelmä vastaamaan nykyisiä kilpailulainsäädännön vaatimuksia. Valmistelussa oli määrä ottaa huomioon, että järjestelmän on oltava sopusoinnussa Euroopan unionin kilpailupolitiikkaan kuuluvien valtioneuvostojen kanssa. Työryhmän toimeksiantoa jatkettiin hallituksen vaihdoksen jälkeiselle ajalle 30.6.2015 saakka.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa edellytetään, että lomituspalvelujen kustannuksista säästetään 20 miljoonaa euroa vuoden 2016 alusta. Säästöjen toteuttamista koskevat lain muutokset valmisteltiin virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan kanssa. Työryhmän monipuolista asiantuntemusta käytettiin apuna säästöihin tähtäävässä valmistelussa, joka toteutettiin ministeriön virkатыönä. Työryhmätyönä valmisteltiin samaan hallituksen esitykseen säännöksiä, joilla järjestelmää muokattiin yhteensopivaksi EU:n valtioneuvoston suuntaviivojen kanssa. Työryhmän muistion liitteenä on hallituksen esitysluonnos, josta ilmenevät edellä tarkoitetut muutokset maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ja turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin. Työryhmä ei ole sitoutunut hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuihin säästötoimiin, vaan ne on valmisteltu virkатыönä työryhmän asiantuntemusta hyödyntäen

Säästötoimien sekä EU:n valtioneuvostojen edellyttämät muutokset nykyisiin lakeihin ovat vaatineet työryhmältä ja sen sihteeristöltä mittavaa työpanosta. Sen vuoksi toimeenpanojärjestelmää koskevaa uudistusta ei ollut mahdollista sisällyttää nyt valmisteltuun hallituksen esitykseen. Ajan puutteen lisäksi syynä oli se, että lomituspalvelujen organisaatiouudistuksessa on tarpeen ottaa huomioon meneillään olevat muut hallinnolliset uudistukset kuten aluehallinnon uudistus ja sote-uudistus.

1.2 TIIVISTELMÄ TOIMEENPANOJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISTA KOSKEVISTA EHDOTUKSISTA

Työryhmä teki alustavia hahmotelmia vaihtoehtoehtoista lomituspalvelujen toimeenpanojärjestelmän uudistamiseen tähtäävän jatkovalmistelun pohjaksi. Tarkempi kuvaus vaihtoehtoehtoista on raportin luvussa 7.

Kaikissa malleissa lähtökohtana on palvelusetelin (itse järjestetyn lomituksen) käytön lisääminen hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Jatkovalmistelussa on syytä ottaa huomioon myös hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan viljelijöiden lomitustajärjestelmä uudistetaan yrittäjälähtöisesti.

Työryhmän hahmottelemat mallit ovat:

- a) pelkkä palvelusetelimalli, jossa kaikki palvelujen käyttäjät hankkivat palvelut omatomaisesti vapailta markkinoilta,
- b) palvelusetelimalli, jossa Mela kilpailuttaa palveluntuotannon,
- c) palvelusetelimalli, joka vastaisi muutoin b -mallia, mutta Melalla olisi velvollisuus järjestää palvelutuotanto markkinapuutosalueille,
- d) palvelusetelin vaihtoehtona olisivat palvelut, joiden lakisääteinen järjestämisvastuu olisi esim. valtion aluehallinnon viranomaisilla,
- e) palvelusetelin vaihtoehtona olisivat palvelut, joiden lakisääteinen järjestämisvastuu olisi sote-uudistuksen yhteydessä suunnitteilla olevilla itsehallintoalueilla.

Kaikki vaihtoehdot merkitsisivät suurta muutosta nykyjärjestelmään. Kuluu mahdollisesti useita vuosia, ennen kuin uusi järjestelmä on valmis käynnistymään. Siirtymäkauden pituus riippuu paljolti myös valittavasta mallista.

2 MANNER-SUOMEN LOMITUS- JÄRJESTELMÄT PÄÄPIIRTEITTÄIN

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki (1231/1996) ja maatalousyrittäjien lomituspalveluasetus (1333/1996) ovat olleet voimassa vuoden 1997 alusta. Niihin on tehty lukuisia muutoksia vuosien varrella (ks. kohdat 3.1 ja 3.2). Laki turkistuottajien lomituspalveluista (1264/2009) tuli voimaan vuoden 2010 alusta. Sen jälkeen lakiin ei ole tehty muutoksia.

Lisäksi lomitusjärjestelmiin kuuluu myös poronhoitajien sijaisapu. Sitä koskeva kokeilulaki (1265/2009) tuli voimaan vuoden 2010 alusta. Poronhoitajan sijaisapu toimii setelimallin pohjalta poronhoitajien oman toivomuksen mukaisesti. Hallinnosta vastaa Mela. Laki poronhoitajien sijaisavusta (1238/2014) on ollut voimassa vuoden 2015 alusta. Kokeilulain pohjalta valmisteltuun lakiin tehtiin EU:n valtioneuvoston edellyttämät tarkistukset. Poronhoitajien sijaisapu jää tässä yhteydessä vain maininnan varaan, sillä järjestelmään ei nyt ole tarpeen tehdä muutoksia.

Tässä luvussa maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujärjestelmiä kuvataan sellaisina kuin ne ovat voimassa vuonna 2015.

2.1 LOMITUSPALVELUETUUEDET

2.1.1 Maatalousyrittäjät

Vuosiloma. Kotieläintaloutta päätoimisesti harjoittavalla maatalousyrittäjällä on oikeus saada vuosilomaa 26 päivää vuodessa. Edellytyksenä on, että kotieläintalous käsittää vähintään neljä asetuksella määriteltyä kotieläinyksikköä. Vuosilomaa varten annettavat lomituspalvelut ovat maksuttomia.

Sijaisapu. Kotieläintaloutta tai kasvinviljelyä harjoittavalla maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun silloin, kun hän ei pysty huolehtimaan yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi. Sijaisavun perusteet ovat:

- sairauden tai tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys,
- lääkärin määräämä tai lakiin perustuva kuntoutus,
- työkykyä ylläpitävä toiminta,
- sairaan lapsen hoito ja kuntoutus,
- raskaus ja synnytys sekä vastasyntyneen lapsen ja ottolapsen hoito,
- muun alle 3-vuotiaan lapsen hoito,
- aikuiskoulutus,
- varusmiespalvelus ja siviilipalvelus sekä kertausharjoitukset tai niitä korvaava palvelu,
- lähiomaisen kuolema ja hautajaiset,
- tuottajajärjestön kokoukset,
- muu edellä mainittuihin syihin rinnastettava tilapäinen syy sekä
- yritystoiminnan järjestelyt.

Sijaisavun enimmäiskesto on kunkin perusteen osalta määritelty laissa. Saajalta peritään tuntimaksu, joka käsittää perusosan ja MYEL-työtulosidonnaisen lisäosan.

Maksullinen lomittaja-apu. Tuettua maksullista lomittaja-apua voidaan antaa vuosilomaan oikeutetuille maatalousyrittäjille. Palvelun enimmäismäärä on 120 tuntia kalenterivuodessa.

Lomittaja-apua voidaan antaa myös niin sanotulla täyden korvauksen periaatteella kenelle tahansa.

Sekä tuetusta että täysin maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut on suhteutettu kuukausipalkkaisen lomittajan vähimmäisperuspalkkaan.

2.1.2 Turkistuottajat

Turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kalenterivuositain vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien enimmäismäärän. Vuonna 2015 vuosiloman enimmäismäärä on 18 päivää ja lisävapaan 120 tuntia.

2.2 HALLINTO JA PALVELUJEN TUOTTAMINEN

Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvat lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta.

Melalle kuuluu vastuu palvelujen toimeenpanosta. Melan on huolehdittava paikallishallinnon järjestämisestä siten, että lain mukaiset palvelut voidaan toteuttaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti kaikissa niissä kunnissa, joissa palvelujen tarvetta esiintyy. Melan on järjestettävä paikallishallinto ensisijaisesti kuntien kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten avulla. Niille alueille, joilla paikallishallintoa ei voida toteuttaa toimeksiantosopimusten perusteella, Melan on pystytettävä omat paikallisyksikkönsä. Käytännössä paikallishallinto on toiminut koko maassa toimeksiantosopimusten perusteella. Melan omia paikallisyksiköjä ei ole toistaiseksi tarvittu. Melan on pyrkinyt yhdistämään paikallisyksiköjä aiempaa suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jotta toiminnan taloudellisuus ja palvelujen joustava järjestäminen voitaisiin turvata. Tällä hetkellä paikallisyksiköjä on 45. Maatalousyrittäjien lomituspalveluja koskevan toimeksiantosopimuksen tehneistä kunnista 30:llä on myös sopimus turkistuottajien lomituspalvelujen järjestämisestä. Tällä hetkellä turkistuottajien lomituspalveluja käyttäviä yrittäjiä on kuitenkin vain runsaan 20 paikallisyksikön alueella.

Paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut toimialueellaan toimiville maatalousyrittäjille ja turkistuottajille. Paikallisyksikkö päättää lomituspalvelujen antamisesta, itse järjestetystä lomituksesta maksettavasta korvauksesta ja asiakasmaksujen perinnästä. Paikallisyksikön päätökseen voi hakea oikaisua Melalta. Melan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Paikallisyksikkö voi järjestää palvelut käyttämällä palveluksessaan olevia lomittajia tai ostamalla palvelut julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Paikallisyksikköjen työsopimussuhteiseen henkilöstöön sovelletaan kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta. Se sisältää lomittajia koskevia erityismääräyksiä muun muassa säännöllisestä työajasta, lisä- ja ylityöstä, varallaolosta, viikoittaisen vapaa-ajan ja

vuorokausilevon antamisesta, työajan sijoittelusta sekä matkakustannusten korvaamisesta.

2.3 PALVELUN KÄYTTÄJÄN VALINTAOIKEUS

Maatalousyrittäjällä ja turkistuottajalla on oikeus valita, käytetäänkö tilalla paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja vai järjestävätkö tilan yrittäjät lomitukset itse, jolloin paikallisyksikkö maksaa heille korvausta lomituksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Valtaosa maatalousyrittäjistä (91,5 %) käyttää nykyisin paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja. Turkistuottajista enemmistö (87 %) käyttää itse järjestettyä lomitusta.

Paikallisyksikön järjestämiin lomituspalveluihin liittyy rajoituksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että lomitustyö voidaan toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti. Sellaisia ovat vuosilomien samanaikaisuus ja niin kutsuttu sunnuntairajoitus. Vuosiloman samanaikaisuus merkitsee maatalouslomituksen osalta, että samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien on pidettävä 20 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaan vastaavalla työpanoksella. Samalla tilalla toimivien turkistuottajien on poikkeuksetta pidettävä koko vuosilomansa samanaikaisesti. Sunnuntairajoitus merkitsee, että vuosilomaan saa sisältyä maatalouslomituksessa enintään kolme ja turkistuottajien lomituspalveluissa enintään kaksi sunnuntaita tai sellaista juhlapäivää, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan sunnuntaityökorvaus.

2.4 RAHOITUS

Mela korvaa paikallisyksiköille maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain mukaisista lomituspalveluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset nettokustannukset. Niitä ovat muun muassa lomittajien palkkauksesta ja ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset, paikallisyksikön ostamista lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset, itse järjestetystä lomituksesta maksetut korvaukset sekä lain mukaisten tehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen osalta korvaus maksetaan valtion talousarvioon varatusta arviomäärärahasta Turkistuottajien lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset Mela korvaa paikallisyksiköille valtion talousarviossa osoitetun kahden vuoden siirtomäärärahan rajoissa.

Mela maksaa paikallisyksiköille kuukausittain ennakkoa maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituskustannuksiin. Seuraavan vuoden keväällä paikallisyksiköt tekevät Melalle tilitykset varainhoitovuoden kustannuksista. Tilitysten perusteella Mela maksaa paikallisyksiköille loppueriä, jos ennakot eivät ole riittäneet kattamaan kustannuksia, tai perii liikaa maksetut ennakot takaisin paikallisyksiköiltä.

Paikallishallinnon kustannuksia varten paikallisyksiköt saavat Melalta laskennallisin perustein määräytyvän valtion korvauksen, joka maksetaan valtion talousarvioon varatusta kiinteästä määrärahasta. Määräraha jaetaan paikallisyksikköjen kesken pääsääntöisesti kunkin paikallisyksikön toimialueella lomitettujen päivien määrän mukaan.

3 LOMITUSJÄRJESTELMÄT MUUALLA EUROOPASSA JA AHVENANMAALLA

3.1 RUOTSI

Ruotsissa valtio ei ole enää vuoden 1999 jälkeen osallistunut lomitusjärjestelmän hallintoon eikä kustannuksiin. Yksityiset yritykset tai yhdistykset, esimerkiksi maatalousyrittäjien muodostamat yhdistykset, tarjoavat lomitusapua maksua vastaan.

3.2 VIRO

Virossa on vuoden 2014 syksystä alkaen ollut valtion tukema lomitusjärjestelmä. Tukea voi saada lomituskustannuksiin, jotka aiheutuvat maatalousyrittäjän poissaolosta sairauden, alle seitsemänvuotiaan lapsen sairauden, vuosiloman, raskauden tai äitiysloman vuoksi taikka kuolemantapauksessa. Pääsäännön mukaan tukea voi saada yhteensä enintään 90 päivältä vuodessa. Vuosiloman osuus tästä ajasta on enintään 28 päivää. Pääsäännöstä poiketen tukea voi saada raskautta ja äitiyslomaa varten enintään 140 päivältä. Tuki maksetaan lomituspalvelun tuottajalle tämän hakemuksesta. Palvelun tuottajan tulee täyttää laissa säädetyt ammattitaitovaatimukset. Tuki voi olla enintään 104 euroa päivässä.

3.3 SAKSA

Saksan lomituspalvelujärjestelmä on nimeltään *Betriebs- und Haushaltshilfe* (yritys- ja kotitalousapu). Se on tärkeimpiä maa-, metsä- ja puutarhatalouden sosiaalivakuutusetuuksia. Etuuden myöntää joko maatalouden ammattiosuuskunta taikka maatalouden hoito- vanhuus- tai sairauskassa.

Maatalouden ammattiosuuskunta on toimivaltainen, jos kyseessä on työtapaturma tai ammattitauti. Etuutta voidaan myöntää sairaalahoidon ajalta enintään 13 viikkoa ja muun lääkärin todentaman työkyvyttömyyden ajalta enintään neljä viikkoa.

Maatalouden hoitokassa voi myöntää etuutta, jos maatalousyrityksen hoito estyy maatalousyrittäjän lähiomaisen äkillisen hoidon tarpeen vuoksi. Etuutta voidaan myöntää lähiomaisen välttämättömän hoidon järjestämistä varten enintään kymmenen työpäivän ajaksi.

Maatalouden vanhuuskassa voi myöntää etuutta:

- Lääketieteellisen tai muun kuntoutustoimenpiteen johdosta enintään 13 viikkoa.
- Lääkärin todentaman työkyvyttömyyden johdosta enintään neljä viikkoa.
- Raskauden johdosta kuusi viikkoa ennen laskettua aikaa
- Äitiyden johdosta kahdeksan viikkoa.
- Kuolintapauksessa leskelle kuolinpäivää seuraavien kahden vuoden aikana enintään 12 kuukautta.

Maatalouden sairauskassa myöntää etuutta pääsääntöisesti samoilla perusteilla (pois lukien kuolintapaukset) ja samoille kausille kuin vanhuuskassa.

Etuus voidaan myöntää, jos apu on maatalousyrityksen toiminnan ylläpitämiseksi välttämätöntä eikä maatalousyrityksessä työskentele vakinaisia työntekijöitä tai perheenjäseniä. Yrityksen tulee täyttää tietty minimikoko ja yrittäjän tulee olla velvollinen vakuuttamaan itsensä maatalouden sairauskassassa. Kassat myöntävät etuuden pääasiassa työvoiman muodossa. Maatalousyrittäjän itse hankkiman työvoiman kustannuksia voidaan korvata vain, jos kassalla ei ole tarjota osaavaa työvoimaa tai jos avuntarve on hyvin lyhytaikainen. Ammattiosuuskunta päättää itsenäisesti, myöntääkö se etuuden työvoiman vai kustannusten korvauksen muodossa.

Yllä olevat tiedot perustuvat Maatalouden, metsätalouden ja puutarhatalouden sosiaalivakuutus -kotisivustoon (<http://www.svlfg.de/>).

3.4 RANSKA

Ranskassa maatalousyrittäjän on liityttävä lomituspalvelutyönantajayhdistykseen saadakseen lomituspalveluja. Yhdistys voi osoittaa maatalousyrittäjälle palkkalistoiltaan olevan lomittajan seuraavien poissaoloperusteiden johdosta:

Vuosiloma. Lomaa voi pitää 14 päivää vuodessa. Verotuksessa voi vähentää 50 %:a kustannuksista.

Sairaus ja onnettomuus. Tältä osin järjestelmä perustuu vakuutukseen, jonka perusmaksu on 200 euroa vuodessa. Lisäksi sijaisavun käytöstä laskutetaan erikseen.

Äitiys. Sijaisapua saa tällä perusteella enintään 16 viikkoa. Sijaisavun käyttö on maksutonta. Järjestelmä on vakuutus pohjainen.

Isyys. Sijaisapua saa tällä perusteella enintään 18 päivää. Myös tältä osin järjestelmä pohjautuu vakuutukseen ja sijaisavun käyttö on maksutonta, jos vakuutus on ollut voimassa 10 kuukautta ennen lapsen syntymää.

Koulutus ja ammatilliset velvollisuudet. Sijaisapua myönnetään maaseudun kehittämisohjelman puitteissa.

Yllä olevat tiedot perustuvat Ranskan lomituspalvelutyönantajayhdistyksen kotisivustoon (<http://www.servicederemplacement.fr/>).

3.5 AHVENANMAA

Ahvenanmaan lomituspalvelut yksityistettiin 1.1.2015 voimaan tulleella lailla lomitustuesta (Landskapslag om avbytarstöd 53/2014). Uudistuksella lopetettiin aiempi järjestelmä, jossa lomittajia oli maakunnan palveluksessa. Maatalousyrittäjällä on uuden lain mukainen oikeus saada maakunnalta taloudellista tukea lomituksen järjestämiseen.

Uudistuksen taustalla oli muun muassa maatalouden rakennemuutos, lähinnä kotieläintilojen väheneminen ja tilakoon kasvun seurauksena ulkopuolisen työvoiman palkkaamisen tarve, sekä uudet Euroopan unionin maatalouslomitusta koskevat valtiotukisäännöt.

Lakiehdotuksen perusteella Ahvenanmaan maakuntahallitus aikoo investointituella tukea sellaisia toimenpiteitä, jotka kasvattavat maatalousyritysten tuotantovolyymia tasolle, jolla ne voivat palkata joko koko- tai osa-aikaista ulkopuolista työvoimaa. Lisäksi maakuntahallitus aikoo vaikuttaa toimenpiteillä, jotka tukevat lomituspalveluissa yksityisten markkinoiden perustamista.

Lomituksen kokonaiskestoja oli 1.1.2015 voimaan tullessa laissa jouduttu sopeuttamaan uusien valtioneuvoston päätösten kolmen ja kuuden kuukauden määräaikoihin. Uuden lain voimaantultua lain kehittämistä jatkettiin ja maakuntahallitus haki komissiolta lupaa muun muassa pidempiin lomituskaksoihin. Komissio on 22.6.2015 päivättyllä päätöksellään katsonut, että maakuntahallituksen esittämien tietojen mukaan tukijärjestelmä soveltuu sisämarkkinoille. Komission päätöksen oikeusperustana on muun muassa komissiolle toimitettu lakimuutos (Landskapslag om ändring av landskapslagen om avbytarstöd 47/2015). Kyseinen muutoslaki tuli voimaan 1.9.2015.

Laissa säädetään oikeudesta tukeen silloin, kun maatalouslomittajaa on käytetty sellaisiin välttämättömiin töihin, jotka lukeutuvat maatalousyrityksen päivittäisiin kotieläinten hoitotöihin.

Maatalousyritykselle, jossa on vähintään kuusi kotieläinyksikköä, voidaan vuosittain myöntää vuosilomiin lomitustukea enintään 15 päivältä. Pääasiallisesti maidontuotantoon suuntautuneelle maatalousyritykselle, jossa on vähintään 18 kotieläinyksikköä, voidaan kuitenkin myöntää vuosittain vuosilomiin lomitustukea enintään 30 päivältä. Lomituspäivä sisältää ensin mainituilla yrityksillä viisi tuntia ja viimeksi mainituilla yrityksillä, pääasiallisesti maidontuotantoon suuntautuneilla vähintään 18 kotieläinyksikköä omaavilla, 10 tuntia.

Lomitustuki lomitustuntia kohti on vuosilomissa enintään 80 % todellisista kustannuksista. Korvaustaksa on kuitenkin enintään 30 euroa lomitustuntia kohden, paitsi tuntipalkatuilla maatalouslomittajilla, joilla se on 16 euroa lomitustuntia kohden. Ahvenanmaan maakuntahallituksen kotisivuilla olevan informaation mukaan tukea ei makseta arvonnäköveron osuuteen.

Sijaisavun lomitustukea voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, jonka maatalousyritys on suuntautunut pääasiallisesti kotieläintuotantoon ja jossa on vähintään 6 kotieläinyksikköä. Tuki on enintään 300 päivää kalenterivuodessa ja sitä saa lääkärintodistuksen, sairausvakuutuslaissa tarkoitetun äitiys- isyys- tai vanhempainrahakauden perusteella. Tuki on enintään 50 % todellisista kustannuksista, kuitenkin enintään 120 euroa päivässä ensimmäisiltä 30 päivältä. Tämän jälkeen tuki on enintään 64 euroa päivältä tuntipalkkaisen lomittajan korvaustaksan, 16 euroa lomitustunnilta, mukaan.

Lomituspäivä sisältää enintään viisi tuntia ja yrityksillä, joissa on vähintään 18 kotieläinyksikköä, enintään 10 tuntia.

4 MANNER-SUOMEN LOMITUS- JÄRJESTELMIEN TÄHÄNASTISET KEHITYSVAIHEET

4.1 MAATALOUSYRITTÄJIEN LOMITUSPALVELU- ETUUKSIEN KEHITYS

Vuosina 1971–1973 toimi maatalousväestön ja pienyrittäjien lomakomitea. Komitea katsoi mm. (komiteanmietintö 1973:28), että lomaoikeuden toteuttaminen oli järjestettävissä maksamalla lomaan oikeutetuille henkilöille samansuuruinen lomakorvaus, jonka turvin viljelijä tai pienyrittäjä voisi hankkia itselleen sijaisen loman ajaksi. Myöhemmin annettiin laki maatalousyrittäjän vuosiloman järjestämisestä (127/1974), laki maatalousyrittäjän sijaisavusta (642/1975) ja laki pienyrittäjien vuosilomarahasta (408/1977). Maatalouslomitusta on siten toteutettu lakisääteisenä palveluna vuodesta 1974. Pienyrittäjien vuosilomarahasta annettua lakia sovellettiin viimeksi lomakaudella 1993–1994 ja osana valtion säästötoimia laki kumottiin 1.1.2000.

Alkuvaiheessa maatalousyrittäjällä ei ollut subjektiivista oikeutta lomituspalveluihin, koska järjestelmä toimi siirtomäärärahan turvin. Vuonna 1981 määräraha muutettiin arviomäärärahaksi. Se tarkoittaa, että valtio hankkii lisätalousarviolla lisää rahoitusta, jos valtion budjettiin varatut määrärahat eivät riitä kyseisen vuoden kustannuksiin. Lisäbudjetteihin jouduttiin turvautumaan melko usein 1980- ja 1990-luvuilla. Maataloustukineuvotteluissa, joita käytiin ennen Suomen liittymistä Euroopan unioniin, otettiin maatalousyrittäjien saamana maataloustulona huomioon osa lomituspalvelujen järjestämisestä valtiolle aiheutuneista kustannuksista.

Alussa vastuu lomittajan hankkimisesta oli maatalousyrittäjillä itsellään. Vuonna 1981 kunnille tuli velvollisuus lomituksen järjestämiseen. Vuosiloman pituus oli alussa kuusi päivää ja määrärahasidonnaisuudesta johtuen se järjestettiin ensisijaisesti vain yhdelle maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjästä kohden. Toisen yrittäjän loma oli kiinni määrärahojen riittävydestä. Ensimmäisenä vuotena lypsykarjatalouden harjoittajat asetettiin etusijalle kiinteää määrärahaa jaettaessa. Vuosilomapäivien määrää kasvatettiin vähitellen ja esimerkiksi vuonna 1985 lomapäiviä oli jo 15. Vuodesta 1993 vuoteen 2001 vuosilomaa sai 22 päivää. Vuosina 2001, 2003, 2008 ja 2010 vuosilomapäiviä lisättiin yhdellä päivällä, joten vuodesta 2010 vuosilomaa on ollut nykyinen 26 päivää. Vuosiloman saantiedellytyksissä on tapahtunut vuosien varrella isoja muutoksia.

Vuonna 1975 alkaneessa sijaisaputoiminnassa sijaisapuperusteita olivat sairaus, tapaturma, synnytys ja näihin rinnastettavat tilapäiset syyt. Korvauskäytännössä rinnasteisiksi syiksi vakiintuivat vuosien varrella mm. kuntoutus, raskaus, isyysloma, lapsen sairaus, ottolapsen hoito, lähiomaisen kuolema ja hautajaiset. Vuodesta 1985 sijaisapuun oikeuttivat myös yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimat järjestelyt pysyvässä työkyvyttömyystilanteessa tai kuolemantapauksessa, vuodesta 1987 asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittaminen sekä kertausharjoitukset, vuodesta 1990 aikuiskoulutus ja vuodesta 1991 alle 16-vuotiaan lapsen sairaanhoito ja kuntoutus. Vuonna 2002 uusiksi sijaisapuperusteiksi tulivat työkykyä ylläpitävään toimintaan osallistuminen, alle kolmevuotiaan lapsen hoito sekä tuottajajärjestöjen luottamuselinten kokouksiin osallistuminen. Sijaisapuperusteet ovat vuodesta 2002 pysyneet samoina. Niiden enimmäiskestoissa ja saantiedellytyksissä on vuosien varrella tapahtunut jonkin verran muutoksia.

Vuosilomaan oikeutetuille maatalousyrittäjille myönnettävää viikkovapaata kokeiltiin osassa maata vuosina 1981 - 1984. Viikkovapaa oli pysyvänä käytössä vuosina 1985 - 1996. Vuodesta 1997 viikkovapaan tilalla on ollut tuettu maksullinen lomitus.

4.2 TOIMEENPANOJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta ovat kuuluneet sosiaali- ja terveysministeriölle alusta lähtien. Tämä oli luonteva ratkaisu etenkin alkuvaiheessa, jolloin lomituspalvelut olivat kuntien lakisääteinen tehtävä ja niillä oli läheinen yhteys kuntien sosiaalipalveluihin, erityisesti kotipalveluihin. Ministeriön alaisena toiminut sosiaalihalitus hoiti käytännössä pääosan toiminnan yleiseen johtoon, ohjaukseen ja valvontaan kuuluvista tehtävistä lakkauttamiseensa saakka (1991). Vuoteen 1996 asti lääninhallitukset ohjasivat toimintaa alueellaan. Lääninhallitukset toimivat myös valtiosuusviranomaisina. Vuonna 1996 lääninhallitusten tehtävät siirrettiin Melalle.

Paikallishallinnon järjestäminen oli vuoden 1999 loppuun asti kuntien lakisääteisenä tehtävänä. Useisiin kuntiin perustettiin tätä varten erityinen lomalautakunta. Alussa kunnat saivat käyttää osan kiinteästä määrärahasta hallinto henkilöstön palkkaukseen. Myöhemmin kunnat saivat hallintokustannuksiin kuntien yleistä valtiosuutta. Vuodesta 2000 lähtien lakisääteinen vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta on ollut Melalla. Sen tulee järjestää paikallishallinto ensisijaisesti kuntien kanssa tekemiensä kuntalain (365/1995) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimeksiantosopimusten avulla.

5 LOMITUSPALVELUJEN NYKYISEN TOIMEENPANOMALLIN ARVIOINTIA

5.1 MINISTERIÖTASO

Sosiaali- ja terveysministeriö huolehtii valtion talousarvion valmistelusta lomituspalveluihin tarkoitetun valtion korvauksen osalta. Ministeriölle kuuluu myös muu lomituspalveluja koskeva poliittisen päätöksenteon valmistelu sekä säädösvalmistelu. Viime aikoina sosiaali- ja terveysministeriön tehtävissä on noussut vahvasti esiin myös yhteydenpito EU:n komission suuntaan. Sitä on käytännössä toteutettu yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Ajoittain on noussut esiin ajatus, että lomituspalvelujen oikeampi asiantuntijaministeriö voisikin olla sosiaali- ja terveysministeriön sijaan maa- ja metsätalousministeriö. Asiaa pohdittiin jo 1990-luvun alkupuolella lomituspalvelujen hallinto- ja rahoitustyöryhmässä (STM 1994:12), mutta silloin työryhmä päätyi siihen, että hallinnon siirto ei ollut perusteltu. Lomituspalvelujen kiinteä yhteys EU:n maatalouden valtiontukijärjestelmään, aiheuttaa kuitenkin tarpeen lisätä yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön välillä.

Valtion varoista lomituspalveluihin annettava tuki katsotaan EU:n näkökulmasta osaksi yhteisön kilpailupolitiikkaa. Tältä kannalta katsottuna lomituspalvelujen asiantuntijaministeriöksi voitaisiin ajatella myös työ- ja elinkeinoministeriötä.

Työryhmän arvio:

Suomessa lomituspalvelut lukeutuvat maatalousyrittäjien ja turkistuottajien hyvinvointipalveluihin ja niillä myös tuetaan näiden yrittäjärühmien sosiaaliturvan toteutumista. Suomi on perustellut tarvettaan poiketa EU:n valtiontukisäännöistä nimenomaan painottamalla tätä näkökulmaa. Tällä perusteella työryhmä katsoo, että lomituspalvelut voisivat jatkossakin kuulua sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön, maa- ja metsätalousministeriön sekä osin myös työ- ja elinkeinoministeriön kanssa on tarpeen pitää yllä ja vahvistaa.

5.2 TOIMINNALLINEN OHJAUS, VALTIONOSUUS-TEHTÄVÄT JA MINISTERIÖN TUKITEHTÄVÄT

Mela toimii niin kutsuttuna välillisen valtionhallinnon elimenä lomituspalvelujen toimeenpanossa. Sille on laissa säädetty tiettyjä julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä, jotka muutoin kuuluisivat valtion keskus- tai aluehallinnolle. Paikallishallinnon järjestäminen siihen liittyvine tehtävineen on niistä keskeisin. Koska Melan omia paikallisyksikköjä ei ole, Melan tehtävä paikallishallinnon järjestämisessä on toimia toimeksiantajana kuntiin nähden.

Toimeksiantajana Melan tehtäviin kuuluu:

- 1) valita ne kunnat, joille se antaa tehtäväksi huolehtia lomituksen toimeenpanosta eli viranomaistehtävistä ja palvelujen järjestämisestä toimeksiantosopimuksessa sovittujen kuntien alueella
- 2) antaa paikallisyksiköille ohjeita lomituspäalvelulakien soveltamisesta yhdenmu-
kaisen soveltamiskäytännön varmistamiseksi
- 3) ohjata ja valvoa, että paikallisyksiköt toteuttavat lomituspäalveluja lain mukaisesti
ja kustannustehokkaasti
- 4) huolehtia valtion korvausten maksamisesta paikallisyksiköille ja liikaa maksettu-
jen korvausten takaisinperinnästä
- 5) ratkaista paikallisyksikköjen hallintopäätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset

Melalla on tärkeä ja monipuolinen tehtäväkenttä lomituspäalvelujen toiminnallisesta ohjauksesta, koordinoinnista ja valtionosuustehtävistä huolehtivana elimenä. Siihen kuuluu mm. lomitusta koskevien tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito, lainsäädännön soveltamista koskeva ohjeistus, ajankohtaisista asioista tiedottaminen, paikallishallinnon hallintohenkilöstön kouluttaminen ja yleinen neuvonta.

Melan tietojärjestelmät sekä käytännön toimintaa ja juridiikkaa koskeva asiantuntemus ovat olleet korvaamattomana apuna ministeriölle kuuluvien tehtävien hoidossa.

Melassa toimii myös lomitussasioiden neuvottelukunta. Siinä ovat edustettuina keskeisimmät tahot, joita lomituspäalvelut tavalla tai toisella koskettavat: Melan edustajien lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, maatalous- ja turkistuottajia edustavat tuottajajärjestöt, työmarkkinaosapuolet, Kuntaliitto sekä paikallisyksikköjen hallintohenkilöstö. Neuvottelukunta toimii eri tahojen näkemyksiä kartoittavana ja keskinäistä yhteisymmärrystä edistävänä keskustelu- ja informaatioforumina. Neuvottelukunnassa käydyistä keskusteluista on ollut paljon hyötyä mm. lainsäädännön muutoksia koskevan valmistelun yhteydessä. Jatkossa on tarpeen arvioida neuvottelukunnan kokoonpano. Esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriö ei ole tällä hetkellä edustettuna neuvottelukunnassa.

Työryhmän arvio:

Lomituspäalvelujen toiminnallista ohjausta, valtionosuustehtäviä ja ministeriön tukitehtäviä varten tarvitaan jatkossakin jokin valtakunnan tasolla toimiva elin. Kokonaisuudistuksen pohjaksi valittavasta mallista riippuu, soveltuvatko nämä tehtävät edelleen Melalle vai siirtyisivätkö ne mahdollisesti esimerkiksi Maaseutuvirastolle osana sille kuuluvia valtiontukitehtäviä. Työryhmä pitää Melaa hyvänä vaihtoehtona, sillä Mela on hoitanut sille kuuluvat tehtävät hyvin. Melaan on viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana kertynyt merkittävä määrä lomitustoimintaa koskevaa kokemusta ja osaamista. Lisäksi Mela on maatalousyrittäjien sosiaaliturvasta vastaavana vakuutuslaitoksena luonteva toimintaympäristö myös lomituspäalvelujen toimeenpanosta vastaavana elimenä.

6 PAIKALLISTASO

6.1 KUNTA PAIKALLISYKSIKÖNÄ

Paikallisyksikön on huolehdittava lomitukseen kuuluvista viranomaistehtävistä. Lisäksi sen on järjestettävä palvelut niille maatalousyrittäjille tai turkistuottajille, jotka eivät kuulu itse järjestetyn lomituksen piiriin.

Paikallisyksikön huolehdittaviin *viranomaistehtäviin* kuuluu lomituspalvelujen käyttäjiä koskevien hallintopäätösten tekeminen. Hallintopäätöksillä tarkoitetaan päätöksiä, joilla viranomainen määrää asiakkaan oikeuksista tai velvollisuuksista ja joihin asiakkaalla on oikeus hakea muutosta viime kädessä valitusteitse. Lomituspalveluihin liittyvät hallintopäätökset voivat koskea asiakkaan oikeutta lomituspalveluihin, itse järjestetystä lomituksesta maksettavia korvauksia, asiakasmaksujen määräämistä sekä asiakkaan velvollisuutta korvata perusteettomasti saamistaan lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset. Hallintopäätösten lisäksi julkisen vallan käytön elementtejä sisältyy myös paikallisyksikön järjestämän lomituksen toteuttamiseen. Näillä niin kutsutuilla tosiasiallisilla hallintotoimilla on suuri vaikutus asiakkaan saamien palvelujen toteuttamiseen.

Palvelujen järjestämisen paikallisyksikkö voi toteuttaa joko käyttämällä palveluksessaan olevia lomittajia tai ostamalla palvelut julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Nykyiset säännökset eivät velvoita paikallisyksikköä palkkaamaan lomittajia, vaan periaatteessa paikallisyksiköt voisivat järjestää palvelut pelkästään ostopalveluina. Käytännössä palvelut kuitenkin järjestetään pääosin paikallisyksikköjen omana tuotantona eli paikallisyksikön palkkaamien lomittajien avulla. Ostopalveluja käytetään vain täydentämään paikallisyksikön palkkaamien lomittajien työpanosta.

Lomituspalvelujen tuottajina kunnat toimivat kilpailluilla markkinoilla, sillä palveluja tuottaa kuntien lisäksi myös joukko yksityisiä palvelun tarjoajia. Useat asiantuntijat ovat tulkinneet, että kuntien toimiminen lomituspalvelujen tuottajana on ristiriidassa EU:n kilpailu- ja valtiontukisäädösten ja niihin pohjautuvan kansallisen lainsäädännön kanssa. Niiden tavoitteena on turvata kilpailun tasapuolisuus eli kilpailuneutraliteetti julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä.

Kilpailuneutraliteettiin liittyvät ongelmat eivät koske lomituspalvelujen järjestämiseen kuuluvia viranomaistehtäviä, koska ne ovat ns. ei-taloudellista toimintaa. Viranomaistehtävien osalta kunnat voisivat siten myös jatkossa toimia nykyiseen tapaan. Sen sijaan palvelujen tuottaminen ja siihen liittyvät työnjohtotehtävät on tarpeen organisoida uudelleen. Kuntalain (2 a §) mukaan kunnan on pääsääntöisesti yhtiöitettävä kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toimintansa. Kunta ei voi tuottaa palveluja vi-rasto- tai liikelaitosmuotoisesti silloin, kun se toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

Yhtiöittämisvelvollisuutta ei ole, jos kyseessä olisi kunnan lakisääteline tehtävä. Nykyinen lomituksen toimeenpano paikallistasolla perustuu kuntien ja Melan vapaaehtoiisiin sopimuksiin. Lomituspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen eivät ole kuuluneet kuntien lakisääteline tehtäviin enää vuoden 1999 jälkeen. Niitä ei voi uudelleen säätää kuntien lakisääteline tehtäviksi, koska se olisi ristiriidassa kuntien tehtävien karsimista koskevan hallituksen tavoitteen kanssa.

Suomen Kuntaliiton keväällä 2015 paikallisyksiköille tekemän kyselyn perusteella voidaan todeta, että kunnilla ei ole välttämättä halukkuutta yhtiöittää lomituspalvelujen tuotantoaan. Sen vuoksi on tarpeen selvittää vaihtoehtoisia lomitustoiminnan organisointimalleja.

Kuntaliitto toteaa työryhmälle osoittamassaan muistiossa, että lomituspalveluiden uudelleen organisointi lähivuosina on tarpeen myös maatalouden rakennemuutoksen vuoksi. Maatilojen määrän jatkuva väheneminen edellyttää lomituspalveluita järjestäviltä paikallisyksiköiltä jatkuvaa toiminnan sopeuttamista ja uudelleen organisointia. Lomahallinnon kustannustehokas hoitaminen edellyttää jo lyhyellä aikavälillä paikallisyksiköiden fuusioita, jolloin entistä harvemmat kunnat joutuvat ottamaan vastuun entistä suuremmista toimialueista.

Työryhmän arvio:

Nykyisen kuntapohjaisen paikallishallinnon avulla lomituspalvelut on saatu toteutetuksi koko maassa varsin kattavasti ja keskimäärin myös melko kustannustehokkaasti, vaikkakin lomituksen päiväkustannuksissa on suuria eroja paikallisyksiköiden välillä. Asian-tuntija-arvioiden perusteella työryhmä toteaa, että nykyisenlainen paikallishallintomalli voisi jatkossa olla toteuttamiskelpoinen vain, jos kunnat yhtiöittävät lomituspalvelujen tuotantonsa. Sille ei kuitenkaan näytä olevan edellytyksiä, joten on välttämätöntä ryhtyä kehittämään sellaista toimeenpanomallia, joka on sopusoinnussa kilpailulainsäädännön kanssa ja jonka avulla lomituspalvelut voidaan jatkosakin turvata kustannustehokkaalla tavalla.

6.2 MELAN MAHDOLLISUUS PERUSTAA OMIA PAIKALLISYKSIKKÖJÄÄN

Nykyinen paikallishallinnon organisointimalli perustuu kuntien vapaaehtoisuuteen. Nykyistä lakia valmisteltaessa nähtiin tarpeelliseksi varautua siihen, että toimintaa ei saataisi järjestetyksi koko maan kattavasti kuntien vapaaehtoisuuden pohjalta. Sen vuoksi laissa säädetään, että Melan on järjestettävä paikallishallinto omien paikallisyksikköjensä avulla niissä kunnissa, joissa paikallishallinnon järjestäminen toimeksiantosopimuksilla ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Lakia valmisteltaessa Melan omien paikallisyksikköjen perustaminen nähtiin lähinnä teoreettisena mahdollisuutena. Siksi sääntely jäi varsin yleisluonteiseksi. Ajatuksena oli, että lainsäädäntöä täydennetään tältä osin myöhemmin, jos siihen ilmenee tarvetta.

Tällä hetkellä lomituksen paikallishallinnosta vastaa 45 kunnallista paikallisyksikköä. Melan omia paikallisyksikköjä ei ole toistaiseksi tarvittu, sillä riittävä määrä kuntia on halunnut ottaa lomituspalvelut hoitaakseen koko maan alueella. Lähitulevaisuudessa näin ei välttämättä tapahdu kaikkialla. Nykyisten sopimusten perusteella tällainen tilanne voi tulla eteen jo vuoden 2017 alusta, jos kunnat irtisanovat toimeksiantosopimuksiaan vuoden 2015 aikana.

Paikallisyksikköjen halukkuus jatkaa nykymuotoista paikallishallinnon toimintaa lähivuosina näytti tosin melko suurelta vielä syksyllä 2014. Mela teki tuolloin paikallisyksiköille asiaa kartoittavan kyselyn. Kyselyyn vastanneista 42 paikallisyksiköstä 37 ilmoitti haluavansa jatkossakin hoitaa lomituksen paikallishallintoa. Laajempia alueita oli valmis hoitamaan 31 yksikköä. Jatkamis- ja laajennushalukkuuden taustalla

voi olla mm. se, että lomitustoiminta tuo kunnan alueelle valtion kustantamana työllisyyttä ja verotuloja.

Hallintorahan riittämättömyys nähtiin kuitenkin ongelmana yli kolmanneksessa vastanneista paikallisyksiköistä. Vastauksissa nähtiin myös epäoikeudenmukaisena, että paikallisyksiköjä ylläpitävät kunnat kantavat yksinään hallinnon toiminnan rahoitukseen liittyvät riskit, vaikka ne huolehtivat lomituspalveluista myös muiden kuntien alueella. Hallitusohjelmassa edellytetyt säästöt kohdistuvat osin myös hallinnon rahoitukseen. Se saattaa lisätä kuntien halua irtisanoa toimeksiantosopimuksia.

Jos näin tapahtuu ennen uuden hallintomallin käynnistymistä yhdenkin paikallisyksikön kohdalla eivätkä muut kunnat ole halukkaita ottamaan vastuuta luopuvan paikallisyksikön hoitamasta alueesta, niin ainoaksi vaihtoehdoksi jää, että Mela perustaa alueelle oman paikallisyksikkönsä, jotka hoitavat lomituspalvelujen viranomais-tehtävät ja palvelujen järjestämisen joko ostopalveluina tai palkkaamiensa lomittajien avulla.

Työryhmän arvio:

Toimivin vaihtoehto olisi, että lomituspalvelujen toimeenpano hoituisi nykyisen kuntapohjaisen toimeksiantosopimusmallin mukaisesti, kunnes uusi toimeenpanomalli saadaan toimintakuntoon.

Tässä vaiheessa olisi tärkeää huolehtia paikallishallinnon toimintaedellytyksistä mm. varmistamalla paikallishallinnon riittävä rahoitus. Lisäksi paikallishallinnon tehtäviä ja taloudellisia riskejä (ml. vahingonkorvausvaateet) on tarpeen vähentää, kuten liitteessä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan. Tarvittaessa paikallisyksikköjen määrää voitaisiin edelleen supistaa, jos asianomaiset kunnat ovat siihen halukkaita.

Ongelmallisin vaihtoehto olisi, että paikallishallinto jakautuisi kuntien ja Melan ylläpitämien paikallisyksikköjen kesken. Olisi kyseenalaista, voisiko Mela tällaisessa asetelmassa edelleen toimia esim. valtiosuusviranomaisen tehtävissä. Muutos saattaisi vaikuttaa ministeriön ja Melan välisiin toimivaltasuhteisiin niin, että ministeriön tehtävät laajenisivat merkittävästi. Melan omien paikallisyksikköjen perustamiseen liittyy todennäköisesti muitakin merkittäviä juridisia (esim. kilpailuoikeudellisia) ongelmia, jotka on tarpeen arvioida ja ratkaista jatkovalmistelun yhteydessä.

7 VAIHTOEHTOJA TOIMEENPANO- MALLIN UUDISTAMISEKSI

Työryhmä teki alustavat hahmotelmat viideksi vaihtoehtoiseksi toimintamalliksi lomituspalvelujen toimeenpanon uudistamista koskevan jatkovalmistelun pohjaksi. Yhteisenä lähtökohtana kaikissa malleissa on hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti edistää palveluseteliin perustuvaa palvelujen toteuttamista.

Jokainen vaihtoehto merkitsisi suurta muutosta nykytilaan nähden. Siksi muutoksen toteuttamiseksi tarvitaan riittävä siirtymäaika. Siirtymäaika tarvitaan mm. siksi, että Melan paikallisyksikköjen kanssa solmimat toimeksiantosopimukset voidaan irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kalenterivuoden loppuun. Myös kuntien henkilöstön asianmukaiset sopeuttamistoimet ja uusien lomituspalveluja tarjoavien yritysten perustaminen vaativat aikaa. Tämä on otettava huomioon, vaikka yleinen kilpailuneutraliteetti edellyttää, että lomituspalvelujen tuotanto olisi jo nyt avoin kilpailulle.

7.1 PALVELUSETELIMALLI YKSINOMAISENA PALVELUJEN JÄRJESTÄMISTAPANA

Tässä vaihtoehdossa siirryttäisiin nykyisestä hajautetusta hallintomallista keskitettyyn hallintomalliin siten, että Melalla olisi kokonaisvastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta. Mela hoitaisi keskitetysti lomituspalveluihin liittyvän julkisen vallan käytön. Siihen kuuluu mm. lomituspalveluja koskevien päätösten antaminen maatalousyrittäjille ja turkistuottajille.

Alue- ja paikallistuntemuksen turvaamiseksi Mela voisi hoitaa osan hallinnoinnista perustamalla alueellisia toimipisteitä. Mela voisi hyödyntää näitä toimipisteitä myös muissa toimialaansa kuuluvissa tehtävissä, esim. asiamiestoiminnassa.

Maatalousyrittäjä tai turkistuottaja hakisi Melalta oikeutta lomitukseen ennen lomituspalveluun kuuluvien töiden aloittamista. Tämän jälkeen hän järjestäisi itselleen haluamansa ennakkoperintärekisteriin merkityn lomituspalvelujen tuottajan. Palvelun käyttäjä hakisi jälkikäteen Melalta korvauksen. Mela maksaisi korvauksen palvelujen tuottajalle.

Mela saisi valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetusta arviomäärärahasta korvauksen niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat lomituspalvelujen tuottajalle maksettavista korvauksista vähennettyinä palvelujen käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Lisäksi Melalle maksettaisiin valtion varoista korvaus lomituspalvelujärjestelmien toimeenpanosta aiheutuviin hallintokustannuksiin.

Työryhmässä pohdittiin mahdollisuutta maksaa korkeampaa korvausta esimerkiksi kaikkein syrjäisimmillä alueilla, jotta palvelujen tuotanto voitaisiin turvata koko maan kattavasti. Korkeamman korvauksen perusteet olisi kuitenkin haasteellista määritellä niin, että ne täyttäisivät täsmällisyyden, palvelun saajien ja palvelujen tuottajien yhdenvertaisuuden sekä markkinoiden tehokkuusvaatimuksen. Lisäksi pitäisi ottaa huomioon, että tuki voi valtioneuvoston mukana olla enintään 100 % tukikelpoisista kustannuksista.

Työryhmän arvio:

Tämä yksityisen palvelutuotannon varaan rakentuva vaihtoehto vastaa nykyistä poronhoitajien sijaisavun hallintomallia. Se olisi myös hallinnollisesti taloudellisin ja yksinkertaisin vaihtoehto. Lisäksi se täyttäisi EU:n valtiontuki- ja muiden kilpailusääntöjen asettamat vaatimukset.

Nykytilanteessa yksityisen palvelutuotannon riittämättömyys saattaisi johtaa siihen, että nykyiset lakisääteiset palvelut eivät käytännössä toteutuisi kaikilta osin. Setelimallin toimivuus edellyttää, että maahan syntyy tarvetta vastaava ja kohtuuhintainen palvelutuotanto, joka kattaa myös syrjäisimmät alueet.

7.2 PALVELUSETELI JA MELAN KILPAILUTTAMA PALVELUTUOTANTO

Tämä vaihtoehto vastaisi kohdassa 7.1 kuvattua vaihtoehtoa paitsi että Mela järjestäisi lomituksen ostopalveluna, jos maatalousyrittäjä tai turkistuottaja ei käytä palveluseteliä.

Mela kilpailuttaisi palvelun tarjoajat hankintalainsäädännön mukaisesti ja tekisi kilpailituksen kautta valittujen toimijoiden kanssa hankintalaissa tarkoitetun puitesopimuksen. Sopimuksen perusteella palvelun tarjoaja olisi velvollinen tuottamaan palvelut sopimuksessa määritellyllä alueella kaikissa tilanteissa, joissa palvelu olisi lomituspäivälakien mukaan järjestettävä.

Sopimus olisi voimassa hankintalain mukaisesti enintään neljä vuotta kerrallaan. Alueella toimivien palvelujen käyttäjien olisi sitouduttava samaksi ajaksi joko käyttämään palveluseteliä tai Melan hankkimia palveluja.

Hankintasopimuksessa määriteltäisiin palvelun tarjoajalle maksettava korvaus, jonka perusteena olisivat tehdyt työtunnit. Mela saisi valtion korvauksen, joka vastaisi sen käyttämille palvelun tarjoajille maksamia korvauksia.

Jos laissa olisi säädetty korvaukselle enimmäismäärä tuntia kohden, yritysten kilpailu tapahtuisi pääosin muilla tekijöillä kuin hinnalla. Tarjousten vertailussa painotuisi palvelun tuottajien aikaisempi kokemus ja se, kuinka ison alueen ja kuinka monipuoliset lomitustehtävät palvelun tuottaja ottaisi hoidettavakseen.

Työryhmän arvio:

Nykytilanteessa Melan saattaisi olla vaikea löytää riittävästi sellaisia palvelujen tarjoajia, joilla olisi mahdollisuus tuottaa lomituspäivälakien kohtuuhintaisina niin, että maatalousyrittäjien subjektiivinen oikeus palveluihin toteutuisi myös syrjäisimmillä alueilla sijaitsevilla tiloilla ja äkillisissä palvelutarpeissa. Ongelmaksi voisi muodostua, miten palvelut turvattaisiin sopimuksen kattamalla alueella esimerkiksi palvelun tuottajan jouduttua konkurssiin tai sopimuksen irtisanomistilanteessa.

7.3 PALVELUSETELI JA MARKKINAPUUTEALUEIDEN PALVELUTUOTANTO

Tämä vaihtoehto vastaisi kohdassa 7.1 kuvattua mallia sillä lisäyksellä, että Melalla olisi lakisääteinen velvollisuus huolehtia lomituspalvelujen järjestämisestä niille tiloille, jotka sijaitsevat lomituspalveluiden markkinapuutealueilla. Markkinapuutealueella tarkoitetaan sitä, että alueella ei tarjota lomituspalveluja tai alueella tarjottavan lomituspalvelun hinta siihen saadun palvelusetelin jälkeen olisi yleiseen lomituspalvelujen hintatasoon nähden selvästi kohtuuton.

Mela hoitaisi lomituksen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna (SGEI-palvelu). SGEI-palveluilla tarkoitetaan EU-lainsäädännössä yleishyödyllisiä palveluja, joiden saatavuuden turvaaminen katsotaan yhteiskunnallisesti niin tärkeäksi, että viranomainen voi asettaa palveluntuottajalle julkisen palvelun velvoitteen. Tällöin yrityksen on tarjottava viranomaisen ennalta määrittelemää palvelua julkisista varoista suoritettua korvausta vastaan. Yhteisöoikeudessa ei ole määritelty, mitkä palvelut voiva olla SGEI-palveluja. Kukin jäsenvaltio päättää itse, mitä palveluja se katsoo yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi. Komissio valvoo, ettei määrittelyyn liity ilmeisiä virheitä. EY:n tuomioistuimien on katsonut mm. seuraavat palvelut yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi: työnvälityspalvelut, sosiaalinen asuntotuotanto, lentoliikenne, postipalvelut, sähköinen viestintä, sisävesiliikenne ja satamapalvelut. Komissio on selventänyt EU:n yleishyödyllisten palvelujen laatukeyhkeyksensä, että yleishyödylliset taloudelliset palvelut ovat yhteistä kokonaisuutta palvelevia taloudellisia toimintoja, joita markkinat eivät suorittaisi ilman julkisia toimia (tai jotka markkinat suorittaisivat erilaisin objektiiviseen laatuun, turvallisuuteen, kohtuulliseen hintaan, yhdenvertaiseen kohteluun tai yleiseen saatavuuteen liittyvin ehdoin).

SGEI-palveluun annettavaan valtiontukeen liittyy sellainen rajoitus, että jos se katsotaan ns. de minimistueksi, sen arvo yhdessä muiden de minimistukien kanssa saa olla enintään 500 000 euroa yritystä kohden kolmen verovuoden aikana. Eri viranomaisten myöntämien de minimistukien kertymistä on seurattava tarkoin. SGEI de minimistuen lisäksi SGEI palveluihin voidaan myöntää tukea komission SGEI päätöksen perusteella. Jos SGEI-päätöksen ehdot täyttyvät, tukea ei tarvitse etukäteen ilmoittaa komissiolle. Siitä pitää kuitenkin raportoida joka toinen vuosi komissiolle. Jos edellä selostettujen välineiden käyttäminen ei ole mahdollista, tuki täytyy etukäteen notifioida komissiolle ja odottaa, että komissio hyväksyy järjestelyn. Järjestelyn on tällöin täytettävä komission SGEI-puitteiden 2012/C8/03 edellytykset.

Jos seuraavat kriteerit, ns. Altmark-kriteerit täyttyvät, kyseessä ei ole valtiontuki:

1. Edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiallisesti annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi.
2. Ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi.
3. Korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen edellyttää.
4. Jos palveluntuottajaa ei valita sellaisessa julkisissa hankintoja koskevassa menettelyssä, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimminkin kustannuksin, tarvittavien kustannusten taso tulee määritellä vertaamalla niitä siihen, mitä hyvin johdetun ja vastaavankaltaisia palveluja tuottamaan kykenevälle keskivertoyritykselle koituisi ko. velvoitteiden täyttymisestä.

Palvelun määrittäminen SGEI-palveluksi ei saa estää toimivien markkinoiden kehittymistä. Lisäksi nämä palvelut on pyrittävä tuottamaan mahdollisimman kohtuullisin kustannuksin. Näiden seikkojen johdosta Melan järjestämien palveluiden käyttäjille olisi asetettava tiukempia palvelun käyttämiseen liittyviä kriteereitä kuin niille maatalousyrittäjille, jotka järjestävät lomituksensa palvelusetelin avulla.

Työryhmän arvio:

Edellä kuvatut SGEI-palvelun kriteerit huomioon ottaen on epävarmaa, voitaisiinko lomituspalvelut ylipäänsä hyväksyä SGEI-palveluiksi. Lomituspalvelujen järjestäminen erittäin pienelle ryhmälle yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna saattaisi aiheuttaa huomattavia kustannuksia. Perustustlain yhdenvertaisuussäännöksen suhteen ongelmallista olisi, jos SGEI-palvelun käyttäjille jouduttaisiin asettamaan tiukemmat palvelujen saantiperusteet kuin muulla tavoin järjestettyjen lomituspalvelujen käyttäjille.

Tähän vaihtoehtoon liittyy paljon muitakin epävarmuustekijöitä, joita työryhmän ei ole ollut mahdollista selvittää tarkemmin.

7.4 PALVELUSETELI JA VIRANOMAISEN JÄRJESTÄMÄ PALVELUTUOTANTO

EU:n valtiontuki- ja kilpailusääntöjen puolesta lomituspalvelut voitaisiin mahdollisesti säätää kunnan tai valtion viranomaisen lakisääteiseksi tehtäväksi. Tällöin sama viranomainen voisi hoitaa sekä lomituspalvelujen hallinnon että tosiasiallisen lomituksen. Viranomainen voisi myös itsenäisesti päättää käyttääkö se omaa henkilökuntaansa tosiasiallisen lomitustoiminnan hoitamiseen vai hankkiiko se palveluja kilpailutuksen kautta yksityisiltä markkinoilta.

Käytännössä se, että lomituspalvelut säädettäisiin takaisin kuntien lakisääteiseksi tehtäväksi, ei ole todennäköisesti mahdollinen vaihtoehto, sillä hallituksen tavoitteena on kuntien lakisääteisten tehtävien vähentäminen.

Yhtenä selvitettävänä lakisääteisen tehtävän hoitavana valtion virastona voitaisiin pitää Maaseutuvirastoa. Virasto on maa- ja metsätalousministeriön alainen, joten muutos voisi johtaa siihen, että toiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta siirtyisivät maa- ja metsätalousministeriölle.

Yhtenä vaihtoehtona voisi olla, että sosiaali- ja terveysministeriö tekisi tulossopimuksen lomituspalvelujen hoitamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) kanssa. Tässäkin olisi nähtävissä synergiaetuja, koska ELY-keskusten tehtäviin kuuluu muun muassa ohjata maataloustuotantoa, hallinnoida viljelijätukien hakemista ja maksatusta sekä valvoa niiden käyttöä. Myös aluehallintovirastot (AVI) voisivat olla yksi vaihtoehto. AVI muun muassa ohjaa ja valvoo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetyn lainsäädännön toteutumista esimerkiksi ohjaamalla kuntien eläinsuojeluvalvontaa sekä ohjaamalla ja valvomalla eläintautien torjuntaa alueillaan. Lisäksi AVI on toimivaltainen viranomainen työsuojeluasioissa sekä muutamissa eläimiin liittyvissä lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintiasioissa.

Valtion keskus- ja aluehallinnon virastorakennetta ollaan juuri uudistamassa. Uudistustyön yhteydessä on tarkasteltu vaihtoehtoisia malleja aluehallinnon rakenteelliseksi kehittämiseksi. Osassa esitetyistä vaihtoehdoista AVIt ja ELY-keskukset yhdistettäisiin aluehallinnon viranomaisiksi. Yhdessä vaihtoehdossa on taas esitetty nykyisten maatalousvalvontatehtävien siirtoa ELY-keskuksista valtakunnalliseen virastoon, joka muodostettaisiin muun muassa aluehallintovirastoista.

Työryhmän arvio:

Valtionhallinnon keskus- ja aluehallinnon rakenteen kehittäminen on kesken. Mahdollisuutta siirtää lomituspalveluiden toimeenpano jollekin valtion virastolle voidaan arvioida vasta kun valtionhallinnon rakenteen kehittäminen on ratkaistu.

7.5 PALVELUSETELI JA ITSEHALLINTOALUEEN JÄRJESTÄMÄ PALVELUTUOTANTO

Tässä vaihtoehdossa lomituspalvelujen järjestämisvastuu säädettäisiin itsehallintoalueille, joita on suunniteltu sote-uudistuksen yhteydessä. Kunkin itsehallintoalueen yhteyteen perustettaisiin erillinen lomituspalveluyksikkö, joka hoitaisi lomituspalvelujen viranomaistehtävät. Palvelutuotanto kilpailutettaisiin ja kilpailussa voisi olla mukana myös itsehallintoalueen tai lomituspalveluyksikön yhtiöitetty palvelun tuottaja. Lomituspalveluyksikkö voisi järjestää lomitukset ostopalveluina. Palvelusetelin käyttöä edistettäisiin ja lomituspalveluyksikön hallinnollista työtä kevennettäisiin mahdollisuuksien mukaan muutoinkin.

Valtio maksaisi nykyiseen tapaan kustannusperusteisen valtion korvauksen itsehallintoalueiden lomituspalveluyksiköille lomituspalvelujen käyttökustannuksiin. Myös hallintokustannusten korvaus voisi olla nykyisen laskennallisen korvauksen sijaan kustannusperusteinen. Se tosin edellyttäisi, että lomituspalveluyksiköt tekisivät tilitykset myös hallintokustannuksista, mikä aiheuttaisi valtionosuusviranomaisen tehtäviä hoitavalle taholle lisätyötä nykyiseen verrattuna. Toisaalta itsehallintoalueiden määrä olisi huomattavasti pienempi kuin nykyisten paikallisyksikköjen, joten myös tilitysten määrä jäisi vastaavasti nykyistä pienemmäksi.

Olisi toivottavaa, että Mela voisi edelleen hoitaa valtionosuusviranomaisen tehtäviä sekä ohjata ja valvoa lomituspalveluyksikköjen toimintaa. Tässä vaiheessa on kuitenkin ennen aikaista arvioida, sopisiko tällainen järjestely yhteen itsehallintoalueita koskevan uudistuksen kanssa. Joka tapauksessa olisi löydettävä jokin sopiva taho, joka voisi huolehtia valtionosuustehtävistä sekä toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta.

Työryhmän arvio:

Tämän vaihtoehdon toteuttamiskelpoisuutta on mahdollista arvioida tarkemmin vasta sitten, kun itsehallintoalueita koskeva valmistelu on edennyt pitemmälle. Työryhmän alustavan arvion mukaan tämä vaihtoehto olisi sopusoinnussa kilpailulainsäädännön kanssa ja palvelujen yhdenvertainen saanti pystyttäisiin turvaamaan.

8 JATKOVALMISTELU

- Lomituspalvelujen toimeenpanon kokonaisuudistus on välttämätön. Sen valmistelu on tärkeää jatkaa välittömästi. Työryhmän alustavat hahmotelmat toimeenpanon uudistamisvaihtoehdoiksi vaativat paljon työstämistä, joten valmistelulle on varattava riittävästi aikaa.
- Toimeenpanojärjestelmän uudistukselle on myös varattava riittävä siirtymäaika.
- Olisi toivottavaa, että kunnat jakaisivat paikallishallinnon hoitamista nykyiseen tapaan kunnes uusi toimeenpanojärjestelmä voidaan ottaa käyttöön. Jotta niin tapahtuisi, paikallishallinnon riittävä rahoitus olisi turvattava.
- On varauduttava nopeisiin lainsäädännön muutoksiin, jos näyttää siltä, että kunnat aikovat irtisanoa toimeksiantosopimuksiaan eikä naapuripaikallisyksikköjä ylläpitävillä kunnilla ole halua laajentaa yksikköjensä toimialuetta.
- Olisi mietittävä keinoja, joilla yksityistä lomituspalvelujen tuotantoa saataisiin lisääntymään, jotta hallitusohjelmaan kirjattu tavoite palvelusetelin käytön edistämisestä voisi toteutua.

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspäivälain ja turkistuottajien lomituspäiväluista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspäivälakia ja turkistuottajien lomituspäiväluista annettua lakia.

Lomituspäiväluihin oikeutettujen maatalousyrittäjien joukkoa rajataan, lomituksen saamisen edellytyksiä ja sijaisapuoikeutta rajoitetaan sekä yrittäjän omavastuuta lisätään. Vuosilomalomitus säilyisi maksuttomana ja sitä saisi jatkossakin 26 päivää kalenterivuodessa.

Esityksen muutosehdotusten tavoitteena on saattaa Suomen lainsäädäntö sopuun EU-lainsäädännön kanssa sekä toteuttaa hallitusohjelmassa asetettu 20 miljoonan euron säästövaatimus. Muutoksilla on tarkoitus myös selkiyttää lakia ja yhtenäistää vuosiloma- ja sijaisapulomitus sekä tehostaa hallintoa ja keventää sen kustannuksia. Turkistuottajien lomituspäiväluihin ehdotetaan samansuuntaisia muutoksia kuin maatalousyrittäjien lomituspäiväluihin.

Hallituksen esityksen mukaan vuosiloman ulkopuolelle jäisivät ne maatalousyrittäjät, joiden MYEL-työtulo jää alle 10 000 euron tai päivittäinen tehtäväosuus kotieläinten hoitotöistä alle neljän tunnin. Ilman lomituspäiväluja jäisivät myös sellaiset maatalousyrittäjät, joissa kotieläinyksiköitä on alle kahdeksan. Kasvinviljelijät eivät enää voisi saada sijaisapua. Sivutoimisesti kotieläintuotantoa harjoittavat maatalousyrittäjät saisivat jatkossa oikeuden vuosilomaan ja maksulliseen lomitukseen, jos työtulosta ja lomituspäivän kestosta annetut vaatimukset täyttyvät.

Samalla tilalla toimivien yrittäjien samanaikaisesti pidettävien lomapäivien määrää nostettaisiin 22 päivään. Velvoitteen piiriin tulisivat ne tilat, joilla on enintään 30 kotieläinyksikköä nykyisen 20 kotieläinyksikön sijaan. Muutos koskisi niitä tiloja, jotka käyttävät paikallisyksikön järjestämiä lomituspäiväluja.

Sijaisapua ei enää annettaisi aikuiskoulutukseen, tuottajajärjestöjen kokouksiin tai varusmiespalvelukseen osallistumista varten. Esityksen mukaan sijaisapua ei saisi myöskään perheenjäsenen kuoleman tai hautajaisten perusteella. Sairaalan lapsen hoidon ja työkyvyttömyyden perusteella saatavaan sijaisapuun esitetään uusia rajoituksia.

Maksullisen lomituksen maksu korotettaisiin 16 euroon tunnilta. Lisäksi sijaisavusta perittävään maksuun ehdotetaan maltillista korotusta. Lomituspäivälujen maksamatta jättäminen ja työturvallisuusvelvoitteiden laiminlyönti voisivat estää lomituspäivälujen saamisen.

Itse järjestetyssä lomituksessa korvattaisiin vain ennakkoperintärekisteriin merkityn lomitustyrittäjän tuottamat palvelut. Maatalousyrittäjä ei enää voisi ottaa lomitustaloutta työsuhteeseen. Korvaus maksettaisiin suoraan palvelun tuottajalle eli lomituspäivälu-yritykselle. Itse lomituksensa järjestävät voivat myös valita käyttämiensä lomituspäivälujen viikonpäivät, kellonajat ja käyntikerrat.

Esityksen mukaan valvontakäynnistä perittäisiin jatkossa maksu, samoin varallaoloajasta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki maatalousyrittäjien lomituspäivälain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki turkistuottajien lomituspäiväluista annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

Esityksen pääasiallinen sisältö	26
Sisällys	27
Yleisperustelut	28
1 Nykytila	28
1.1 Maatalousyrittäjän lomituspalveluetaudet	28
1.2 Turkistuottajan lomituspalveluetaudet.....	29
1.3 Lomituspalvelujen toimeenpano.....	29
1.4 Rahoitus.....	30
1.5 Lomituspalvelujen käyttö.....	30
1.6 Palvelujen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö.....	30
2 Nykytilan arviointi.....	31
2.1 EU:n valtiontukia koskevat säännöt.....	31
2.2 Lomituspalveluista aiheutuvat kustannukset.....	33
2.3 Lomituspalvelujen sisältöön kohdistuvat muospaineet.....	34
2.4 Lomituspalvelujen hallintoon ja toimeenpanoon kohdistuvat muospaineet	36
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	37
3.1 Tavoitteet	37
3.2 Lomituspalvelujen sopeuttaminen EU:n valtiontukisääntöihin	37
3.3 Säästöjen edellyttämät muutokset maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin.....	39
3.4 Muutokset turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin.....	42
4 Esityksen vaikutukset	43
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	43
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	45
4.3 Vaikutukset palvelujen käyttäjiin.....	46
4.4 Vaikutukset maatalouslomittäjiin	46
4.5 Vaikutukset lomituspalveluyrityksiin	46
5 Asian valmistelu	47
6 Riippuvuus muista esityksistä.....	47
Yksityiskohtaiset perustelut	48
Lakiehdotusten perustelut.....	48
Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki	48
Laki turkistuottajien lomituspalveluista.....	70
LAKIEHDOTUKSET	75
1. Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	75
2. Laki turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta	88

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Maatalousyrittäjän lomituspalveluetuudet

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaan kotieläintaloutta päätoimisesti harjoittavalla maatalousyrittäjällä on oikeus saada vuosilomaa 26 päivää vuodessa. Edellytyksenä on, että maatalousyrittäjä kuuluu maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisen niin kutsutun pakollisen MYEL-vakuutuksen piiriin ja että kotieläintalous käsittää vähintään neljä asetuksella määriteltyä kotieläinyksikköä. Vuosilomaa varten annettavat lomituspalvelut ovat maksuttomia.

Kotieläintaloutta tai kasvinviljelyä harjoittavalla maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun silloin, kun hän ei pysty huolehtimaan yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi. Sijaisavun perusteet ovat:

- sairauden tai tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys,
- lääkärin määräämä tai lakiin perustuva kuntoutus,
- työkykyä ylläpitävä toiminta,
- sairaan lapsen hoito ja kuntoutus,
- raskaus ja synnytys sekä vastasyntyneen lapsen ja ottolapsen hoito,
- muun alle 3-vuotiaan lapsen hoito,
- aikuiskoulutus,
- varusmiespalvelus ja siviilipalvelus sekä kertausharjoitukset tai niitä korvaava palvelu,
- lähiomaisen kuolema ja hautajaiset,
- tuottajajärjestön kokoukset,
- muu edellä mainittuihin syihin rinnastettava tilapäinen syy sekä
- yritystoiminnan järjestelyt.

Sijaisavun enimmäiskesto on kunkin perusteen osalta määritelty laissa.

Laissa ja asetuksessa on säännökset, joiden mukaan määräytyy lomituspäivän pituus eli se, kuinka monta tuntia maatalouslomittaja työskentelee tilalla lomittettavan maatalousyrittäjän puolesta.

Vuosilomaa varten annettavat lomituspalvelut ovat maksuttomia. Sijaisavun saajalta peritään sijaisavusta tuntimaksu. Maksu käsittää kolmen euron suuruisen perusosan sekä tulosidonnaisen osan, joka määräytyy sijaisavun saajan MYEL-työtulon mukaan. Tuntimaksua määrittäessä työtulo jaetaan luvulla 6000. Esimerkiksi vuonna 2014 keskimääräisen MYEL-työtulon (noin 20 000 euroa vuodessa) perusteella laskettuna sijaisapumaksun suuruus on noin 6,33 euroa tunnilta. Sijaisapumaksun suuruuteen vaikuttaa eräissä tapauksissa se, millä perusteella sijaisapua on saatu. Jos sijaisapua annetaan äitiysraha-perusteella, pääsäännön mukainen maksu peritään 50 prosentilla alennettuna. Jos sijaisavun saajalla on palkka- tai yrittäjätuloa tilan ulkopuolisen työskentelyn johdosta, maksu peritään 50 prosentilla korotettuna. Samoin käy, jos sijaisavun perusteena on alle 3-vuotiaan lapsen hoito, jonka perusteella maatalousyrittäjällä on oikeus kotihoitoon tukeen, tai sellainen aikuiskoulutus, jota varten maksetaan maatalousyrittäjien opintorahaa tai aikuiskoulutustukea. Eräissä tapauksissa sijaisavusta peritään samansuuruinen maksu kuin tuetusta tai täysin maksullisesta lomittaja-apusta.

Tuettua maksullista lomittaja-apua voidaan antaa vuosilomaan oikeutetuille maatalousyrittäjille. Palvelun enimmäismäärä on 120 tuntia kalenterivuodessa. Palvelusta perittävä maksu on suhteutettu kuukausipalkkaisen lomittajan vähimmäisperuspalkkaan. Vuonna 2015 maksu on 11,60 euroa tunnilta.

Lomittaja-apua voidaan antaa myös niin sanotulla täyden korvauksen periaatteella. Palvelun saajan ei tarvitse olla lomituspalveluihin oikeutettu, vaan paikallisyksikkö voi myydä palvelua kenelle tahansa. Palvelusta perittävä maksu vuonna 2015 on 26,50 euroa tunnilta.

1.2 Turkistuottajan lomituspalveluudet

Turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) mukaan turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena valtion talousarviossa tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Edellytyksenä on, että turkistuottaja kuuluu yrittäjän eläkelaiissa (1272/2006) tarkoitettun vakuutuksen piiriin ja että turkistila käsittää vähintään neljä eläinyksikköä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kalenterivuositain vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien enimmäismäärän. Vuonna 2015 vuosiloman enimmäismäärä on 18 päivää ja lisävapaan 120 tuntia. Vuosilomaa varten annettavat lomituspalvelut ovat maksuttomia, mutta lisävapaasta peritään maksu, jonka suuruus vuonna 2015 on 5,54 euroa tunnilta.

1.3 Lomituspalvelujen toimeenpano

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu palvelujen toimeenpanosta kuuluu Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle (Mela). Melan on huolehdittava paikallishallinnon järjestämisestä siten, että lain mukaiset palvelut voidaan toteuttaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti kaikissa niissä kunnissa, joissa palvelujen tarvetta esiintyy.

Melan on järjestettävä paikallishallinto ensisijaisesti kuntien kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten avulla. Niille alueille, joilla paikallishallintoa ei voida toteuttaa toimeksiantosopimusten perusteella, Melan on pystytettävä omat paikallisyksikkönsä. Käytännössä paikallishallinto on toiminut koko maassa toimeksiantosopimusten perusteella. Melan omia paikallisyksiköjä ei ole toistaiseksi tarvittu. Mela on pyrkinyt yhdistämään paikallisyksiköjä aiempaa suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jotta toiminnan taloudellisuus ja palvelujen joustava järjestäminen voitaisiin turvata. Tällä hetkellä paikallisyksiköjä on 45. Maatalousyrittäjien lomituspalveluja koskevan toimeksiantosopimuksen tehneistä kunnista 30:llä on myös sopimus turkistuottajien lomituspalvelujen järjestämisestä. Tällä hetkellä turkistuottajien lomituspalveluja käyttäviä yrittäjiä on kuitenkin vain runsaan 20 paikallisyksikön alueella.

Paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut toimialueellaan toimiville maatalousyrittäjille ja turkistuottajille. Paikallisyksikkö päättää lomituspalvelujen antamisesta, itse järjestetystä lomituksesta maksettavasta korvauksesta ja asiakasmaksujen perinnästä. Paikallisyksikön päätökseen voi hakea oikaisua Melalta. Melan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Paikallisyksikkö voi järjestää palvelut käyttämällä palveluksessaan olevia lomittajia tai ostamalla palvelut julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Paikallisyksiköjen työsopimussuhteiseen henkilöstöön sovelletaan kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta. Se sisältää lomittajia koskevia erityismääräyksiä muun muassa säännöllisestä työajasta, lisä- ja ylityöstä, varallaolosta, viikoittaisen vapaa-ajan ja vuorokausilevon antamisesta, työajan sijoittelusta sekä matkakustannusten korvaamisesta.

Maatalousyrittäjällä ja turkistuottajalla on oikeus valita, käytetäänkö tilalla paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja vai järjestävätkö tilan yrittäjät lomitukset itse, jolloin paikallisyksikkö maksaa heille korvausta lomituksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Valtaosa maatalousyrittäjistä (91,5 %) käyttää nykyisin paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja. Turkistuottajista enemmistö (87 %) käyttää itse järjestettyä lomitusta.

Paikallisyksikön järjestämiin lomituspalveluihin liittyy rajoituksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että lomitustyö voidaan toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti. Sellaisia ovat vuosilomien samanaikaisuus ja niin kutsuttu sunnuntairajoitus. Vuosiloman samanaikaisuus merkitsee maatalouslomituksen osalta, että samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien on pidettävä 20 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella. Samalla tilalla toimivien turkistuottajien on poikkeuksetta pidettävä koko vuosilomansa samanaikaisesti. Sunnuntairajoitus merkitsee, että vuosilomaan saa sisältyä maatalouslomituksessa enintään kolme ja turkistuottajien lomituspalveluissa enintään kaksi sunnuntaita tai sellaista juhlapäivää, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan sunnuntaityökorvaus.

1.4 Rahoitus

Mela korvaa paikallisyksiköille maatalousyrittäjien lomituspäivälain ja turkistuottajien lomituspäiväluista annetun lain mukaisista lomituspäiväluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset nettokustannukset. Niitä ovat muun muassa lomittajien palkkauksesta ja ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset, paikallisyksikön ostamista lomituspäiväluista aiheutuneet kustannukset, itse järjestetystä lomituksesta maksetut korvaukset sekä lain mukaisten tehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset.

Maatalousyrittäjien lomituspäivälujen osalta korvaus maksetaan valtion talousarvioon varatusta arviomäärärahasta Turkistuottajien lomituspäiväluista aiheutuneet kustannukset Mela korvaa paikallisyksiköille valtion talousarviossa osoitetun kahden vuoden siirtomäärärahan rajoissa.

Mela maksaa paikallisyksiköille kuukausittain ennakkoa maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituskustannuksiin. Seuraavan vuoden keväällä paikallisyksiköt tekevät Melalle tilitykset varainhoitovuoden kustannuksista. Tilitysten perusteella Mela maksaa paikallisyksiköille loppueriä, jos ennakot eivät ole riittäneet kattamaan kustannuksia, tai perii liikaa maksetut ennakot takaisin paikallisyksiköiltä.

Paikallishallinnon kustannuksia varten paikallisyksiköt saavat Melalta laskennallisin perustein määräytyvän valtion korvauksen, joka maksetaan valtion talousarvioon varatusta kiinteästä määrärahasta. Määräraha jaetaan paikallisyksiköiden kesken pääsääntöisesti kunkin paikallisyksikön toimialueella lomitettujen päivien määrän mukaan.

Melalle maksetaan valtion varoista kohtuullinen korvaus lomitustehtävien hoitamisesta aiheutuneisiin hallintokustannuksiin.

1.5 Lomituspäivälujen käyttö

Vuosilomaan oikeutettuja maatalousyrittäjiä oli vuonna 2014 yhteensä noin 20 800 ja lomitettuja vuosilomapäiviä noin 530 200.

Sijaisapua käytti noin 8 400 maatalousyrittäjää ja sijaisapupäiviä oli noin 359 800. Eniten sijaisapua käytettiin työkyvyttömyyden perusteella. Tällä perusteella sijaisapua käytti noin 6 200 maatalousyrittäjää.

Tuettua maksullista lomittaja-apua käyttäneitä maatalousyrittäjiä oli noin 10 900 ja lomituspäiviä noin 101 200. Niin sanotun täysin maksullisen lomituspäivälujen käyttäjiä oli noin 700 ja lomituspäiviä noin 3 500.

Turkistuottajista vuosilomaa käytti noin 700 turkistuottajaa ja lisävapaata noin 400 turkistuottajaa vuonna 2014.

1.6 Palvelujen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö

Paikallisyksikössä on oltava hallintotehtäviä varten nimetty vastuhenkilö sekä työjohto- ja toimistotehtäviä varten tarvittava määrä muuta henkilökuntaa. Yhteensä paikallisyksiköissä oli vuonna 2014 alle 300 hallintohenkilöä.

Vuonna 2014 paikallisyksiköiden palveluksessa oli toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa noin 3 700 lomittajaa, joista yli puolet työskenteli osa-aikaisesti. Määräaikaisessa työsuhteessa oli vuoden 2014 aikana noin 6 000 lomittajaa.

Jos maatalousyrittäjä ei voi erityisestä syystä käyttää paikallisyksikön palveluksessa olevaa lomittajaa tai paikallisyksikön ostopalvelulomittajaa, paikallisyksikö voi palkata maatalousyrittäjään lomittajaksi myös yrittäjän ehdottaman henkilön. Paikallisyksiköt olivat palkanneet maatalousyrittäjien ehdottamia henkilöitä yhteensä noin 1 700 vuonna 2014.

Paikallisyksiköillä oli vuoden 2015 alussa voimassa oleva ostopalvelusopimus lomituspalvelujen tuottamisesta vähintään 256 yrityksen tai ammatinharjoittajan kanssa. Ostopalvelusopimusten tarkka määrä ei ole tiedossa, koska kaikki paikallisyksiköt eivät ole kirjanneet ostopalvelusopimuksiaan siten, että niitä olisi voitu ottaa laskelmissa huomioon.

Vuonna 2013 on ollut noin 400 sellaista ammatinharjoittajaa, joilta kunta on ostanut palveluja tai jotka ovat tuottaneet lomitusta itse järjestetyssä.

Itse järjestettyä lomitusta tuotti vuonna 2014 noin 360 ammatinharjoittajan lisäksi noin 300 muuta lomituspalveluja tuottavaa yritystä tai yhteisöä. Lisäksi itse järjestettyä lomitusta tuotti noin 1 300 maatalousyrittäjään työsuhteessa olevaa henkilöä.

2 Nykytilan arviointi

2.1 EU:n valtiontukia koskevat säännöt

Valtion varoista maksettava maatalousalan lomituspalveluihin annettava tuki katsotaan EU:n näkökulmasta osaksi yhteisön kilpailupolitiikkaa. Euroopan unionin uudet maa- ja metsätalousalan maaseutualueiden valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2014–2020 (2014/C 204/ 01, jäljempänä valtiontuen suuntaviivat) tulivat voimaan heinäkuun alusta 2014. Suuntaviivoihin on kirjattu edellytykset ja perusteet, joiden täytyessä komissio katsoo maatilojen lomituspalveluihin myönnetyn tuen soveltuvan sisämarkkinoille.

Suomessa lomituspalvelut lukeutuvat maatalousyrittäjien ja turkistuottajien hyvinvointipalveluihin ja niillä myös tuetaan näiden yrittäjryhmien sosiaaliturvan toteutumista. Tästä syystä Suomen lomituserjestelmä ei kaikilta osin täytä valtiontuen suuntaviivojen vaatimuksia. Suomi aloitti neuvottelut komission kanssa syksyllä 2014. Neuvotteluissa käsiteltiin erityisesti Suomen tarpeita saada joustoa muun muassa lomituksen enimmäiskestoisiin sairauden sekä joiltain osin äitiys- ja hoitovapaan perusteella. Komissio voi sallia asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa pidemmän ajanjakson lomituksen keston, kuin suuntaviivoissa määritellään. Ymmärrystä Suomen lomituserjestelmälle yrittäjien sosiaaliturvan tukemisessa löytyi, mutta komissio piti tärkeänä, että lomitusetuuksien osalta uudistus saatetaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esitys maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta sopeuttaa Suomen maatalousyrittäjien sekä turkistuottajien lomituserjestelmät valtiontuen suuntaviivojen mukaisiksi lomituksen enimmäiskestoja lukuun ottamatta. Koska komission tulee hyväksyä lomituserjestelmä kilpailupolitiikan mukaiseksi ja sisämarkkinoille sopivaksi, on maatalousyrittäjien lomituserjestelmä notifioitava komissiossa syksyn 2015 aikana. Laki voidaan saattaa voimaan vasta, kun Suomi saa komission hyväksynnän lomituserjestelmälle. Turkistuottajien lomituspalvelujen osalta Suomen tulee tehdä komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 (maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus) edellyttämä ilmoitus komissiolle ennen uusitun järjestelmän käyttöönottoa eli kyseisen lain voimaantuloa.

Lomituspalvelujen saantiin liittyvät edellytykset

Palveluja saavan yrittäjän yrityksen pitää olla valtiontukisäännöissä tarkoitettu pk-yritys. Palveluja ei saa myöntää, jos yritys on valtiontukisäännöissä tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. Sama koskee sellaista yritystä, jolle on annettu komission päätökseen perustuva perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuuden ja sisämarkkinoille soveltumattomuuden vuoksi, jos saatava on edelleen maksamatta. Kyseiset edellytykset on lisättävä lainsäädännön soveltamisalaa rajaaviksi.

Lomituspalveluetuuksien sisältöön liittyvät edellytykset

Valtiontuen suuntaviivojen mukaan tukea voi saada varsinaisiin lomituskustannuksiin, jotka aiheutuvat viljelijän, maatilakotitalouden jäsenen tai maataloustyöntekijän seuraavista syistä johtuvasta poissaolosta:

- sairaus (lapsen sairaus mukaan lukien),

- loma,
- äitiys- tai hoitovapaa tai
- kuolemantapaus.

Tuettu maksullinen lomittaja-apu rinnastuu valtiontuen suuntaviivoissa tarkoitettuun lomaan.

Osa nykyisistä maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain mukaisista sijaisapuperusteista ei täytä edellä mainittua vaatimusta. Sen vuoksi sijaisavun perusteita koskevia säännöksiä on muutettava.

Valtiontuen suuntaviivojen mukaan tukea voidaan myöntää myös ammatilliseen koulutukseen osallistuvan henkilön koulutuksessa oloaikana aiheutuneisiin lomituskustannuksiin. Edellytyksenä on muun muassa, että tuki maksetaan koulutuksen tarjoajalle. Maatalousyrittäjien lomituspäalvelulaissa yhtenä sijaisapuperusteena on aikuiskoulutukseen osallistuminen. Tämä peruste olisi suuntaviivojen mukaan hyväksyttävä, mutta vaatimus tuen maksamisesta koulutuksen tarjoajalle on Suomen oloissa ongelmallinen, koska laissa tarkoitettua aikuiskoulutusta tarjoavat hyvin monet erityyppiset organisaatiot.

Tukea saavan lomituksen kokonaiskesto voi olla tuensaajaa kohden enintään kolme kuukautta vuodessa, lukuun ottamatta äitiys- ja hoitovapaata, joka on kussakin tapauksessa rajattu kuuteen kuukauteen. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi kuitenkin sallia pidemmän ajanjakson.

Komission kanssa on käyty neuvotteluja Suomen mahdollisuuksista poiketa suuntaviivojen edellyttämistä lomituksen enimmäiskestoista työkyvyttömyyden ja perheväpaiden perusteella annettavan sijaisavun suhteen. Suomi on perustellut esitystään sillä, että näissä tapauksissa kysymys on palveluista, joilla maatalousyrittäjille mahdollistetaan Suomen sosiaaliturvaetuksien toteutuminen yhdenmukaisesti palkkatyötä tekevän väestön kanssa. Komissio on osoittanut ymmärtämystä Suomen esittämiä perusteluja kohtaan. Lakiluonnos on toimitettu komissiolle notifioitavaksi syyskuussa 2015.

Lomituspalvelujen toteuttamiseen liittyvät edellytykset

Merkittävin lomituspäalvelujen toteuttamiseen liittyvä edellytys on, että tukeen ei saa liittyä suoria maksuja viljelijälle ja tuki on maksettava maatalojen lomituspäalvelun tarjoajalle. Tämä vaatimus edellyttää muutoksia maatalousyrittäjän ja turkistuottajien itse järjestettyä lomitusta koskeviin säännöksiin.

Valtiontuen suuntaviivoissa edellytetään lisäksi, että palveluja koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti ennen kuin palveluja ryhdytään antamaan.

Arvonlisäveron tukikelpoisuus

Valtiontuen suuntaviivojen kohta 86 kuuluu: ”Arvonlisävero (alv) ei ole tukikelpoista, paitsi jos se kansallisen alv-lainsäädännön mukaan on palautukseen oikeuttamaton”.

Lomituspäalvelujen hankintoihin sisältyy pääsääntöisesti arvonlisävero, kun toimeksiantosopimuksen tehnyt kunta ostaa palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai hankkii palveluksessaan oleville lomittajille esimerkiksi suojavaatteita tai täydennyskoulutusta. Tällaisiin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero oikeuttaa arvonlisäverolain mukaiseen palautukseen. Tästä säädetään arvonlisäverolain 130 §:ssä, jonka mukaan kunnalla on oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä lain 10 luvussa tarkoitettu vero, josta ei saa tehdä vähennystä tai josta ei saa lain 131 §:ssä tarkoitettua palautusta. Kunta saa hankintoihinsa sisältyvät arvonlisäverot takaisin joko vähennysmenettelyn kautta (arvonlisäverollisen liiketoiminnan osalta) tai palautusmenettelyn kautta (verottoman toiminnan osalta). Lomituspäalvelujen järjestäminen maatalous-yrittäjille ja turkistuottajille on katsottu kunnan verottomaksi toiminnaksi.

Arvonlisäverolain mukaisen palautuksen lisäksi arvonlisäveroihin on maksettu täysimääräisesti valtion korvausta myös lomituspäalvelujärjestelmästä. Mela on korvannut

palautukseen oikeuttavaa arvonlisäveroa toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille vuonna 2014 runsaat 2 miljoonaa euroa.

Erilaisia näkemyksiä on esitetty siitä, olisiko lomitusta koskevia säännöksiä muutettava valtiontuen suuntaviivojen 86 kohdan perusteella niin, että edellä tarkoitettuja arvonlisäveroja ei enää pidettäisi valtion korvaukseen oikeuttavina. Kysymys on siitä, pidetäänkö näitä kustannuksia ”palautukseen oikeuttamattomina” siinä mielessä, kuin valtiontuen suuntaviivoissa tarkoitetaan.

Ennen vuotta 2002 oli voimassa kuntien arvonlisäveron palautusten takaisinperintäjärjestelmä, jolla kunnilta perittiin takaisin palautuksia vastaava määrä. Takaisinperittävä määrä vahvistettiin kunnan asukasluvun perusteella määräytyvänä osuutena valtakunnallisesti palautettujen arvonlisäverojen yhteismäärästä. Tuolloin yksittäisen kunnan saamat palautukset ja kunnalta takaisinperittävät määrät poikkesivat usein huomattavasti toisistaan ja muun muassa tämän johdosta järjestelmästä päätettiin luopua. Tämä toteutettiin lain muutoksella (HE 130/2001 ja 123/2002), joka tuli voimaan vuoden 2002 alusta. Muutos toteutettiin valtion ja kuntien välillä kustannusneutraalisti siten, että valtionosuuden kustannuspohjista vähennettiin 153 miljoonaa euroa ja yhteisöveron jako-osuudesta 772 miljoonaa euroa.

Edellä kuvatulla perusteella on esitetty näkemys, että kunnat tosin saavat palautuksena lomituskustannuksiin sisältyvän arvonlisäveron, mutta tosiasiallisesti arvonlisävero on palautukseen oikeuttamatonta ja jää kuntien lopulliseksi kustannukseksi, koska asia on otettu huomioon valtion ja kuntien välisessä järjestelyssä. Kuntien toteuttamien EU-hankkeiden osalta sisäasiainministeriö on 16.5.2002 päivätyllä kirjeellään katsonut, että niissä noudatetaan palautusten takaisinperinnän kumoamisen jälkeen edelleen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa (KHO 1998 T 825) omaksuttua näkemystä siitä, että kunnan viranomaistoimissaan hankinnoista maksama arvonlisävero jää tosiasiallisesti kunnan lopulliseksi kustannukseksi ja on siis komission asetuksen (EY) N:o 1685/2000, tukikelpoisuussäännön 7 mukainen Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien hankkeiden tukikelpoinen meno.

Lomituspalvelujen toimeenpanojärjestelmän erityisluonne on syytä ottaa huomioon, kun arvioidaan, onko perusteltua ulottaa edellä kuvattu sisäasiainministeriön 13 vuotta sitten esittämä kanta koskemaan myös lomituspalveluihin sisältyvää arvonlisäveroa. Arvonlisäveron takaisinperinnän muutoksen seurauksena kaikki kunnat joutuivat ja joutuvat yhä yhteisesti vastaamaan valtion tulonmenetyksestä. Kysymyksessä on mittaluokaltaan huomattavan suuri meno verrattuna nyt puheena oleviin lomituspalvelujen arvonlisäveroihin. Yksittäisen kunnan osuus yhteisvastuun taloudellisesta arvosta ei vaikuta se, hoitaako kunta lomituspalveluja vai ei, onko kunta joskus hoitanut niitä vai ei, eikä myöskään se, saako kunta lomituspalveluiden järjestämisestä aiheutuvia arvonlisäveron palautuksia tai kuinka paljon se niitä saa. Lomituspalveluja hoitavia kuntia on nykyisin vain 45. Nämä kunnat huolehtivat toiminnan järjestämisestä useiden muidenkin kuntien alueella. Arvonlisäveron takaisinperinnästä luopumiseen liittyvä kaikkia kuntia koskeva järjestely ja nyt puheena oleva lomituspalvelujen arvonlisäveroja koskeva järjestely kohdentuvat hyvin eri tavoin.

Koska toimeksiantosopimuksen tehneelle 45 kunnalle maksetaan arvonlisävero täysimääräisesti sekä arvonlisäverolain mukaisena palautuksena että lomituspalvelulain mukaisena valtion korvauksena, toimeksiantosopimuksen tehnyt kunta saa sille tosiasiallisesti aiheutunutta kustannusta suuremman valtion korvauksen.

2.2 Lomituspalveluista aiheutuvat kustannukset

Valtiontalouden näkymät ovat tunnetusti hyvin synkät. Säästöjä on tarpeen saada aikaan kaikista mahdollisista kohteista lomituspalvelut mukaan lukien. Hallitusohjelman mukaan lomituspalvelujen kustannuksista on säästettävä 20 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Maatalouslomituksen yksikkökustannus eli lomituspäivän laskennallinen hinta vaihtelee suuresti paikallisyksikköjen kesken. Vuonna 2014 lomituspäivän keskimääräinen bruttohinta oli 206 euroa. Osittain vaihtelu johtuu matkakustannusten ja tuotantosuuntien eroista eri alueilla. Tuotantosuunnat vaikuttavat lomituspäivän keston ja sitä kautta lomituspäivän hintaan. Esimerkiksi sikatiloihin painottuneilla alueilla lomituspäivän hinta on huomattavasti korkeampi kuin esimerkiksi maatalous- tai palvelusektoreilla.

päivät ovat lyhyempiä kuin maitotilavaltaisilla alueilla. Matkakustannusten ja tuotantosuuntien vaihtelut eivät kuitenkaan yksinään riitä selitykseksi päiväkustannusten suurelle erolle, sillä myös lomitustunnin keskimääräinen bruttohinta ilman matkakustannuksia vaihtelee paikallisyksiköittäin noin 24 euron ja noin 34 euron välillä. Lomitustunnin keskimääräinen bruttohinta ilman matkakustannuksia oli noin 29 euroa vuonna 2014.

Todennäköinen selitys on, että nykyisten säännösten tulkinta ja toimintakulttuuri vaihtelevat paikallisyksiköittäin siitä huolimatta, että Mela on lain suomien mahdollisuuksiensa rajoissa edistänyt säännösten yhdenmukaista tulkintaa ja lomituspalvelujen kustannustehokasta järjestämistä. Nykyiset säännökset sisältävät varsin paljon mahdollisuuksia erilaisiin soveltamiskäytäntöihin. Suurimpien päiväkustannusten alentamiseksi on perusteltua tarkentaa erityisesti sellaisia säännöksiä, jotka vaikuttavat lomituspäivän keston, lomituksen vuorokautiseen ajoittumiseen sekä lomituksella huolehdittaviin tehtäviin. Sillä tavoin voidaan edistää soveltamiskäytäntöjen yhdenmukaistamista ja palvelujen käyttäjien yhdenvertaista kohtelua.

2.3 Lomituspalvelujen sisältöön kohdistuvat muutospaineet

Edellä kohdassa 2.1 on kuvattu niitä muutospaineita, joita lomituspalvelujen sisältöön kohdistuu EU:n valtioneuvoston sääntöjen johdosta. Niiden lisäksi paineita on olemassa myös kansallisista lähtökohdista. Ne liittyvät hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseen ja osin säästötavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliseen hallinnollisen työn keventämiseen.

Oikeus lomituspalveluihin

Hallitusohjelman edellyttämien säästöjen aikaansaamiseksi on tarpeen rajata maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kohdentumista. Palvelut on perusteltua kohdentaa niille maatalousyrittäjille, joille ne ovat kaikkein tärkeimpiä työssä jaksamisen kannalta. Sellaisia ovat kotieläintuotantoa harjoittavat yrittäjät, sillä kotieläinten hoito sitoo maatalousyrittäjää kaikkina viikon päivinä ympäri vuoden. Kasvinviljelijöillä työt puolestaan painottuvat tiettyihin vuodenaikoihin.

Nykyisin kasvinviljelijöillä on oikeus sijaisapuun. Kasvinviljelytilojen koneellistuminen ja erikoistuminen on aiheuttanut sen, että paikallisyksiköiden palveluksessa olevien lomittajien ammattitaito ei riitä harvoin tarvittavien kasvinviljelytehtävien hoitamiseen. Siksi paikallisyksiköt ovat hoitaneet sijaisavut pääosin ostopalvelulomittusten avulla. Paikallisyksikön on myös hankalaa järjestää työsuhteinen lomittaja kasvinviljelylomituksiin, koska kasvinviljelytehtävät ovat hyvin pitkälle urakaluonteista toimintaa ja tehtävät kasautuvat lyhyen ajanjakson sisään.

Vuosiloman saaminen edellyttää nykyisin, että maatalousyrittäjä harjoittaa kotieläintuotantoa päätoimisena. Päätoimisuusvaatimusta koskeva sääntely on monimutkainen ja hankala soveltaa. Päätoimisena pidetään kotieläintuotannon harjoittajaa, jonka työpanos lomituskajakohtana ja sitä edeltäneen kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrittäjän ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Työpanoksen vertailusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kotieläintuotannon harjoittajaa ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomituskajakohtana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta tai jos hänelle ei makseta etuutta sen vuoksi, että meneillään on työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu korvauksen määräaika.

Työpanosten vertailu ei ole oikea tapa määrittellä sidonnaisuutta kotieläinten hoitoon. Käytännössä säännös on ongelmallinen yhdenvertaisuuden kannalta. Henkilö, jolla on päätoimisuusvertailussa huomiotavaa maatalousyrittäjän ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä, voi tosiasiaa olla sidotumpi kotieläinten hoitoon, kuin henkilö, jolla ei tällaista maatalousyrittäjän ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä ole. Esimerkiksi kahdella tilalla yrittäjien tehtäväosuudet ovat yhtä monta tuntia, mutta jos toinen yrittäjä tekee tilan ulkopuolella töitä enemmän kuin tilalla, hänellä ei ole oikeutta lomituspalveluihin. Sen sijaan toinen yrittäjä saa lomituspalveluja riippumatta siitä, miten hän käyttää aikansa suoritetuun tehtäväosuuteensa kuuluvat tehtävät tilalla. Henkilö

voi myös saada vuosilomaa erittäin pienelläkin päivittäisellä työmäärällä, jos hänellä ei ole päätoimisuusvertailussa huomioitavaa maatalousyrittäjän ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä.

Valtion varoilla on perusteltua tukea vain sellaista tuotantoa, joka on taloudellisesti merkittävää tuotannon harjoittajan toimeentulon turvaamiseksi. Nykyinen neljän kotieläinyksikön raja on ollut voimassa vuoden 1993 alusta. Tilojen koot ja tuotantomäärät ovat kasvaneet tämän jälkeen hyvinkin paljon. Lisäksi kunkin kotieläinyksikön vaatima työmenekki on nykyisin huomattavasti silloista pienempi työmenetelmien ja tuotanto-olosuhteiden huomattavan kehittymisen myötä. Käytännössä neljä kotieläinyksikköä ei enää vastaa käsitystä päätoimisesta eikä ammattimaisesta kotieläintuotannosta. Maatalouslomitukseen kehittämismahdollisuuksia selvittänyt työryhmä (STM selvityksiä 2006:40) ehdotti vuosilomaan oikeuttavan kotieläinyksikkörajan nostamista kahdeksaan.

Lomituspäivän kesto

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä lomituspäivän vähimmäis- eikä enimmäispituuksista. Tämä aiheuttaa hankaluutta etenkin paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa. Erittäin lyhyet lomituspäivät ovat hankalia lomittajien kustannustehokkaan työvuorosuunnittelun kannalta. Niissä myös matkaan käytetty aika ja matkakustannukset voivat muodostua kohtuuttomiksi lomituspäivän pituuteen nähden. Erittäin pitkät päivät puolestaan edellyttävät usein, että lomittajalle maksetaan työaikakorvauksia. Ne voivat lisätä palkkauskustannusten määrää merkittävästi.

Lomituksella hoidettavat tehtävät

Voimassa olevan lain 16 §:n mukaan maatalouslomittajan tulee huolehtia maatalousyrittäjän kotieläintuotantoon kuuluvista ja muista maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen.

Käytännössä kuitenkin vuosilomalomituksella ja sijaisapulomituksella huolehditaan osittain eri tehtävistä. Vuosilomalomituksella hoidetaan maatalousyrittäjän kotieläintuotantoon kuuluvat kotieläinten päivittäiset välttämättömät hoitotyöt ja sijaisavussa voidaan huolehtia näiden lisäksi myös kasvinviljelyn harjoittamiseen kuuluvista välttämättömistä tehtävistä.

Vuosiloma- ja sijaisapulomitustehtäviä ei ole maatalousyrittäjien tuotanto- ja työmenetelmien erilaisuus huomioiden määritelty lain tasolla yksityiskohtaisesti. Tämä on kuitenkin johtanut epätietoisuuteen ja erilaisiin tulkintakäytäntöihin etenkin tilanteissa joissa tilalla tehdään normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellisia työtehtäviä, tehtävät suoritetaan normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellisin aikoina tai normaalia useammassa päivittäisissä jaksoissa.

Voimassa olevasta laista ei myöskään käy yksiselitteisesti ilmi sitä, huolehditaanko vuosilomalomituksessa ja sijaisapulomituksessa vain kotieläinyksikössä lueteltujen eläinten tuotantoon kuuluvista töistä vai huolehditaanko myös muusta maatalouden tuloverolain mukaan verotettavasta kotieläintuotannosta.

Voimassa oleva laki ei nykyisellään myöskään määritä, mitä töitä niin kutsutulla tuetulla maksullisella lomittaja-avulla voidaan hoitaa. Laissa ei edellytetä edes sitä, että kyseessä tulisi olla maatalousyrittäjän toimintaan liittyvä työ tai että teetetyn työn pitäisi kuulua tuettua maksullista lomittaja-apua käyttävän tehtäviin.

Automaation valvonta

Kotieläintuotantoon liittyvä automaatio on viime aikoina lisääntynyt nopeasti. Sitä käytetään muun muassa eläinten ruokinnassa, tuotantotilojen ilmanvaihdossa ja lypsissä. Automaatio on muuttanut lomitustyön luonnetta valvontapainotteiseksi. Valvontatyö on haasteellista lomituspalvelujen kustannustehokkaan toteuttamisen kannalta, sillä periaatteessa valvonnan tarvetta esiintyy lähes ympärivuorokautisesti. Valvonnan ympärivuorokautinen toteuttaminen on ongelmallista myös lomittajien työaikaa koskevien säännösten ja työehtosopimusmääräysten kannalta.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa ei nykyisellään ole säännöksiä siitä, miten maatalousyrittäjien kotieläintuotantoon liittyvän automaation valvontaan annetaan lomituspalveluja, koska nykyisen kaltaista automaatiota ei ollut lain säätämisen aikoihin. Voimassa olevassa laissa säädetään ainoastaan valvontakäynteistä, joiden tarkoitus on varmistaa tuotannon häiriötön jatkuminen. Valvontakäyntejä on tarpeen mukaan järjestettävä, jos tilan molemmat yrittäjät ovat vuosilomalla tai jos tilalla on vain yksi yrittäjä, joka on vuosilomalla.

Säännösten puuttumisesta huolimatta varallaoloa on käytännössä järjestetty, mutta käytännöt ovat vaihdelleet. Varallaoloa on saatettu antaa vuosilomaan kuuluvana ilman maksua ja sijaisapuun kuuluvana sijaisapumaksua vastaan. Toisinaan varallaolosta on peritty tuetun tai täysin maksullisen lomittaja-avun maksua vastaava maksu. Käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin on tarpeen lisätä säännökset automaation valvontaan annettavasta varallaolosta ja siitä perittävästä maksusta. Samalla on syytä arvioida valvontakäyntejä koskevan sääntelyn sisältöä.

2.4 Lomituspalvelujen hallintoon ja toimeenpanoon kohdistuvat muospaineet

Maatalouden rakennemuutoksen seurauksena lomituspalvelujen käyttäjien määrä on supistunut voimakkaasti koko sen ajan, jona nykyinen maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki on ollut voimassa. Rakennemuutoksen arvioidaan jatkuvan voimakkaana myös tulevina vuosina. Nykyisen lain tullessa voimaan vuonna 1997 Suomessa oli noin 55 000 vuosilomaa käyttänyttä maatalousyrittäjää. Vuonna 2005 heitä oli noin 35 000 ja vuonna 2014 noin 20 800. Määrän arvioidaan putoavan vuoteen 2020 mennessä noin 15 000:een.

Tilojen vähenemisen myötä tilakoot ovat kasvaneet ja tuotantomenetelmien teknistyminen ja automaatio ovat yleistyneet. Kokonaisuudessaan lomituspalvelujen kysyntä ja lomittajahenkilöstön tarve supistuvat. Toisaalta lomitustyön vaativuus lisääntyy muun muassa tilojen teknisten ratkaisujen seurauksena. Jatkossa tarvitaan siten määrältään nykyistä pienempi mutta ammattitaidoltaan vahva lomittajakunta. Palvelujen kysynnän supistuminen pienentää myös hallintohenkilöstön määrällistä tarvetta.

Maataloustuotanto keskittyy alueellisesti, mikä osaltaan lisää lomituspalvelujen hallinnon ja toimeenpanon uudistustarpeita. Nykyistä useammilla alueilla lomituspalvelujen kysyntää ei jatkossa ole lainkaan tai se on vähäistä.

Melalla on lakisääteinen vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta. Siihen kuuluu olennaisena osana, että Melan on huolehdittava lomituksen paikallishallinnon järjestämisestä. Melan tulee järjestää lomituksen paikallishallinto ensisijaisesti kuntien kanssa tekemiensä kuntalain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimeksiantosopimusten avulla. Toimeksiantosopimuksissa sovitaan muun ohessa sopimuksen voimassaolo- ja irtisanomisajasta. Niissä kunnissa, joissa paikallishallinnon järjestäminen toimeksiantosopimuksilla ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, Melan on järjestettävä paikallishallinto omien paikallisyksikköjensä avulla.

Tällä hetkellä lomituksen paikallishallinnosta vastaa 45 kunnallista paikallisyksikköä. Melan omia paikallisyksikköjä ei ole toistaiseksi tarvittu, sillä riittävä määrä kuntia on halunnut ottaa lomituspalvelut hoitaakseen koko maan alueella. Lähitulevaisuudessa näin ei välttämättä tapahdu kaikkialla, joten Melan omien paikallisyksikköjen asettaminen voi osoittautua tarpeelliseksi. Nykyisten sopimusten perusteella tällainen tilanne voi tulla eteen jo vuoden 2017 alusta. Siihen mennessä ei todennäköisesti ole mahdollista saada uutta hallintomallia toimintavalmiuteen.

Hallinnon uudistamistarpeita ja vaihtoehtoja on pohdittu tarkemmin Maatalouden lomitujärjestelmien kehittämistyöryhmässä, jonka muistio julkaistaan syyslokakuussa 2015. Työryhmässä keskusteltiin siitä, että toimeenpanoa koskevat säännökset tulisi uudistaa kokonaisuudessaan, mutta sen toteuttaminen vaatii useamman vuoden mittaisen siirtymäajan. Uudistukseen tähtäävää valmistelua tulisi jatkaa välittömästi työryhmän muistiota koskevan lausuntokierroksen jälkeen.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksellä on kaksi päätavoitetta. Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ja turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin on tehtävä sellaiset muutokset, joilla järjestelmät saadaan sopusointuun Euroopan komission antamien maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen 2014—2020 kanssa. Lisäksi esityksellä toteutetaan hallitusohjelman tavoitteita. Hallitusohjelmassa on edellytetty, että lomituspalvelujen kustannuksista säästetään 20 miljoonaa euroa vuonna 2016. Hallitusohjelman on kirjattu myös, että maatalousyrittäjien omavastuun osuutta lisätään ja lomituksen hallintoa tehostetaan. Myös palvelusetelin käytön lisääminen kuuluu hallitusohjelman tavoitteisiin. Tavoite koskee muiden palvelujen ohella myös lomituspalveluja.

Ehdotetut muutokset on suunniteltu niin, että niistä aiheutuva haitta palvelujen käyttäjille olisi niin vähäinen kuin mahdollista ottaen huomioon päätavoitteiden toteuttamista koskevat vaatimukset.

Maatalousyrittäjien omavastuun lisäämiseksi ja hallinnollisen työn keventämiseksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ehdotetaan muutoksia, joilla itse järjestetystä lomituksesta muodostuisi aikaisempaa houkuttelevampi vaihtoehto verrattuna paikallisyksikön järjestämiin palveluihin. Tämä tapahtuisi muun muassa tiukentamalla paikallisyksikön järjestämien palvelujen käyttöön liittyviä rajoituksia. Lisäksi itse järjestetty lomitus muuttuisi esityksen myötä nykyistä puhtaammaksi palvelusetelilomitukseksi, kun palvelun tuottajana voisi jatkossa toimia vain yritysmuotoinen toimija eikä enää maatalousyrittäjään työsopimussuhteessa oleva henkilö.

Esityksessä ehdotetaan myös selkeyttäväksi yrittäjän vastuuta suhteessa paikallishallinnon vastuuseen, kun yrittäjä käyttää paikallisyksikön järjestämiä palveluja. Vastuun rajojen selkeyttämien on tärkeää viime kädessä siksi, että siten voidaan ehkäistä tarvetta muun muassa vahingonkorvausta koskeviin oikeudenkäynteihin. Toistaiseksi oikeudenkäynnit ovat olleet melko harvinaisia, mutta viitteitä niiden lisääntymisestä on nähtävissä. Oikeudenkäynnit lisäävät hallinnon työtä merkittävästi niin paikallishallinnossa kuin myös Melassa.

Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus muutoinkin keventää paikallishallinnon työtaakkaa muun muassa helpottamalla lomittajien työajan suunnittelua. Hallinnollisen työn keventäminen on välttämätöntä hallintoon kohdistuvien säästöjen toteuttamiseksi. Lisäksi se on hyödyksi lomituksen tulevaa hallinnon uudistamista silmälläpitäen.

Ehdotetut muutokset johtavat väistämättä lomittajatyövoiman tarpeen supistumiseen, joten paikallisyksikköjen palveluksessa olevien lomittajien määrää joudutaan jonkin verran vähentämään. Muutoksilla pyritään edistämään paikallisyksikköjen palvelukseen jäävien lomittajien kokoaikaista työllistymistä. Itse järjestetyn lomituksen houkuttelevuuden parantaminen tähtää myös yrityspohjaisten palvelujen kysynnän ja tarjonnan lisäämiseen. Osa nykyisistä paikallisyksikön palveluksessa olevista lomittajista voisi siten työllistyä yksityisten lomituspalvelujen tarjoajina.

3.2 Lomituspalvelujen sopeuttaminen EU:n valtiontukisääntöihin

Maatalousyrittäjien sijaisapu

Maatalousyrittäjien lomitusjärjestelmän sopeuttamiseksi valtiontuen suuntaviivoihin on tarpeen poistaa nykyisistä sijaisapuperusteista selvästi valtiontuen suuntaviivojen vastaiset sijaisapuperusteet. Niitä ovat oikeus sijaisapuun

- tuottajajärjestön luottamuselimen kokoukseen osallistumista varten,
- varusmiespalveluksen, siviilipalveluksen, kertausharjoitusten tai niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten ja
- lähiomaisensa kuoleman sekä lähiomaisensa hautajaisten vuoksi.

Lisäksi joudutaan poistamaan oikeus sijaisapuun muun laissa mainittuun syyhyn rinnastettavan syyn perusteella. Sijaisapua on myönnetty tällä perusteella muun muassa

erityisäitiysrahakauden ajaksi. Valtiontukisäännöt eivät estä sijaisavun myöntämistä erityisäitiysrahaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle. Tämän johdosta erityisäitiysrahan saajan oikeudesta sijaisapuun säädettäisiin laissa erikseen. Sen sijaan oikeutta sijaisapuun ei enää olisi esimerkiksi oman vihkipäivän ja omien 50- ja 60-vuotispäivien viettämiseksi. Jatkossa näihin tarkoituksiin pitäisi käyttää joko vuosilomapäiviä tai maksullista lomittaja-apua.

Aikuiskoulutuksen perusteella myönnettävä sijaisapu on valtiontuen suuntaviivojen mukaan hyväksyttävä. Ehdottomana edellytyksenä on kuitenkin, että tähän tarkoitukseen myönnettävä valtiontuki maksetaan aikuiskoulutuksen tarjoajalle. Tämä edellytys ei ole yhteen sovitettavissa Suomen palvelujärjestelmän kanssa. Sen vuoksi oikeus sijaisapuun aikuiskoulutuksen perusteella joudutaan poistamaan.

Lomituspalvelujen kesto

Vuosilomapäivien määrä ja tuetun maksullisen lomittaja-avun enimmäistuntimäärä säilyisivät nykyisellään. Myös jäljelle jääviin sijaisapuperusteisiin liittyvät enimmäiskestot säilyisivät eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ennallaan.

Merkittävin poikkeus koskee sijaisapua sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella. Nykyiset säännökset mahdollistavat sen, että sijaisapua on voinut saada tällä perusteella yhtäjaksoisesti jopa yli kymmenen vuotta. Ehdotuksen mukainen pääsääntö on, että sijaisapua saisi työkyvyttömyyden perusteella enintään 20 päivää kalenterivuodessa. Ehdotettu enimmäisaika soveltuisi suurimpaan osaan tapauksista. Joissakin tapauksissa se ei kuitenkaan riitä tukemaan maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista ja työuran jatkumista. Jos maatalousyrittäjä saa sairauspäivärahaa tai muuta vastaavaa sosiaaliturvaetuutta, hän voisi saada sijaisapua yhteensä noin vuoden. Sen jälkeen, kun oikeus edellä mainittuihin sosiaaliturvaetuuksiin päättyy, sijaisapu jatkuisi vain, jos sijaisavun saajalla on vireillä työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemus. Sijaisapu päättyisi, kun maatalousyrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai eläkettä ei myönnetä. Jos maatalousyrittäjälle myönnetään kuntoutustuki, hänen oikeutensa sijaisapuun jatkuisi enintään kolme vuotta työkyvyttömyyden alkamisesta. Työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua voisi siten saada yhtäjaksoisesti enintään noin kolmen vuoden ajan.

Toinen poikkeus koskee sairaan lapsen hoitoa varten annettavaa sijaisapua. Nykyisin maatalousyrittäjä saa sijaisapua alle 10 -vuotiaan lapsen sairastumisen perusteella enintään seitsemäksi päiväksi. Enimmäismäärää ehdotetaan muutettavaksi niin, oikeus sijaisapuun vastaisi mahdollisimman pitkälti työntekijän oikeutta tilapäiseen hoitovapaaseen lapsen sairastumisen perusteella. Maatalousyrittäjällä olisi siten oikeus saada sijaisapua tällä perusteella enintään neljä päivää sairausjaksoa kohden.

Itse järjestetty lomitus

Valtion tuen suuntaviivojen mukaisesti korvaus itse järjestetystä lomituksesta maksettaisiin palvelun tuottajalle eikä enää maatalousyrittäjälle tai turkistuottajalle. Maatalousyrittäjä ja turkistuottaja voisivat hankkia palveluja vain ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta eikä enää ottaa lomittajaa työsuhteeseen.

Palvelun tuottajana ei voisi enää toimia esimerkiksi henkilö, joka on maatalousyrittäjän tai turkistuottajan perheenjäsen. Rajoituksen tarkoituksena on varmistaa valtion tuen suuntaviivojen mukaisesti, että valtion tuki ei tosiasiallisesti ohjautu palvelun käyttäjälle tai hänen kanssaan samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluville henkilöille.

Arvonlisäverojen korvattavuus

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ja turkistuottajien lomituspalvelulakiin sellainen muutos, että paikallisyksikön maksamat arvonlisäverot eivät enää oikeuta valtion korvaukseen, jos paikallisyksiköllä on oikeus saada niistä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaista palautusta tai vähennystä. Muutoksen perusteita on tarkasteltu edellä kohdassa 2.1.

3.3 Säästöjen edellyttämät muutokset maatalousyrittäjien lomituspäätöslakiin

Pienehkö osa tavoitellusta säästöstä syntyy kohdassa 3.2 kuvattujen muutosten seurauksena. Muu osa säästöistä edellyttää toimenpiteitä, joilla supistetaan etenkin maatalouslomittajien palkkauksesta aiheutuvia menoja, sillä valtaosa lomituspäätöslajien kustannuksista muodostuu niistä. Lomittajien palkkauskustannusten supistamiseksi tarvitaan lomituspäätöslajien käyttöä vähentäviä säädösmuutoksia. Koska säästötavoite on varsin mittava, nettokustannusten alentaminen edellyttää lisäksi toiminnasta aiheutuvien tulojen lisäämistä. Se toteutettaisiin kasvattamalla palveluista perittäviä maksutuloja.

Oikeus lomituspäätöslajiin

Esityksessä ehdotetaan, että samat perusedellytykset koskisivat vuosiloman, sijaisavun ja maksullisen lomittaja-avun saantia. Sijaisavun saannin edellytyksenä olisi lisäksi, että jokin laissa mainittu sijaisavun saantiperuste on olemassa. Edellä kohdassa 2.3 mainituin perustein ehdotetaan, että kasvinviljelijöillä ei enää olisi oikeutta sijaisapuun.

Lomituspäätöslajien saannin edellytyksenä oleva päätoimisuusvaatimus ehdotetaan korvattavaksi sillä, että maatalousyrittäjällä olisi oltava merkittävä tehtäväosuus maatalousyrittäjien välttämättömyyden päivittäisistä kotieläinten hoitotoista. Tehtäväosuutta pidettäisiin merkittävänä, jos sen hoitaminen edellyttäisi maatalousyrittäjältä keskimäärin vähintään neljän tunnin työskentelyä päivittäin. Osaltaan päätoimisuusvaatimuksen poistoa korvaisi se, että maatalousyrittäjän MYEL-työtulon olisi oltava vähintään 10 000 euroa.

Kotieläinyksikkörajan nostaminen

Hallitusohjelman edellyttämien säästöjen aikaansaamiseksi vuosilomaan oikeuttava kotieläinyksikköraja nostettaisiin kahdeksaan. Säästöjen aikaansaamiseksi jo vuonna 2016 muutokseen ei ehdoteta maatalouslomitukseen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdottamaa siirtymäsäännöstä, jonka mukaan vuosilomaoikeus olisi säilynyt niillä yrittäjillä, joiden tila on käsittänyt vähintään neljä kotieläinyksikköä ennen muutoksen voimaantuloa.

Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi on tarpeen muuttaa säännöksiä samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien velvollisuudesta pitää vuosilomaa samanaikaisesti. Paikallisyksikön järjestämiä palveluja käyttävillä maatalousyrittäjillä on voimassa olevan lain 17 §:n mukaan velvollisuus pitää vuosilomaa samanaikaisesti, jos yrityksen olosuhteet huomioon ottaen yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella. Tämän katsotaan toteutuvan pääsääntöisesti, jos maatalousyrittäjien keskimääräinen vuosilomapäivien määrä on enintään 20 kotieläinyksikköä.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että vuosilomapäivien samanaikaisuus koskisi pääsääntöisesti sellaisia tiloja, joilla kotieläinten määrä on enintään 30 yksikköä.

Säästöjen varmistamiseksi ehdotetaan lisäksi, että samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrä korotetaan nykyisestä 20:sta 22:een. Maatalousyrittäjät voisivat muutoksen jälkeen pitää lomastaan neljä päivää erikseen. Muutoksesta huolimatta maatalousyrittäjät olisivat vuosiloman samanaikaisuutta koskevien säännösten suhteen turkistuottajia edullisemmassa asemassa, sillä turkistuottajien lomituspäätöslajien annettun lain 10 §:n mukaan samalla turkistilalla työskentelevien turkistuottajien on pidettävä koko vuosilomansa samanaikaisesti, jos he käyttävät paikallisyksikön järjestämiä lomituspäätöslajeja.

Maatalousyrittäjän vuosilomapäivien ja samanaikaisesti pidettävän vuosiloman muutokset vuosina 1997—2016

Vuosi	Vuosilomapäivät yht.	Samanaikaisesti pidettävät päivät	Päivät jotka voidaan pitää eri aikaan
1997	22	11	11
2000	22	16	6
2001	23	16	7
2003	24	16	8
2008	25	16	9
2010	26	16	10
2013	26	18	8
2015	26	20	6
2016	26	22	4

Maksullisen lomittaja-avun saantia koskevat muutokset

Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa tuettua maksullista lomitusta on käytetty eniten sunnuntaisin. Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan lomittajalle tulee maksaa sunnuntaina tehdystä työstä varsinaisen palkan lisäksi korottamaton tuntipalkka kultakin työtunnilta tai annettava vastaava vapaa-aika. Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ehdotetaan, että paikallisyksikkö ei voisi järjestää tuettua maksullista lomitusta sunnuntaina tai sellaisena juhlapäivänä, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen sunnuntaityökorvaus tai sitä vastaava korvaus.

Täysin maksullinen lomitus ehdotetaan poistettavan. Nimestään huolimatta asiakasmaksu ei ole tosiasiallisesti vastannut palvelusta valtiolle keskimäärin aiheutuneita kustannuksia.

Lomituspäivän kesto

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi, hallinnollisen työn keventämiseksi ja lomitusta käyttävien maatalousyrittäjien yhdenvertaisuuden parantamiseksi lomituspäivän keston määrittelyä ehdotetaan hieman nykyistä kaavamaisemmaksi.

Lomitustehtävät

Koska tulevaisuudessa samat perusedellytykset koskisivat sekä vuosiloman että sijaisavun saantia ja lomituspäivän kesto määritettäisiin lähtökohtaisesti kerran vuodessa koskemaan maatalousyrittäjän vuosiloma- ja sijaisapulomituksia, tulisi myös lomituksella hoidettavien tehtävien olla yhdenmukaiset siitä riippumatta, onko kyseessä vuosiloma- tai sijaisapulomitus. Lisäksi kasvinviljelijöiden sijaisavun poistamisen johdosta vuosiloma- ja sijaisapulomituksella ehdotetaan hoidettavan maatalousyrityksen päivittäin välttämättömät kotieläinten hoitotyöt siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan tehtäväosuuteen.

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja soveltamiskäytännön yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan myös, että paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa ei lähtökohtaisesti hoideta poikkeuksellisia työtehtäviä, poikkeukselliseen aikaan tai poikkeuksellisissa jaksoissa tehtäviä töitä eikä myöskään pitkiä, yli kymmenen tunnin, päiviä. Itse järjestettyyn lomitukseen ei viimeksi mainittuja rajoituksia ehdoteta tehtävän, vaan maatalousyrittäjä ja hänen valitsemansa palvelun tuottaja voisivat sopia tehtävien teosta haluamallaan tavalla. Valtion tukea itse järjestetyssä lomituksessa oleva maatalousyrittäjä voisi kuitenkin saada enintään vain hänelle määritellyn lomituspäivän keston mukaiselta ajalta ja valtion tuelle säädetyn enimmäistuntihinnan mukaisena ja vain siltä osin kuin lomittaja on tehnyt sellaisia maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotyöitä, jotka kuuluvat maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen.

Myös maksullisen lomituksen osalta ehdotetaan, että hoidettavien tehtävien tulisi kuulua lomittaja-apua käyttävän maatalousyrittäjän maatalousyrityksen kotieläinten hoitotöihin.

Valvontakäynnit ja varallaolo

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi, soveltamiskäytännön yhdenmukaistamiseksi ja itse järjestetyn lomituksen saattamiseksi valvontakäyntien ja varallaolon osalta yhdenvertaisempaan asemaan paikallisyksikön järjestämän lomituksen kanssa, ehdotetaan, että paikallisyksikkö voi tietyissä tilanteissa järjestää valvontakäyntejä ja varallaoloa, mutta velvollisuutta tähän ei olisi. Lisäksi järjestäminen pyritään toteuttamaan valtiolle kustannusneutraalisti eli valvontakäynti- ja varallaolo-palveluista perittäisiin maatalousyrittäjältä laissa säädetyt kiinteät asiakasmaksut. Ehdotetut maksut on määritetty siten, että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin palvelusta valtiolle aiheutuvaa keskimääräistä kustannusta.

Sijaisavun omavastuuajan tarkentuminen paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa

Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty siitä, kuinka nopeasti paikallisyksikön tulee järjestää lomitus siihen oikeutetulle. Käytännössä tulee tilanteita, esimerkiksi useasta samanaikaisesta yllättävästä sijaisavusta tai lomittajan sairastumisesta johtuen, että paikallisyksikön on käytännössä mahdotonta järjestää lomitus yllättäviin sijaisapuihin tai hankkia uutta lomittajaa sairastuneen lomittajan tilalle. Valtion korvauksen saaminen edellyttää myös, että paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut taloudellisesti. Lomittajia ei tästä syystä voida pitää töissä yllättävien lomitusten varalta.

Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikön ja maatalousyrittäjän vastuun rajojen selkeyttämiseksi ehdotetaan säädettävän, että paikallisyksikön on järjestettävä sijaisapu siihen oikeutetulle maatalousyrittäjälle niin pian kuin mahdollista ottaen huomioon sillä hetkellä käytettävissä oleva henkilöstö. Maatalousyrittäjä voisi vaihtoehtoisesti valita itse järjestetyn lomituksen.

Lomittajan työturvallisuus

Voimassa olevan maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen (1333/1996) mukaan maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee olla yhteistyössä työsuojelun toteuttamiseksi lomitustyössä. Lisäksi maatalousyrittäjän tulee huolehtia ennen vuosiloman alkamista muun muassa siitä, että maatila lomitustyössä tarvittavine koneineen ja laitteineen täyttää työturvallisuudelle asetettavat vaatimukset, sekä antaa lomittajalle ohjeet koneiden ja laitteiden käyttämisessä.

Käytännössä on ilmennyt yksittäisiä tapauksia, joissa maatalousyrittäjien työturvallisuudessa on ollut lomitustyöhön vaikuttavia puutteita, joita ei ole korjattu paikallisyksikön kehotuksesta huolimatta.

Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikön ja maatalousyrittäjän vastuun rajojen selkeyttämiseksi ehdotetaan säädettävän, että maatalousyrittäjän olisi huolehdyttävä siitä, että maatalousyrittäjien olosuhteet ovat lomittajalle työturvallisia. Työturvallisuuden toteutumista tulisi myös olla mahdollista valvoa. Jos työturvallisuusedellytykset eivät täytyisi tai jos maatalousyrittäjä estäisi työturvallisuuden vaarallisuuden valvonnan, paikallisyksikkö voisi kieltäytyä lomituksen järjestämisestä.

Lomitusajankohdan ilmoittaminen paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa

Voimassa olevassa laissa vuosilomahakemuksessa tulee ilmoittaa aiottu vuosiloman ajankohdat kunkin maatalousyrittäjän osalta. Maatalousyrittäjällä on kuitenkin oikeus täydentää tai muuttaa hakemustaan määräajan päätyttyäkin. Soveltamiskäytännössä on kuitenkin katsottu, että vuosiloma-ajankohtien ilmoittaminen ei ole pakollista ennen vuosilomahakemusta koskevan päätöksen antamista, vaan hakemusta voi täydentää haluttujen vuosiloma-ajankohtien osalta pitkin lomavuotta.

Lähtökohtaisesti lomituksen järjestäminen on sitä taloudellisempaa, mitä aiemmin lomitusaikankohdat ovat tiedossa. Vastaavasti tämä on tärkeää suunnittellessa paikallisyksikön palveluksessa olevaa lomittajatyövoimamäärää kokonaisuutena kuin myös suunnittellessa lomittajien vuosiloma-aikoja. Jotta paikallisyksikkö pystyisi työllistämään lomittajansa tasaisesti, maatalousyrittäjien pitäisi käyttää vuosilomaa tasaisesti pitkin kalenterivuotta. Tämän johdosta ehdotetaan, että jo vuosilomahakemuksessa olisi ilmoitettava aiottu vuosiloman ajankohdat kunkin maatalousyrittäjän osalta. Eril-

linen säännös hakemuksen täydentämisestä tai muuttamisesta ehdotetaan poistettavan. Sovellettavaksi tulisi siis hallintolain (434/2003) säännös asiakirjan täydentämisestä.

Voimassa olevassa laissa ei ole määräaikaa myöskään sijaisavun hakemiselle. Käytännössä lomituksen järjestäminen on taloudellisempaa, jos sijaisapu on tiedossa jo lomittajien työvuoroluetteloa laadittaessa. Osa sijaisaputarpeista on maatalousyrittäjän tiedossa jo hyvissä ajoin. Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja hallinnon työn keventämiseksi ehdotetaan, että sijaisapua koskeva hakemus olisi tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon sijaisavun perusteesta ja palvelun tarpeen alkamisajankohdasta.

Lomituksesta määrättyjen maksujen maksamattomuus

Nykyisin oikeuteen saada lomituspalveluja ei vaikuta se, vaikka maatalousyrittäjällä olisi maksamattomia sijaisapumaksuja, maksullisesta lomituspalvelusta määrättyjä maksuja tai perusteettomasta lomituspalvelusta takaisinperittäväksi määrättyjä maksuja. Maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia selvittänyt työryhmä (STM selvityksiä 2006:40) ehdotti lomituspalvelulakiin lisättäväksi säännöstä, jonka mukaan sijaisavun antaminen estyy tai keskeytyy, jollei eräänntyneitä ja maksamatta olevia sijaisapumaksuja suoriteta tai niiden maksamisesta aseteta vakuutta tietyn määräjän kuluessa.

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ehdotetaan, että lomituspalvelujen antaminen estyisi tai keskeytyisi kuuden viikon kuluttua, kun lomituspalvelulain mukainen maksu tai korvaus on eräänntynyt ja saatava on yhä maksamatta. Hallinnollisen työn keventämiseksi ehdotetaan, että kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdotusta vakuuden asettamisesta ei otettaisi säännökseen. Ehdotettu säännös koskisi sekä paikallisyksikön järjestämää että itse järjestettyä lomitusta. Itse järjestetyssä lomituksessa paikallisyksikkö ei sinällään voisi vaikuttaa lomituksen järjestämisen keskeyttämiseen, mutta keskeytyksen jälkeiseltä ajalta ei maksettaisi itse järjestetyn korvausta.

Palvelusuunnitelmat

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja hallinnon työn keventämiseksi ehdotetaan luovuttavan palvelusuunnitelmien teosta. Lisäksi ehdotetut lomituspäivän pituuden nykyistä hieman kaavamaisempi määrittely ja lomitustehtävien rajaaminen aiheuttavat palvelusuunnitelman merkityksen vähenemisen.

Maksut

Hallitusohjelman edellyttämiä säästöjä arvioidaan saavutettavan varmimmin korottamalla sijaisavusta ja maksullisesta lomittaja-avusta perittäviä maksuja.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lomituspalvelulain 27 §:ää, jonka mukaan sijaisavusta perittävän tuntimaksun suuruus pääsääntöisesti määräytyy. Muutos koskisi maksun MYEL-työtuloon sidottua osaa.

Maksun sidonnaisuutta sijaisavun saajan MYEL-työtuloon vahvistettaisiin pienentämällä jakajaa, jonka perusteella maksun MYEL-työtuloon perustuva osuus määräytyy.

Maksullisen lomittaja-avun tuntihintaa korotettaisiin nykyisestä 11,60 eurosta 16 euroon.

3.4 Muutokset turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja turkistuottajien saattamiseksi lomituspalvelujen saamiseen vaadittavassa eläinmäärässä yhdenvertaiseen asemaan maatalousyrittäjien kanssa, ehdotetaan, että myös turkistuottajien lomituspalveluja saadakseen kotieläinyksikköjen määrä nostetaan neljästä kahdeksaan.

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi lisävapaasta perittävää maksua ehdotetaan nostettavan nykyisestä 5,54 eurosta 10 euroon.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetut lain muutokset vähentävät lomitustoiminnasta aiheutuvia kustannuksia ja lisäävät siitä saatavia tuloja. Osa muutoksista vaikuttaa palvelun käytön määrään, jolloin kustannussäästöjä syntyy vähitellen ja säästöt saavutetaan täysimääräisesti pienellä viiveellä. Toimenpiteiden yhteisvaikutuksena arvioidaan saavutettavan hallitusohjelman edellyttämät 20 miljoonan euron säästöt vuonna 2016.

Kasvinviljelijöiden rajaaminen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ulkopuolelle vähentää palvelua käyttävien määrää ja tuo arviolta 500 000 euron vuosittaisen säästön. Säästöjen arvioidaan toteutuvan täysimääräisinä jo vuonna 2016.

Vuosiloman saamisen edellytyksenä oleva maatalousyrittäjän kotieläintuotannon päätoiminen harjoittaminen poistetaan. Oikeus vuosilomiin sidotaan yrittäjän MYEL-työtuloon, jonka on oltava vähintään 10 000 euroa/vuosi. Samoin päätoimisuusedellytys sijaisavun perusteena poistetaan. Tämä säännös muutos johtaa vuosilomaoikeuden ja sijaisapuoikeuden käytön vähenemiseen ja tuo arviolta 1 600 000 euron säästövaikutuksen vuonna 2016. Säästövaikutuksen saavuttaessa täyden mittansa valtion korvaukseen oikeuttavien vuosittaisten lomituskustannusten arvioidaan pienenevän 1 800 000 euroa.

Lain soveltamisalaa rajataan siten, että lakia sovelletaan vain maatalousyrittäjään, jonka maatalousyrittäjien kotieläintuotanto käsittää lomituspalvelujen käyttämisaikana vähintään kahdeksan kotieläinyksikköä. Kotieläinyksikkörajan korottaminen kahdeksaan kotieläinyksikköön, nykyisen neljän sijasta, johtaa lomituspalveluun oikeutettujen yrittäjien määrän vähenemiseen ja lomituspäivien vähenemiseen. Muutos vähentää valtion korvaukseen oikeuttavien vuosittaisten lomituskustannusten määrää arviolta 2 900 000 eurolla vuonna 2016 ja seuraavina vuosina 3 200 000 euroa vuosittain.

Aikuiskoulutus sijaisapuperusteena poistuu ja vähentää vuosittain arviolta 850 000 euroa lomittajien palkkakustannuksista. Vuonna 2016 säästöjen arvioidaan saavutettavan 800 000 euron määrän. Sijaisapu muilla perusteilla (varusmiespalvelus, siviilipalvelus, kertausharjoitukset, tuottajajärjestön luottamuselimen kokous, lähiomaisen kuolema ja hautajaiset, muu vastaava syy) poistetaan ja sen arvioidaan vähentävän lomittajien palkkakustannuksia vuosittain 550 000 eurolla. Vuonna 2016 säästöjen arvioidaan toteutuvan vielä osittain eli tuovan 400 000 euron vähennyksen korvattiin lomituskustannuksiin.

Muutokset tuettuun maksulliseen lomittaja-apuun johtavat lomitettavien päivien määrän supistumiseen. Muutoksen arvioidaan vähentävän lomittajille maksettavia palkkakustannuksia vuosittain arviolta 2 700 000 eurolla. Vuonna 2016 säästöjen arvioidaan vielä jäävän 2 600 000 euroon. Laskelmissa on otettu huomioon juhla- ja pyhäpäivinä maksettava korotettu virka- tai työehtosopimuksen mukainen korvaus lomittajalle, joka muutoksen myötä jää aktualisoitumatta.

Täysin maksulliseen lomitukseen poistaminen vähentää lomitukseen kustannuksia arviolta 100 000 euroa vuositasolla ja tämä toteutuu täysimääräisesti jo vuonna 2016.

Velvollisuus pitää osa vuosilomapäivistä samanaikaisesti muutettaisiin koskemaan tiloja, joiden kotieläinyksikkömäärä on enintään 30 nykyisen 20 yksikön sijaan. Lomitettavien päivien määrä supistuu muutoksen johdosta arviolta 7 300:lla vuodessa. Muutoksen arvioidaan vähentävän lomittajien palkkakustannuksia vuosittain 1 500 000 euroa, mutta säästöjen toteutumisen viiveen johdosta vuonna 2016 arviolta 1 400 000 euroa.

Samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrän lisääminen kahdella päivällä vähentää palvelun käyttöä arviolta 2 900 päivällä. Tästä aiheutuu arviolta 600 000 euron vuosittainen säästö lomittajien palkkakustannuksiin. Säästön arvioidaan toteutuvan täysimääräisenä jo vuonna 2016.

Lomituspäivän keston tehtävät muutokset tuovat arviolta yhteensä 2 100 000 euron säästön vuosittaisiin lomituskustannuksiin. Alle 4 tunnin tehtäväosuuden omaavien yrittäjien vuosiloma- ja sijaisapupäivien poistuminen tuo arviolta 1 000 000 euron säästön ja lomituspäivän keston rajaaminen enintään 10 tuntiin tuo arviolta 1 100 000 euron säästön lomittajien palkkakustannuksiin. Säästöjen arvioidaan toteutuvan täysimääräisesti viiveellä, joten vuonna 2016 arvioidaan säästöjä kertyvän 1 900 000 euroa.

Lomitustehtävien rajausta vähentää lomituspäivien määrää sekä lomittajien palkkakustannuksia. Lomitustehtävien rajauksen arvioidaan vähentävän lomituskustannuksia vuosittain 2 700 000 euroa. Säästöjen arvioidaan toteutuvan täysimääräisesti jo vuonna 2016.

Sijaisavun omavastuuajan tarkentuminen säännöksiin tulee vähentämään vahingonkorvausvaateita. Tarkkaa euromäärää ei ole mahdollista arvioida, mutta vahingonkorvausvaateiden vähentyminen vähentää sekä lomitushallinnon työtä että sen maksettavia vahingonkorvauksia. Vahingonkorvaussummat voivat yksittäisissä tilanteissakin nousta kymmeneen tuhansiin euroihin.

Työturvallisuudelle asetettujen vaatimusten edellyttäminen paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa vähentää arviolta lomituspäivien määrää ja vahingonkorvausvaateita. Tämän säännöstarkennuksen arvioidaan tuovan 250 000 euron vuosittaisen säästön, mutta vuonna 2016 säästö ei vielä toteudu täysimääräisenä vaan arviolta 200 000 euron verran.

Lomitusajankohdan ilmoittamisvelvollisuuteen tehtävät muutokset parantavat lomittajien työaikasunnittelua ja sen arvioidaan tuovan 1 000 000 euron vuosittaisen vähennyksen lomittajien palkkakustannuksiin. Säästön arvioidaan toteutuvan täysimääräisenä jo vuonna 2016.

Sijaisapumaksun määräytymisperusteiden muutoksen arvioidaan lisäävän maksutuloja vuonna 2016 noin 630 000 eurolla. Laskelmassa on otettu huomioon, että maksujen korottaminen vähentää palvelujen käyttöä arviolta 500 päivällä, mistä aiheutuu noin 70 000 euron säästö maatalouslomittajien palkkakustannuksiin. Sijaisapumaksujen korottamisen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset pienenevät yhteensä noin 700 000 eurolla jo vuonna 2016.

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun korotuksen arvioidaan lisäävän maksutuloja vuonna 2016 noin 2 500 000 eurolla. Laskelmassa on otettu huomioon, että maksujen korottaminen vähentää palvelujen käyttöä arviolta 1 000 päivällä, mistä aiheutuu noin 200 000 euron säästö maatalouslomittajien palkkakustannuksiin. Maksukorotuksen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset pienenevät yhteensä noin 2 700 000 eurolla vuonna 2016.

Lomitusmaksujen maksamattomuus estää lomituspalvelujen käytän ja vähentää siten käytettyjen lomituspäivien määrää. Muutoksen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset pienenevät vuosittain arviolta 500 000 eurolla, mutta kuitenkin 400 000 eurolla vuonna 2016.

Tiloille tehtävien valvontakäyntien muuttaminen harkinnanvaraiseksi ja maksulliseksi vähentää valvontakäyntien määrää. Muutoksen arvioidaan pienentävän lomittajien palkkakustannuksia ja valtion korvaukseen oikeuttavia lomituskustannuksia vuosittain 900 000 euroa. Säästön arvioidaan toteutuvan täysimääräisesti jo vuonna 2016.

Palvelusuunnitelmien teon velvoittavuuden poistaminen vähentää hallinnon työtä ja siihen liittyvää matkakustannusten rahoitusta. Tämän arvioidaan vähentävän lomituskustannuksia 100 000 eurolla vuodessa. Säästön arvioidaan toteutuvan täysimääräisenä jo vuonna 2016.

Itse järjestetyssä lomituksessa lomittajana voi jatkossa olla vain lomitusyrittäjä ja tämä aiheuttaa korvaustason nousua. Nyt lomittaja on voinut olla työsuhteessa palvelun käyttäjään, jolloin korvaus on pienempi. Muutoksen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset kasvavat vuosittain arviolta 3 200 000 eurolla vuodessa.

ALV- kustannusten korvattavuuden poistaminen vähentää paikallishallinnon rahoitusta arviolta 1 900 000 euroa vuodesta 2016 lähtien. Nämä säästöt näkyvät maatalouslomitukseen käyttökustannusmomentilla (33.80.40), mutta vaikutus kohdistuu kokonaisuudessaan paikallishallinnon rahoitukseen. Paikallisyksiköt ovat aikaisemmin saaneet alv-kustannuksia vastaavan korvauksen sekä lomituspalvelujen valtion korvauksena että palautuksena verojärjestelmän kautta. Korvaus on siis ollut kaksinkertainen verrattuna sen pohjana olleisiin todellisiin kustannuksiin. Kunnat ovat voineet käyttää kustannukset ylittävää korvausta esimerkiksi paikallishallinnon rahoitukseen saamansa valtion korvauksen täydentämiseen. Tämä mahdollisuus poistuisi ehdotetun muutoksen myötä. Käytännössä vaikutuksen suuruus vaihtelee hyvin paljon paikallisyksiköittäin. Pienimmillään se on noin/vajaa 2 000 euroa ja suurimmillaan lähes 140 000 euroa vuodessa.

Turkistuottajien lomituspalveluissa kotieläinyksikkörajan korottaminen kahdeksaan kotieläinyksikköön nykyisen neljän sijasta johtaa lomituspalveluun oikeutettujen yrittäjien määrän vähenemiseen ja lomituspäivien vähenemiseen. Muutos vähentää valtion korvaukseen oikeuttavien vuosittaisten lomituskustannusten määrää arviolta 100 000 eurolla vuodesta 2016 lähtien. Lisäksi turkistuottajien lisävapaasta perittävän asiakasmaksun korotuksen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset pienenevät arviolta 200 000 eurolla vuodesta 2016 lähtien.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Paikallisyksiköiden työmäärä lisääntyy aluksi muutosten johdosta. Esimerkiksi itse järjestetyn lomitukseen korvauksen maksamiseen esitetty muutos aiheuttaa lomitusk maksujen perinnässä lisätyötä. Kun uudistukset ja muutokset on saatu voimaan, vähentävät ne jatkossa paikallishallinnon työmäärää. Osa uudistuksista tehostaa ja selkeyttää kuitenkin välittömästi paikallisyksikön hallintohenkilöstön työtä. Esimerkiksi pienimpien kotieläintilojen poistuminen lomituspalvelujen piiristä ja sitä kautta keskimääräistä lyhyempien lomituspäivien väheneminen sekä paikallisyksikön järjestämissä lomituksissa paikallisyksikön ja maatalousyrittäjän vastuun rajojen selkeyttäminen mm. helpottaa maatalouslomittajien työajan tehokkaan käytön suunnittelua ja selkeyttää tilannetta, jossa palvelun antaminen ja lomittajan työturvallisuus ovat ristiriidassa.

Palvelusuunnitelmien pakollisuuden poistaminen vähentäisi paikallishallinnon henkilöstön työtunteja arviolta 2 tuntia jokaista suunnitelmaa kohden. Koska palvelusuunnitelmia tehdään noin 5000 tilalle vuodessa, vähentäisi palvelusuunnitelmien tekemisvelvoite noin 10 000 työtuntia. Henkilötyövuosiin muutettuna tämä toisi arviolta 6,1 henkilötyövuoden vähennyksen paikallishallinnon henkilöstöön.

Muiden lainsäädäntöön tehtävien muutosten arvioidaan vähentävän 85 000 lomituspäivää vuonna 2016. Yksi hallintohenkilö järjestää vuodessa keskimäärin 3 890 lomituspäivää. Tämä toisi paikallishallinnolle arviolta 21,9 henkilötyövuoden vähennyksen vuonna 2016.

Maatalouden rakennekehityksen vaikutuksesta lomituspäivät vähenevät lisäksi arviolta 45 000 päivää vuonna 2016. Kun yksi hallintohenkilö järjestää vuodessa keskimäärin 3 890 lomituspäivää, vähentää rakennemuutos paikallishallinnon henkilötyövuosien tarvetta arviolta 11,5 henkilötyövuodella vuonna 2016.

Esitetyt lainmuutokset aiheuttaisivat yhteensä noin 40 henkilötyövuoden vuosittaiset säästön paikallishallinnolle. Yhden henkilötyövuoden arvioidaan tässä tapauksessa olevan 50 000 euroa vuodessa, jolloin muutokset toisivat noin 2 miljoonan euron säästöt. Hallintohenkilöstön sopeuttaminen todennäköisesti toteutuu viiveellä, eikä arvioitua säästöä välttämättä saavuteta kokonaisuudessaan vuonna 2016.

Lain muutokset edellyttävät Melalta panostusta tietojärjestelmien saattamiseksi vastaamaan uudistuvaa lainsäädäntöä. Tietojärjestelmän uusimisen arvioidaan maksavan Melalle 600 000 euroa. Melan on myös huolehdittava tiedottamisesta sekä paikallishallinnon henkilöstön ohjaamisesta ja kouluttamisesta. Tämän lisäksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muutoksenhakusäännöksiin tehtävät muutokset tulevat voimaan 1.1.2016. Tämä tarkoittaa sitä, että lomituspalveluja koskevat oikaisuvaatimukset siirtyvät vuoden vaihteessa

kokonaisuudessaan Melan käsiteltäviksi ja vastaava työ poistuu paikallisyksiköistä. Kuntien paikallisyksiköihin on tällä hetkellä tullut yli tuhat oikaisuvaatimusta vuosittain, mutta oikaisuvaatimusten määrän oletetaan kasvavan huomattavasti nyt esitettyjen muutosten johdosta. Mela on arvioinut tarvitsevansa rekrytoida 3—5 uutta koko-aikaista työntekijää pelkästään tulevien oikaisuvaatimusten käsittelyä varten.

4.3 Vaikutukset palvelujen käyttäjiin

Maatalousyrittäjän on jatkossa käytettävä vuosilomaansa tai hankittava maksullista lomittaja-apua, jos hän haluaa vapautua tehtävistään niissä tilanteissa, joita poistettavaksi ehdotetut sijaisapuperusteet koskevat. Sijaisapuperusteista ehdotetaan poistettavaksi aikuiskoulutus, varusmies- ja siviilipalvelus sekä kertausharjoitus, perheenjäsenen kuolema ja hautajaiset sekä muu vastaava syy. Myös alle 10 vuotiaan lapsen sairastaessa vain neljälle päivälle per sairastapaus voi saada sijaisapua.

Lomituspalvelujen kirjallinen hakumenettely tulee vaikuttamaan siihen, että sijaisapu ei enää vastaa äkilliseen ja ennalta arvaamattomaan sijaisaputarpeeseen. Tämä lisää yrittäjän omaa vastuuta, jolloin maatalousyrittäjän on varauduttava äkillisiin tilanteisiin muun varajärjestelmän avulla. Kirjallinen hakemusmenettely edellyttää myös vuosilomien tarkempaa etukäteissuunnittelua.

Päätoimisuusvaatimuksen poistaminen mahdollistaa jatkossa maatalousyrittäjän työskentelyn tilan ulkopuolella ilman, että yrittäjä menettäisi oikeutensa lomituspalveluihin.

Kotieläinyksikkörajan nostaminen vaikuttaa hevostilojen osalta päinvastaiseen suuntaan kuin vuoden 2011 alussa voimaan tullut muutos. Tuolloin maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksessa olevaa kotieläinyksikkömääritelmää muutettiin siten, että kolmen hevosen sijasta kaksi hevosta muodostaa yhden kotieläinyksikön. Vuoden 2011 alusta vuosilomaoikeuden on voinut saada kahdeksalla hevosella, kun tätä aiemmin vuosilomaoikeuteen vaadittiin 12 hevosta. Nyt ehdotetun kotieläinyksikkömuutoksen johdosta vuosilomaoikeuteen vaadittaisiin 16 hevosta.

Pelkillä kasvinviljelijöillä ei enää uudistuksen jälkeen ole oikeutta lomituspalveluihin. Uudistus koskee tältä osin arviolta vajaata 100 viljelijää.

4.4 Vaikutukset maatalouslomittäjiin

Esitys merkitsee lomittajien palkkauskustannusten supistumista vuonna 2016 noin 14,3 eurolla. Määrä vastaa noin 250—280 kokoaikaisen maatalouslomittajan vuotuisen palkkauskustannusten yhteismäärää.

Lomitustehtävien ja lomituksen ajankohdan tarkennukset vähentävät lomittajien yötyötä ja sunnuntaitöitä. Tämä muutos helpottaa lomittajien työn ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä selventää työtehtävien sisältöä.

Lomittajien työturvallisuus paranee, kun paikallisyksiköllä ei ole velvollisuutta järjestää lomitusta tilalle, joka ei korjaa työturvallisuuteen liittyviä puutteita. Tällä oletetaan olevan myös työhyvinvointia lisäävä vaikutus.

4.5 Vaikutukset lomituspalveluyrityksiin

Esitetyt rajoitukset paikallisyksikön järjestämään lomitukseen kannustavat käyttämään itse järjestettyä lomitusta eli niin sanottua palvelusetelimallia. Esimerkiksi maksullisen lomituksen sunnuntaipäivien poisto, varallaolon ja valvontakäyntien maksullisuus sekä 8 b §:n 2 momentin rajoitteet kasvattavat arviolta lomituspalveluyritysten kysyntä. Samoin se, että itse järjestetyssä lomituksessa lomittaja ei enää jatkossa voi olla työsuhteessa maatalousyrittäjään lisää lomituspalveluyritysten kysyntää ja tarvetta.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan asiantuntijoiden kanssa. Esitystä on käsitelty valmistelun aikana useaan otteeseen Maatalouden lomitusjärjestelmien kehittämissäryhmässä.

Asia on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 10.11.2015.

Esityksestä on pyydetty ja saatu lausunnot.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 1 momentissa kuvattaisiin lain periaatteellista tarkoitusta ja painotettaisiin siihen liittyvää sosiaalista ulottuvuutta.

Pykälän 2 momentissa mainittaisiin kaikki laissa tarkoitetut lomituspalveluudet.

Pykälän 3 momentti käsittäisi voimassaolevan pykälän 2 momentin ja 3 momentin sisällön sanamuodoltaan selkeytettynä. Lisäksi momentin 2 kohdasta ilmenee EU-lainsäädännön edellyttämä muutos, jonka mukaan korvaus itse järjestetystä lomituksesta maksetaan palvelun tuottajalle eikä enää maatalousyrittäjälle itselleen.

Pykälän otsikosta poistettaisiin sana ”soveltamisala”, koska sitä tarkoittava säännös olisi lakiehdotuksen 3 §:ssä.

2 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdassa lueteltaisiin eläinlajit, joita pidetään laissa tarkoitettuina kotieläiminä. Säännöksessä mainittujen eläinten tuotannon olisi nykyiseen tapaan oltava maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettua.

Kotieläinlajien yksilöinti lakitasolla on tärkeää, sillä sen mukaan määräytyvät sekä maatalousyrittäjän oikeus saada lomituspalveluja että se, mitä eläimiä lomituspalveluilla hoidetaan. Oikeus palveluihin määräytyy tilan kotieläinyksikköjen yhteismäärän mukaan. Tämä ilmenee lakiehdotuksen 3 §:stä. Lomituspalveluilla hoidettavista tehtävistä säädetään lakiehdotuksen 8 b §:ssä.

Kotieläinyksiköistä säädetään nykyisin valtioneuvoston asetuksella. Siinä määritellään, kuinka monta eläintä yksi kotieläinyksikkö käsittää. Ehdotetussa säännöksessä mainitut eläinlajit vastaavat nykyiseen kotieläinyksikkömäärittelyyn kuuluvia eläinlajeja sekä nykyistä tulkintakäytäntöä. Määrittelyssä mainittaisiin muun muassa hevoset. Hevosiin katsotaan kuuluvan myös ponit, mutta ei esimerkiksi aasit. Kotieläinmäärittely ulkopuolelle jäisivät lisäksi esimerkiksi kamelieläimet (muun muassa alpakat ja laamat), mehiläiset, porot, peurat, kalat ja jäniseläimet.

Voimassa olevan 2 §:n 1 kohdassa määritellään käsite maatalous. Tätä määritelmää ei enää tarvita, koska yleisperusteluista ilmenevin perustein kasvinviljely jätettäisiin lomituspalvelujen ulkopuolelle.

Ehdotetussa 2 kohdassa on kasvinviljelyä lukuun ottamatta nykyistä 3 kohtaa vastaava määrittely maatalousyrittäjästä.

3 §. Soveltamisala. Pykälä sisältäisi tyhjentävän luettelon kaikista niistä edellytyksistä, jotka maatalousyrittäjän on täytettävä saadakseen laissa tarkoitettuja lomituspalveluja. Nykyisestä poiketen samat perusedellytykset koskevat vuosilomaa, sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua. Kaikkien edellytysten tulee täytyä aina lomituspalvelujen käyttämisajankohtana.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maatalousyrittäjä olisi nykyiseen tapaan velvollinen ottamaan maatalousyrittäjänsä tekemästään työstä maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun niin kutsutun pakollisen MYEL-vakuutuksen. Hänellä pitää myös olla voimassa kyseinen vakuutus. Nykyisin riittää, että jos henkilö on velvollinen ottamaan kyseisen vakuutuksen ja hänellä on vireillä hakemus sen saamiseksi. Käytännössä tällöin kyse on ehdollisesta päätöksestä. Tämä ehdotetaan siirrettävän uuteen 11 a §:ään, jossa säädetäisiin ehdollisesta päätöksestä. Nykyisen käytännön mukaisesti oikeus lomituspalveluihin voi olla myös henkilöllä, joka on velvollinen ottamaan pakollisen MYEL-vakuutuksen perheenjäsenenä tai avopuolisena. Vakuutuksen pitää koskea nimenomaan sitä maatalousyrittäjästä, johon lomituspalveluja haetaan.

Momentin kohdassa 2 ehdotetaan uudeksi edellytykseksi, että vakuutuksen työtulon on oltava vähintään 10 000 euroa vuodessa, jolloin työpanoksen laskennallinen arvo

olisi runsaat 800 euroa kuukaudessa. Pakollisen MYEL-vakuutuksen vähimmäistytö- tulo on nykyisin 3 751,07 euroa vuodessa eli vajaat 300 euroa kuukaudessa. Ehdotettu säännös on tarpeen, koska nykyisen lain mukainen päätoimisuusvaatimus poistettaisiin. Se korvattaisiin momentin 3 kohdan säännöksellä, jonka mukaan maatalousyrittäjällä on oltava vähintään neljän tunnin työskentelyä edellyttävä tehtäväosuus maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotöistä. Tehtäväosuudella tarkoitetaan ehdotetun 8 §:n mukaista tehtäväosuutta. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan lain piiriin kuuluvassa maatalousyrittäjätoiminnassa. Ehdotetussa 1 momentin 2 kohdassa työtulo on syytä määrittää riittävän suureksi, jotta se vastaisi 3 kohdassa edellytettyä työpanosta.

Täysin oikeudenmukaiseen lopputulokseen vähimmäistytötulorajalla ei ehkä päästä, sillä MYEL-työtulo määräytyy lähtökohtaisesti pellon ja metsän pinta-alojen mukaan, eikä kotieläinten määrällä ole yleensä suoraa vaikutusta. Joka tapauksessa kytkentä MYEL-työtuloon olisi nykyistä päätoimisuusvaatimusta selkeämpi, oikeudenmukaisempi ja myös hallinnollisesti kevyempi vaihtoehto.

Momentin 4 kohta koskee lomituspalvelujen saannin edellytyksenä olevaa kotieläinyksikköjen vähimmäismäärää. Säännös vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 1 momenttia muutoin, mutta yleisperusteluissa mainituin perustein kotieläinyksikköjen raja ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä neljästä kotieläinyksiköstä kahdeksaan kotieläinyksikköön. Vuosiloman ja sijaisavun edellytysten yhdenmukaistamisen johdosta kotieläinyksikkömäärää tarkoittava vaatimus koskisi voimassa olevasta laista poiketen myös sijaisapua. Tässä kohdassa mainittaisiin nimenomaisesti se, että kahdeksan kotieläinyksikön vaatimuksen on täytyttävä lomituspalvelujen käyttämisajankohtana. Tämä sikäli kaikkia muitakin kohtia koskeva asia on nimenomaisesti todettu vain tässä kohdassa, koska maatalousyrittäjän kotieläintuotannon eläinmäärä voi vaihdella paljonkin ajankohdasta riippuen.

Momentin 5 kohdassa lueteltaisiin lomituspalvelujen saantia estävät etuudet. Säännös vastaisi pääosin nykyisen 4 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jossa luetellaan vuosiloman estävät etuudet. Ehdotettu säännös olisi nykyistä täsmällisempi ja ajanmukaisempi. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisia kuntoutustukea. Lisäksi estäviksi eläkkeiksi on perusteltua lisätä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) ja työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukainen tapaturmaeläke ja tai sitä vastaava liikennevakuutuslain (279/1959) mukainen korvaus. Tällä tarkoitetaan sellaista liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, joka kohdistuu aikaan, jona liikennevahingon sattumisesta on jo kulunut vuosi. Tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vahinkopäivän vuosipäivästä alkaen. Käytännössä henkilö voi jättää hakematta työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jos hänellä on jo oikeus tapaturma- tai liikennevakuutuslainsäädännön mukaisen ansionmenetyskorvaukseen. Näin voi käydä, koska viimeksi mainitut ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia, eikä työeläkkeestä välttämättä jäisi maksettavaa. Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä, jos maatalousyrittäjän työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla. Täten tapaturma- ja liikennevakuutuslainsäädännön mukainen estävä etuus olisi perusteltua sitoa siihen, että se on myönnetty vähintään 60 prosentin työkyvyn alentuman perusteella. Siirtymäsäännöksessä ehdotetaan huomiotavaksi estävien etuuksien osalta vastaavat aiemmin voimassa olleiden lakien nojalla myönnetty etuudet. Nykyisessä laissa estävänä eläkkeenä mainittu työttömyyseläke ei sisältyisi säännökseen, koska työttömyyseläkkeitä ei enää makseta vuoden 2014 jälkeen.

Koska henkilön tulee lomitusaikana voida tietää, täyttääkö hän lomituspalvelujen saamisen edellytykset, säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi siten, että mahdollisesti myöhemmin samalle ajalle takautuvasti myönnettävät eläkkeet eivät aiheuta kustannusten takaisinperintää.

Voimassa olevan lain 3 §:n 2 kohdan mukaan maatalousyrittäjällä tarkoitetaan myös henkilöä, jolle on myönnetty pakolliseen MYEL-vakuutukseen perustuva täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen kuntoutustuki. Kuntoutustuen saajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vuosilomaan, koska kuntoutustuki kuuluu edellä tarkoitettuihin vuosilo-

man estäviin etuuksiin. Kuntoutustuen saajalla olisi jatkossa oikeus sijaisapuun kuntoutustuen saannin perusteella. Tämä ehdotetaan otettavaksi huomioon ehdotetun lain 7 §:n 5 momentissa. Muilla perusteilla hän ei enää voisi saada sijaisapua eikä liioin vuosilomaa tai maksullista lomittaja-apua.

Momentin 6—8 kohdat koskevat EU-lainsäädännöstä johtuvia edellytyksiä. Lomituspalveluja voitaisiin 6 kohdan mukaan myöntää vain, jos maatalousyrittäjän maatalousyrittäjä on maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittama pk-yritys. Tämä edellytys käy ilmi valtiontuen suuntaviivojen 25 kohdasta. Momentin 7 kohdan mukaan lomituspalveluja ei voitaisi myöntää, jos maatalousyrittäjän maatalousyrittäjä on maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittama vaikeuksissa oleva yritys. Tämä edellytys käy ilmi valtiontuen suuntaviivojen 26 kohdasta. Momentin 8 kohdan mukaan lomituspalveluja ei voitaisi myöntää, jos maatalousyrittäjän maatalousyrittäjä on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella ja saatava on maksamatta. Tämä edellytys käy ilmi valtiontuen suuntaviivojen 27 kohdasta.

Pykälän 2 momentti liittyy pakollista MYEL-vakuutusta koskeviin 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiin. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan henkilöllä voi olla pakollinen MYEL-vakuutus vasta 18 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Pakollinen MYEL-vakuutus päättyy viimeistään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta. Voimassa olevan 3 §:n 3 kohta on mahdollistanut sen, että myös 15—18-vuotias maatilatalouden harjoittaja on voinut saada lomituspalveluja. Säännös laajennettaisiin koskemaan myös niitä 68 vuotta täyttäneitä maatilatalouden harjoittajia, jotka eivät iästään johtuen voi enää pitää voimassa pakollista MYEL-vakuutusta. Tämä on perusteltua, jotta säännös ei johtaisi ikäyrjintään. Jos iän lisäksi jokin muu seikka estää pakollisen MYEL-vakuutuksen, henkilöllä ei ole oikeutta lomituspalveluihin. Esimerkiksi työeläkelakien mukainen vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke estävät pakollisen MYEL-vakuutuksen. Jos 68 vuotta täyttänyt henkilö on työeläkelakien mukaisella vanhuuseläkkeellä, hän ei täytä 2 momentin edellytystä. Pykälän 2 momentissa on huomioitu 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työtulo vaatimus. Jos henkilö ei ikänsä puolesta voi saada MYEL-vakuutusta eikä hänelle siten vahvisteta työtuloa, lomituspalvelujen saaminen edellyttäisi, että hänen työpanoksensa arvioidaan vastaavan vähintään 10 000 euron työtuloa.

Pykälän 3 momentti täsmentää 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua kotieläinyksikkömääritelmää ja sisältää valtuutuksen säätää asiasta tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Samalla tavalla säädetään voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentissa.

Lomituspalvelujen saannin edellytysten yksinkertaistamiseksi ehdotetaan poistettavaksi nykyinen 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa oleva edellytys, että maatalousyrittäjällä ei lähtökohtaisesti ole oikeutta vuosilomaan sen kalanterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa pakollinen MYEL-vakuutus alkaa.

4 §. Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska vuosiloman saannin edellytykset sisältyisivät ehdotetun lain 3 §:ään, joka koskee vuosiloman lisäksi myös sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua.

5 §. Oikeus sijaisapuun. Saadakseen sijaisapua maatalousyrittäjän on täytettävä lakiehdotuksen 3 §:ssä luetellut edellytykset. Sijaisavun saaminen edellyttää lisäksi, että maatalousyrittäjällä on jokin laissa säädetty tilapäinen syy, jonka johdosta hän on estynyt huolehtimaan tehtäväosuudestaan. Nämä sijaisperusteet ilmenevät lain 2 luvusta.

Ehdotettuun säännökseen ei sisältyisi sijaisavun tarveharkintaa, josta säädetään voimassa olevan lain 5 §:ssä. Mainitun säännöksen mukaan sijaisavussa sijaisavun tarve harkitaan aina tapauskohtaisesti. Tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrittäjän olosuhteet kokonaisuudessaan sekä mahdollisuudet huolehtia maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä yrityksen sisäisin järjestelyin. Säännöksen perusteella voidaan katsoa, että henkilöllä on mahdollisuudet huolehtia tehtävistään yrityksen sisäisin järjestelyin esimerkiksi, jos yrityksessä työskentelee muita henkilöitä, joille sijaisavun saajan tehtäväosuus voitaisiin siirtää. Säännös on kirjoitettu aikana, jolloin paikallisyksikköjä oli huomattavasti nykyistä enemmän, joten ratkaisijalla oli paikallistuntemuksen kautta paremmat mahdollisuudet harkin-

nan tekemiselle. Lisäksi tilat olivat nykyistä useammin perheyriytyksiä ilman ulkopuolista työvoimaa. Nykyisin ei enää voida pitää perusteltuna yrityksen sisäiseen järjestykseen nojautuvaa tarveharkintaa. Käytännössä tarveharkinta voi johtaa siihen, että samanlaisessa asemassa olevia yrityksiä kohdellaan keskenään eri tavalla.

6 §. *Oikeus vuosilomaan.* Pykälästä poistettaisiin viittaus kumottavaksi ehdotettuun 4 §:ään.

7 §. *Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella.* Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että voimassa olevan lain 7 § uudistetaan kokonaan. Voimassa olevan lain 7 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sijaisapua järjestetään sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella ilman lääkärintodistusta enintään seitsemän päivää ja lääkärintodistuksella pääsääntöisesti enintään 300 päivää yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin. Jos maatalousyrittäjä on tuona aikana pannut vireille työkyvyttömyyseläkettä koskevan hakemuksen, oikeus sijaisapuun jatkuu, kunnes hänen oikeutensa saada työkyvyttömyyseläkettä toistaiseksi on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla. Oikeus sijaisapuun jatkuu myös mahdollisen valitusprosessin ajan. Nykyisin sijaisapu voi periaatteessa jatkua vuosikausia.

Pykälän 1 momentti sisältäisi perussäännöksen oikeudesta sijaisapuun sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella. Sen mukaan sijaisapua olisi oikeus saada tällä perusteella enintään 20 päivää vuodessa. Näistä 20 päivästä enintään seitsemän päivää olisi sellaisia, että sijaisapua voidaan myöntää maatalousyrittäjän oman ilmoituksen perusteella. Seitsemän päivän ylittävältä ajalta vaadittaisiin todistus työkyvyttömyydestä. Lääkärintodistuksen lisäksi hyväksyttäisiin myös sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan antama todistus. Tätä osin ehdotus poikkeaa nykyisestä sääntelystä.

Ehdotettu 20 päivän enimmäisaika soveltuisi suurimpaan osaan tapauksista. Joissakin tapauksissa se ei kuitenkaan riitä tukemaan maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista ja työuran jatkumista. Jos maatalousyrittäjä saa lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin 1—3 kohdassa mainittuja sosiaaliturvaetuksia, hän voisi saada sijaisapua pykälän 1 ja 2 kohdan perusteella yhteensä noin vuoden.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa mainitaan päiväraha, jota tarkoitetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetussa laissa (118/1991) eli niin kutsuttu Mela-sairauspäiväraha. Sairauspäivärahan omavastuu-aika on työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhdeksän sitä seuraavaa arkipäivää. Omavastuu-aikana maatalousyrittäjä voi saada Mela-sairauspäivärahaa lääkäriissäkäyntipäivää ja kolmea sitä seuraavaa päivää lukuun ottamatta.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa mainitaan sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha, joka on yleinen työkyvyttömyyden perusteella myönnetty ansionmenetykskorvaus. Sitä myönnetään omavastuuajan jälkeen enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahopäivien määrä nousisi 300 päivään. Osasairauspäivärahan perusteella ei sijaisapua myönnettäisi.

Sijaisavun edellytyksenä on etuuden myöntäminen. Omavastuu-aikana etuutta ei katsoisi myönnettyksi.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa mainitaan tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen johdosta maksettavat etuudet. Ne ovat sairauspäivärahaan nähden ensisijaisia ja yleensä euromääräisesti isompia. Siksi sairauspäivärahaa ei usein kannata hakea sellaisissa työtapaturmissa ja liikennevahingoissa, joissa maksetaan täysimääräistä tapaturma- tai liikennevakuutuksen päivärahaa, koska silloin sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa ei toissijaisuudesta johtuen jää maksettavaksi. Ehdotuksen mukaan sijaisapua saisi kuitenkin vain siltä osin kuin tapaturman tai liikennevahingon sattumisesta on kulunut enintään viisi vuotta. Työtapaturmassa vahingoittuneella on oikeus päivärahaan yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien. Tapaturmavakuutuslain säädännön viimeaikaisesta uudistamisesta johtuen voimaantulosäännöksessä on perusteltua mainita myös vanhojen tapaturmavakuutuslainsäädösten nojalla myönnetty etuus.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa säädetään oikeudesta sijaisapuun sen jälkeen, kun oikeus 2 ja 3 kohdassa mainittuihin sosiaaliturvaetuuksiin päättyy. Sijaisapu jatkuisi vain, jos sijaisavun saajalla on vireillä työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemus, joka on tehty ennen edellä tarkoitettujen etuuksien päättymistä.

Pykälän 3 momentti täsmentää 2 momentin 4 kohdan säännöstä. Sen mukaan oikeus sijaisapuun päättyisi, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon työkyvyttömyyseläkettä koskevasta päätöksestä. Päätöksellä tarkoitetaan eläkelaitoksen päätöstä, joka päättää työkyvyttömyyseläkehakemuksen vireillä olon. Työeläkelakien mukaan asianosaisella on oikeus saada ennakkopäätös siitä, onko hänellä oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Sijaisapu päättyisi myös tällaisen ennakkopäätöksen johdosta. Toisin kuin nykyisin, mahdollisen valitusprosessin aikana oikeutta sijaisapuun ei enää olisi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin oikeudesta sijaisapuun silloin, kun maatalousyrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan kuntoutustuki. Työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena muun muassa, jos on odotettavissa, että hakijan työkyky voidaan palauttaa hoidolla tai kuntoutuksella. Jos kuntoutumista aikaisempaan maatalousyrittäjän ammattiin ei pidetä mahdollisena, kuntoutustuki voidaan myöntää muuhun ammattiin kouluttautumisen ajaksi. Voimassa olevan lain 7 §:n 4 momentin mukaan oikeus sijaisapuun jatkuu enintään siihen asti, kun kuntoutustukea maksetaan. Näin tapahtuu, jos arvioidaan, että kuntoutustuen saaja kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään maatalousyrittäjänä. Kuntoutustuen saannille ei ole asetettu enimmäisaikaa. Toisinaan kuntoutustuki voi jatkua yhtämittaisesti useita vuosia. Kuntoutustuen perusteella myönnetty sijaisapu jatkuu silloin yhtä pitkään.

Ehdotettu pykälän 4 momentti poikkeaisi vastaavasta voimassa olevan lain säännöksestä niin, että kuntoutustukea saavan maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun jatkuisi enintään kolme vuotta eläketapahtumasta eli työkyvyttömyyden alkamisesta. Sen jälkeen maatalousyrittäjä ei voisi saada sijaisapua kuntoutustuen perusteella kahteen vuoteen.

Uusi sijaisapu kuntoutustuen perusteella voisi alkaa vasta, kun viimeisestä samalla perusteella myönnetystä sijaisavusta on kulunut vähintään kaksi vuotta. Sellaisessa tapauksessa sijaisapu olisi jatkoa uuteen 2 momentin 4 kohdan mukaiseen sijaisapuoikeuteen.

Kuntoutustuen aikana maatalousyrittäjällä ei olisi oikeutta saada sijaisapua ehdotetun pykälän 1 eikä 2 momentissa mainituilla perusteilla.

Jos eläke myönnetään kuntoutustukena, Mela antaisi nykyiseen tapaan paikallisyksikölle lausuntonsa siitä, voidaanko pitää todennäköisenä, että hakija palaa entisiin maatalousyrittäjän tehtäviinsä. Sijaisapua ei jatkettaisi, jos työkyvyn palautuminen tällä tavoin näyttää epätodennäköiseltä. Silloin tilan toiminta tulisi sopeuttaa vallitsevaan tilanteeseen muilla keinoilla. Sijaisavun jatkamisesta päättää paikallisyksikkö, mutta Melan lausunto hakijan työkyvyttömyydestä sitoo päätöksentekoa. Koska Melan lausunto olisi nykyiseen tapaan paikallisyksikköä sitova, Melan tulisi käytännössä kuulla asianosaista ennen lausunnon antamista, jos lausunto vaikuttaisi asianosaiselle kielteisellä tavalla. Vastaavasti lausunnon, joka tosiasiallisesti aiheuttaa sijaisapua koskevan hakemuksen hylkäämisen, tulisi soveltuvin osin käydä ilmi hallintolain (434/2003) päätökseltä edellyttämät seikat. Tilanteessa, jossa lausunto sisältäisi esimerkiksi sellaista henkilön terveydentilaan liittyvää salassa pidettävää tietoa, joka ei ole paikallisyksikölle tämän lain toimeenpanossa välttämätöntä, Mela antaisi paikallisyksikölle asianosaiselle annettavaa lausuntoa suppeamman lausunnon.

Sinä aikana, kun henkilölle on myönnetty kuntoutustuki, mutta Mela ei ole vielä ehtinyt lausuntoa antaa, lähtökohtana sijaisapua myönnettäessä olisi nykyiseen tapaan, että maatalousyrittäjän paluuta entisiin maatalousyrittäjätehtäviin voidaan pitää todennäköisenä. Vastaavasti nykyiseen tapaan, jos maatalousyrittäjä on kuntoutustuen aikana ollut oikeutettu sijaisapuun ja hänellä on kuntoutustuen päättyessä vireillä eläkkeen jatkohakemus, sijaisapuoikeus voisi jatkua eläkehakemuksen käsittelyn ajan.

Lakiehdotuksen 7 §:n 1, 2 ja 4 momentissa mainituilla perusteilla sijaisapua voisi saada yhtäjaksoisesti enintään noin kolmen vuoden ajan.

Pykälän 5 momentti sisältäisi poikkeukset niihin edellytyksiin, jotka koskevat kuntoutustuen perusteella annettavaa sijaisapua. Säännös mahdollistaa sijaisavun myöntämisen kuntoutustuen perusteella sellaiselle maatalousyrittäjälle, jolla ei ole pakollista MYEL-vakuutusta, koska hänen työpanoksensa on jäänyt pieneksi työkyvyttömyyden vuoksi. Samasta asiasta säädetään voimassa olevan lain 3 §:n 2 kohdassa. Koska MYEL-vakuutusta ei edellytetä, myöskään siihen liittyvä 10 000 euron työtulo ei olisi edellytyksenä kuntoutustuen perusteella annettavalle sijaisavulle. Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuna estävänä etuutena mainittu kuntoutustuki ei luonnollisesti liioin estäisi sijaisavun saantia kuntoutustuen perusteella.

Pykälän 6 momentin mukaan Mela voi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä toimittaa paikallisyksikölle tiedoksi työkyvyttömyyseläkeasiassa annetun päätöksen. Kyseessä voi olla Melan tai jonkin toisen eläkelaitoksen antama päätös. Päätöksen voi toimittaa silloin, kun eläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä tai muutoin ilmenee, että maatalousyrittäjä on saanut sijaisapua työkyvyttömyytensä perusteella.

7 a §. *Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten.* Voimassa olevan lain 7 a §:n 1 kohdan mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun kuntoutuksen vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus kestää. Kuntoutus on voinut olla lääkinnällistä, ammatillista tai sosiaalista. Ottaen huomioon valtiontuen suuntaviivoissa mainitut lomituserusteet, sijaisapu-oikeus on syytä kytkeä maatalousyrittäjän omaan lääkinnälliseen kuntoutukseen. Tästä säädettäisiin ehdotetun pykälän 1 kohdassa.

Voimassa olevan lain 7 a §:n 2 kohdan mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun osallistuakseen työterveyshuollon suunnittelemaan työkykyä ylläpitävään toimintaan enintään siksi ajaksi, jonka suunnitelman mukainen toiminta kestää. Ehdotetun pykälän 2 kohta muotoiltaisiin nykyistä täsmällisemmin. Työkykyä ylläpitävän toiminnan olisi oltava työterveyshuoltolain (1383/2001) ja hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaista. Työterveyshuoltolain mukaan työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan yhteistyössä toteutettua työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla työterveyshuolto omalta osaltaan edistää ja tukee työelämässä mukana olevien työ- ja toimintakykyä. Toiminnan tulisi siis olla ohjattua, suunnitellun ohjelman mukaan toteutettua, määrämittaista ja tavoitteellista. Säännöksessä tarkoitettuna toimintana ei voitaisi pitää esimerkiksi omatoimista liikuntaa tai muuta pikemminkin vapaa-ajan viettoon rinnastuvaa toimintaa.

Pykälän 2 momentin mukaan sijaisapua myönnettäisiin ehdotetun pykälän 1 momentin perusteella silloin, kun kuntoutus tapahtuu muulloin kuin työkyvyttömyysaikana. Jos kuntoutusta annetaan aikana, jolloin maatalousyrittäjä on työkyvytön, sijaisapua myönnetään 7 §:n perusteella.

7 b §. *Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten.* Voimassa olevan lain 7 b §:n 1 kohdan mukaan sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi yleisperusteluissa mainituin perustein niin, oikeus sijaisapuun vastaisi mahdollisimman pitkälti työntekijän oikeutta tilapäiseen hoitovapaaseen lapsen sairastumisen perusteella.

Sijaisapua saisi äkillisesti sairastuneen alle 10-vuotiaan lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Vapaan enimmäiskesto yhdenmukaistettaisiin vastaamaan tilapäisen hoitovapaan kestoja niin, että maatalousyrittäjä voisi saada sijaisapua enintään neljää päivää sairausjaksoa kohden.

Oikeus ulotettaisiin koskemaan myös lapsesta erossa asuvaa vanhempaa, joka täyttää lakiehdotuksen 3 §:ssä säädetyt edellytykset. Tästä säädetäisiin ehdotetun pykälän 2 momentissa. Saman momentin mukaan sijaisapua järjestettäisiin vain yhdelle sijaisapuun oikeutetulle kerrallaan.

Työntekijällä on velvollisuus esittää työnantajalle tämän pyynnöstä luotettava selvitys tilapäisen hoitovapaan perusteesta. Luotettavana selvityksenä pidetään ensisijaisesti lääkärintodistusta. Työnantaja voi edellyttää työntekijältä selvitystä paitsi lapsen sairaudesta myös esimerkiksi siitä, että lasta ei samanaikaisesti hoida toinen vanhempi

tai muu tilapäiseen hoitovapaaseen oikeutettu henkilö. Vastaavasti maatalousyrittäjän olisi paikallisyksikön pyynnöstä esitettävä luotettava selvitys sijaisapu oikeuden perusteista. Tämä ilmenee voimassa olevan lain 44 a §:stä, jossa säädetään maatalousyrittäjän velvollisuudesta ilmoittaa paikallisyksikölle lomituspalvelujen järjestämiseen vaikuttavat tiedot.

7 c §. *Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja adoptiolapsen hoitoa varten.* Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan lain sisältöä ja soveltamiskäytäntöä. Nykyisin erityisäitiysrahakaudella on voinut saada sijaisapua lomituspalvelulain 7 f §:n 5 kohdan perusteella. Koska nykyinen lomituspalvelulain 7 f §:n 5 kohdan mukainen sijaisapuperuste ehdotetaan poistettavaksi, erityisäitiysraha-kauden sijaisapu ehdotetaan lisättäväksi 7 c §:n 1 kohtaan.

Säännöksen otsikkoon sekä 2 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Termit ottolapsi ja ottovanhempi ehdotetaan päivitettäväksi muun lainsäädännön mukaisesti adoptiolapseksi ja adoptiovanhemmaksi.

7 d §. *Sijaisapu alle kolmevuotiaan lapsen hoitoa varten.* Nykyisin vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle voidaan myöntää sijaisapua alle kolmevuotiaan lapsensa kotona tapahtuvaa hoitamista varten sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden päätyttyä. Sijaisavun enimmäismäärä on 100 päivää vuodessa lasta ja hänen molempia vanhempiaan kohden. Käytännössä vuodet määritellään lapsen iän perusteella niin, että vanhempainrahakauden päättymisen ja yhden vuoden iän täyttämisen välinen aika muodostaa yhden kauden ja sen jälkeen toinen ja kolmas ikävuosi omat kautensa.

Säännöksen esitöistä (HE 170/2001) ilmenee, että tarkoitus on ollut sitoa sijaisapu oikeus siihen, että lapsesta maksetaan kotihoidon tukea. Nyt tämä edellytys ehdotetaan nostettavan suoraan säännökseen, jotta oikeuden edellytykset kävisivät laista selkeästi ilmi.

Koska vuosiloman ja sijaisavun edellytykset ehdotetaan lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettyin tavoin yhdenmukaistettaviksi, säännöksestä poistettaisiin edellytys, että maatalousyrittäjä on vuosilomaan oikeutettu.

Tarkoitus on, että jos molemmat sijaisapuun oikeutetut vanhemmat hoitavat lasta kotona, he voivat jakaa sijaisapupäivien enimmäismäärän haluamallaan tavalla huolimatta siitä, kummalle vanhemmalle kotihoidon tuki kulloinkin maksetaan.

7 e §. *Sijaisapu aikuiskoulutusta varten.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi yleisperusteluissa mainituin perustein.

7 f §. *Sijaisapu muilla perusteilla.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi yleisperusteluissa mainituin perustein.

7 g §. *Sijaisavun saajana vanhuuseläkkeelle siirtynyt henkilö.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä tarkoitettusta asiasta säädettäisiin ehdotetun lain 7 i §:ssä.

7 h §. *Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä tarkoitettusta asiasta säädettäisiin ehdotetun lain 7 i §:ssä.

7 i §. *Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten.* Pykälän mukaan maatalousyrittäjän kotieläintuotannon jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten annettaisiin sijaisapua, kun maatalousyrittäjä on siirtynyt vanhuuseläkkeelle tai toistaiseksi myönnetylle työkyvyttömyyseläkkeelle tai kun maatalousyrittäjä on kuollut. Pykälä vastaa asiasisällöltään pääosin voimassa olevan lain 7 g ja 7 h §:n säännöksiä.

Vanhuuseläkkeelle tai työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yhteydessä sijaisavun saaja olisi maatalousyrittäjänä toiminut henkilö, joka on ennen eläkkeelle siirtymistään ollut sijaisapuun oikeutettu työkyvyttömyyden perusteella. Lisäksi nykyisestä poiketen sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten ulotettaisiin myös tilanteeseen, jossa henkilön oikeus työkyvyttömyyden perusteella myönnettävään sijaisapuun päättyy sen johdosta, että 7 §:n 4 momentissa tarkoitettun lausunnon mukaan ei ole todennäköistä, että hän kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään säännöksessä tar-

koitetuin tavoin. Häneltä ei edellytettäisi pakollista MYEL-vakuutusta eikä siihen liittyvää vähimmäistyötuloa, joista säädetään lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa. Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainitut estävät eläkkeet eivät tässä tapauksessa estäisi sijaisavun saamista. Tämä ilmenee pykälän 1 momentista.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjän kuoltua hänen kuolinpesällään olisi oikeus pykälässä tarkoitettuun sijaisapuun. Edellytyksenä olisi, että maatalousyrittäjä yhä täyttää 3 §:n 1 momentin 4 ja 6 -8 kohdassa säädetty vaatimukset.

Pykälän 3 momentin mukaan sijaisapua voisi saada kuuden kuukauden aikana eläkepäätöksen tiedoksisaannista, eläkelaitoksen kielteisen lausunnon antamispäivästä tai kuolinpäivästä. Tuona aikana sijaisapua saisi yhteensä enintään 60 päivänä.

8 §. Vuosiloma- ja sijaisapupäivän kesto. Voimassa olevan lain 8 §:n mukaan lomituspäivän kesto määritellään lomitustunteina siten, että se keskimäärin vastaa lomittettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta maatalousyrittäjän hoitoon kuuluviin välttämättömiin tehtäviin käytettävästä kokonaistyöajasta. Lomitustuntien määrä arvioidaan tilan kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrän ja laadun, tilan tuotantomenetelmien ja -olosuhteiden sekä lomitusajankohdan perusteella. Lomitustuntien määrää arvioidessa otetaan huomioon myös lomittajana toimivan henkilön ammattitaito ja kyky suoriutua lomitukseen kuuluvista tehtävistä. Lomituspäivän keston määrittelymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän rakenne ehdotetaan uudistettavaksi ja sisältö täsmennettäväksi. Asetustasoista sääntelyä ehdotetaan nostettavaksi osittain lakitasolle. Lomituspäivän keston määrittelyn lähtökohtana on maatalousyrittäjän kokonaistyöaika, josta säädetäisiin pykälän 1 momentissa. Maatalousyrittäjän tehtäväosuus maatalousyrittäjän kokonaistyöajasta määriteltäisiin pykälän 2 momentissa. Lomituspäivän keston määräytymisestä säädetäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrittäjän kokonaistyöajassa otettaisiin huomioon vain maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömät kotieläinten hoitotyöt. Kotieläimillä tarkoitetaan lakiehdotuksen 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja eläimiä. Hoitotöihin luettaisiin vain tosiasialliset eläinten hoitotyöt. Sellaisia eivät olisi esimerkiksi yrityksen johtamiseen kuuluvat tehtävät. Päivittäisillä hoitotöillä tarkoitettaisiin sitä, että kyseiset hoitotyöt ovat päivittäisiä tai ainakin säännöllisiä ja siten toistuvia, että ne käytännössä osuvat jokaiseen vuosilomajaksoon. Hoitotöihin ei luettaisi tehtäviä, jotka vastaavat lakiehdotuksen 8 c §:ssä tarkoitettuja valvontakäyntejä ja varallaoloa.

Kokonaistyöaika määräytyisi sen mukaan, kuinka pitkä aika maatalousyrittäjältä ja muilta yrityksessä työskenteleviltä henkilöiltä keskimäärin päivittäin kuluu edellä mainittujen hoitotöiden tekemiseen. Muilla yrityksessä työskentelevillä henkilöillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka työskentelevät yrityksessä joko vakituisesti tai tilapäisesti. Nykyisin huomioon otetaan vain yrityksen vakinaiset työntekijät (maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 1333/1996 3 §). Muutos on tarpeen, koska joissakin tilanteissa myös määräaikaisilla työsuhteilla ja toimeksiannoilla voidaan hoitaa olennainenkin osa maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotöistä.

Kokonaistyöajan määrittelyssä otettaisiin huomioon maatalousyrittäjän kotieläinten määrä ja laatu sekä tuotantomenetelmät ja -olosuhteet, kuten nykyisinkin. Määrittely olisi kuitenkin nykyistä kaavamaisempi eikä siinä enää otettaisi huomioon lomitusajankohtaa tai lomittajan ammattitaitoa ja kykyä huolehtia tehtävistään. Tämä on perusteltua, koska määrittely tapahtuu vuosilomaa koskevan päätöksen yhteydessä. Näin varhaisessa vaiheessa nämä seikat eivät vielä ole tiedossa. Nykyistä kaavamaisempi määrittely on perusteltua myös hallinnollisen työn keventämiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjän tehtäväosuus määräytyisi sen mukaan, kuinka kauan maatalousyrittäjältä keskimäärin päivittäin kuluu maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömien kotieläinten hoitotöiden tekemiseen. Tehtäväosuus määräytyy prosentteina 1 momentissa tarkoitettua kokonaistyöajasta. Maatalousyrittäjän keskimääräistä tehtäväosuutta määriteltäessä ei otettaisi huomioon sitä, että

maatalousyrittäjän työpäivä voi olla keskimääräistä pitempi niinä päivinä, jolloin tilalla ei ole ulkopuolista työntekijää.

Voimassaolevan lomituspäiväasetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan paikallisyksikön on määrättävä maatalousyrittäjän tehtäväosuus maatalousyrittäjän ilmoituksen mukaisesti. Käytännössä on tullut ilmi tapauksia, joissa paikallisyksikkö on paikallistunteuksensa kautta tiennyt, että ilmoitus ei vastaa tilan tosiasiallisia olosuhteita. Tällaisten tilanteiden varalta ehdotetaan, että paikallisyksikkö voisi määrätä tehtäväosuuden poiketen maatalousyrittäjän ilmoituksesta.

Tehtäväosuutta voitaisiin muuttaa lomavuoden aikana vain erittäin painavasta syystä. Erittäin painava syy voisi olla esimerkiksi muutos maatilalla työskentelevien henkilöiden määrässä. Rajoitus on perusteltu sen vuoksi, ettei lomituspäivän kesto jouduttaisi määrittelemään uudelleen esimerkiksi siksi, että maatalousyrittäjä on ilmoittanut tehtäväosuuksien muuttuneen muusta kuin edellä tarkoitetusta erittäin painavasta syystä.

Pykälän 3 momentin mukaan lomituspäivän kesto vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa määräytyisi kaavamaisesti lomitustunteina siten, että se on lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta vastaava tuntimäärä maatalousyrittäjän kokonaistyöajasta. Lomituspäivän pituus voisi kuitenkin olla enintään kymmenen tuntia. Aikarajoitus on perusteltu siksi, että lomituspäivä on tarkoitettu tukea maatalousyrittäjän työssä jaksamista. Maatalousyrittäjän olisi myös itse huolehdittava työssä jaksamisestaan ja järjestettävä tilan tuotanto sellaiseksi, että hän pystyy hoitamaan ainakin päivittäiset välttämättömät kotieläinten hoitotyöt kohtuullisen tuntimäärän rajoissa.

Paikallisyksikön järjestämässä vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa lomituspäivä voi ylittää kymmenen tuntia, jos siihen on eläinsuojelulliset perusteet. Tästä säädetäisiin lakiehdotuksen 8 b §:n 3 momentissa.

Lomituspäivän kesto määrättäisiin kerran vuodessa vuosilomahakemuksen ratkaisun yhteydessä.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset maatalousyrittäjän kokonaistyöajan, tehtäväosuuden ja lomituspäivän keston määräytymisestä ja tarkistamisesta.

8 a §. Palvelusuunnitelma. Voimassa olevassa 8 a §:ssä säädetään maatalousyrittäjälle laadittavasta palvelusuunnitelmasta. Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja hallinnollisen työn vähentämiseksi säännös ehdotetaan kumottavaksi.

8 b §. Lomituspäivä. Nykyisin lomituspäivien laajuudesta säädetään lain 16 §:ssä. Säännös sisältyy lain 3 lukuun, joka koskee paikallisyksikön järjestämää lomitusta. On perusteltua, että itse järjestetyssä ja paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa hoidetaan lähtökohtaisesti samoja tehtäviä. Sen vuoksi lomituspäiväehtävistä ehdotetaan säädettaväksi lain 2 luvussa, johon on koottu kummallekin lomitustyydölle yhteiset säännökset.

Voimassa olevan lain 16:n mukaan maatalouslomittajan tulee huolehtia maatalousyrittäjän kotieläintuotantoon kuuluvista ja muista maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen. Lomituspäiväehtävien määrittely on tarpeen uudistaa muun muassa siksi, että lomituspäiväehtävillä on tarkoitus jatkoksa huolehtia vain kotieläinten hoitoon liittyvistä tehtävistä. Kasvinviljelyä harjoittavat maatalousyrittäjät jäisivät lomituspäiväehtävien ulkopuolelle. Kotieläintiloillakaan ei enää hoidettaisi kasvinviljelytehtäviä, esimerkiksi säilörehun tekoa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehdittaisiin vain maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotoista siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan tehtäväosuuteen. Vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa kuuluvat tehtävät olisivat siten yhtenevät niiden tehtävien kanssa, jotka otetaan huomioon tilan kokonaistyöajan määrittämisessä. Kokonaistyöaikaan kuuluvia tehtäviä on käsitelty edellä 8 §:n yhteydessä.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös säännös siitä, mitä tehtäviä maksullisella lomittaja-avulla voidaan hoitaa. Voimassa olevassa laissa asiasta ei ole säännöksiä. Laissa ei edellytetä edes sitä, että kyseessä olisi maatalousyrittäjän toimintaan liittyvä työ tai että teetetyn työn pitäisi kuulua maksullista lomittaja-apua käyttävän tehtäviin. Valtiontuen suuntaviivojen mukaan lomitustukea voidaan myöntää varsinaisiin lomituskustannuksiin, jotka aiheutuvat viljelijän, maatilakotitalouden jäsenen tai maataloustyöntekijän poissaolosta loman vuoksi tai tietyn sijaisapuperusteen johdosta. Valtiontuen suuntaviivojen perusteella tukea tulisi lähtökohtaisesti myöntää vain maatalouden alkutuotantoon kuuluvien töiden tekemiseen. Ehdotuksen mukaan maksullisella lomittaja-avulla voitaisiin huolehtia käytettävissä olevan tuntimäärän rajoissa niistä maatalousyrittäjän kotieläinten hoitotöistä, jotka lomitussajan kohtana kuuluvat lomittaja-apua käyttävän maatalousyrittäjän tehtäviin. Sallitut työtehtävät olisivat siis pääsääntöisesti samoja kuin vuosi- ja sijaisapulomituksessa, mutta maksullisessa lomittaja-avussa voitaisiin päivittäin välttämättömien tehtävien lisäksi hoitaa myös muita maatalousyrittäjän kotieläinten hoitotöitä.

Pykälän 2 momentissa luetellaan 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvät rajoitukset, jotka koskevat paikallisyksikön järjestämää lomitusta. Säännös on tarpeen hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi, hallinnollisen työn keventämiseksi sekä lomittajien työolojen parantamiseksi.

Valtiolle aiheutuviin kustannuksiin vaikuttaa olennaisesti se, onko lomittajalle maksettava työaikakorvauksia. Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan iltatyökorvausta maksetaan kello 18—22 ja yötyökorvausta kello 22—07 tehdystä lomitustyöstä. Työaikakorvausten vähentämiseksi momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että paikallisyksikkö huolehtii vain sellaisista tehtävistä, jotka voidaan tehdä kello 5.30:n ja 20:n välisenä aikana.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että paikallisyksikkö huolehtii 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä vain siltä osin kuin niiden hoitoon kuluu enintään 10 tuntia vuorokaudessa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä lomituspäivän enimmäispituudesta. Ehdotettu säännös on tarpeen, koska erittäin pitkät lomituspäivät ovat hankalia lomittajien kustannustehokkaan työvuorosuunnittelun kannalta. Niiden teettäminen on myös kallista, koska lomittajille joudutaan maksamaan usein myös ylityökorvauksia.

Momentin 3 kohdan mukaan paikallisyksikkö huolehtisi 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä vain siltä osin kuin ne vaativat vuorokaudessa enintään kaksi käyntiä maatalousyrittäjän kotieläinten hoitoon. Tämä on perusteltua edellä momentin 2 kohdalla mainituista syistä.

Momentin 4 kohdan mukaan paikallisyksikkö ei huolehtisi sellaisista tehtävistä, jotka ovat normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellisia. Tällaisina normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellisina tehtävinä tarkoitetaan sekä tilakohtaista että tuotantokohtaista poikkeuksellisuutta. Tilakohtaisella poikkeuksellisuudella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että jos tilalla yleensä hoidetaan kotieläinten hoitotöihin tarvittava lämmitys öljyllä, niin lomittajalta ei voisi vaatia puilla lämmitystä, tai jos rehut yleensä jaetaan pienkuormaajalla, niin lomittajalta ei voisi vaatia rehunjakoa kottikärryillä. Tuotantokohtaisella poikkeuksellisuudella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että ~~ta~~ tilalla olevia koneita ja laitteita ei kunnosteta. Vastaavasti tuotantotapaan nähden poikkeuksellista voisi olla tilalla perusteetta käytössä oleva tehoton työskentelytapa.

Pykälän 3 momentin mukaan rajoituksista voidaan poiketa vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa, jos se on perusteltua eläinsuojelullisista syistä. Eläinsuojelullinen syy voi olla tiedossa jo palvelua suunniteltaessa tai se voi ilmetä vasta lomituksen aikana. Kummassakin tapauksessa maatalousyrittäjältä perittäisiin lakiehdotuksen 28 a §:ssä säädetty maksu. Tuettua maksullista lomitusta ei voitaisi myöntää eläinsuojelullisin perustein sellaisiin tehtäviin, joista paikallisyksikön ei kuulu huolehtia 2 momentin mukaan. Jos kuitenkin eläinsuojelullinen syy ilmaantuu vasta maksullisen lomituksen aikana ja maksullista lomittaja-apua joudutaan antamaan pidempään kuin sitä on myönnetty, maatalousyrittäjältä perittäisiin maksullisesta lomittaja-avusta säädetyn maksun sijaan 28 a §:ssä säädetty maksu.

8 c §. *Valvontakäynnit ja varallaolo.* Yleisperusteluissa mainituista syistä lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädetään valvontakäynneistä ja kotieläintuotan-

non automaation valvonnan edellyttämästä varallaolosta. Säännös koskisi paikallisyksikön järjestämää vuosilomaa ja sijaisapua. Paikallisyksikön velvollisuudesta järjestää valvontakäyntejä vuosiloman yhteydessä säädetään voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentissa. Varallaolosta ei ole säännöksiä nykyisessä laissa.

Voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentin mukaan paikallisyksikön tulee yrityksen kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten hoidon turvaamiseksi järjestää yritykseen tavanomaisen lomituksen lisäksi tarpeen mukaan myös valvontakäyntejä, jos maatalousyrittäjät ovat samanaikaisesti vuosilomalla taikka jos yrityksessä on vain yksi maatalousyrittäjä, joka on vuosilomalla.

Ehdotettu pykälä liittyy lakiehdotuksen 8 §:n 1 momenttiin, jossa määritellään, mitkä tehtävät otetaan huomioon maatalousyrittäjän kokonaistyöaikaa määriteltäessä. Valvontakäyntejä ja varallaoloa vastaavia tehtäviä ei oteta huomioon. Valvontakäynnit ja varallaolo eivät ole myöskään lakiehdotuksen 8 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja lomituspalvelutehtäviä, joita lomittaja säännönmukaisesti hoitaa lomitukseen kuuluvin. Tämä kävisi ilmi ehdotetun pykälän 1 momentin sanamuodosta.

Pykälän 1 momentin mukaan paikallisyksikkö voisi järjestää valvontakäyntejä tai niiden sijaan varallaoloa vuosiloma- ja sijaisapulomituksen yhteydessä. Paikallisyksiköllä ei enää olisi lakisääteistä velvollisuutta järjestää valvontakäyntejä vuosilomalomituksen yhteydessä. Hallitusohjelmassa edellytettävien säästöjen aikaansaamiseksi ehdotetaan, että valvontakäynteistä ja varallaolosta perittäisiin ehdotetun lain 28 b §:n mukaan määräytyvä maksu.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontakäynnin tai varallaolon järjestäminen edellyttäisi, että ne ovat välttämättömiä maatalousyrittäjän kotieläinten hoidon turvaamiseksi. Lisäksi niitä vastaavien tehtävien olisi kuuluttava lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäviin.

9 §. Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat asianomaiselle ministeriölle. Lomituspalveluihin myönnettävä valtion korvaus on EU:n valtiontukisääntöjen näkökulmasta osa maatalouden kansallista tukea. Maataloustukien hallinnointi kuuluu pääosin maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alaan. Lomituspalvelujen tarkoituksena on lakiehdotuksen 1 §:n mukaisesti tukea maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Sen vuoksi lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Tämä on tarpeen selvyiden vuoksi mainita ehdotetussa säännöksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan lain toimeenpanosta vastaisi edelleen Mela.

11 a §. Ehdollinen päätös oikeudesta lomituspalveluihin. Pykälän 1 momentin mukaan paikallisyksikkö voisi tehdä ehdollisen päätöksen lomituspalvelun myöntämisestä, jos hakija täyttää hakemansa lomituspalvelun saamisen edellytykset muutoin, mutta hän ei ole vielä saanut päätöstä vireillä olevaan hakemukseensa, joka koskee ns. pakollista MYEL-vakuutusta 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla työtulolla. Kyseessä voisi siis olla vakuutuksen alkamishakemus tai hakemus työtulon tarkistamiseksi. Lisäksi sijaisavun saamisen edellytyksenä on eräissä tapauksissa, että hakijalle on myönnetty tietty sosiaaliturvaetus, esimerkiksi sairauspäiväraha tai sitä vastaava etuus, äitiys-, isyys- tai vanhempainraha, erityisäitiysraha, erityishoitoraha taikka lasten kotihoito tuki. Etuuden myöntämistä koskeva päätös ei välttämättä ole olemassa vielä siinä vaiheessa, kun sijaisapua haetaan.

Säännös on tarpeen erityisesti siksi, että lomitusta on voitava tietyissä tilanteissa järjestää, vaikka vielä ei ole edes olemassa tietoa kaikkien edellytysten täyttymisestä. Itse järjestettyä lomitusta koskevan korvauksen maksaminen edellyttäisi kuitenkin, että oikeudesta lomituspalveluun on annettu jo varsinainen päätös.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdollinen päätös sitoisi paikallisyksikköä, jos ehdollisen päätöksen saaja toimittaa myönteisen vakuutus- tai etuuspäätöksen paikallisyksikölle sen asettamassa määräajassa. Tarkoitus on, että määräaika asetetaan niin pitkäksi, että etuutta koskeva eläke- tai vakuutuslaitoksen päätös varmasti ehditään saada ennen määräajan umpeutumista.

Pykälän 3 momentti merkitsee, että ehdollinen päätös raukeaisi, jos vakuutus- tai etuuspäätös on kielteinen tai jos ehdollisen päätöksen saaja ei muusta syystä toimita sitä määräajassa paikallisyksikölle. Ehdollinen päätös raukeaisi myös, jos ehdollisen päätöksen saaja ei ole antanut ehdollisen päätöksen pohjaksi oikeita tietoja. Jos ehdollinen päätös raukeaa, palvelun saajalta perittäisiin sen nojalla annetusta lomituspalvelusta aiheutuneet kustannukset lakiehdotuksen 29 §:n 2 momentin mukaisesti. Säännös päätöksen raukeamisesta helpottaa takaisinperintämenettelyä ja varmistaa takaisinperinnän toteutumisen.

Ehdolliseen päätökseen ei saisi 4 momentin mukaan hakea muutosta. Muutosta saisi hakea myöhemmin annettavaan varsinaiseen päätökseen.

14 §. *Paikallisyksikön velvollisuus järjestää lomituspalveluja.* Pykälän otsikkoa täsmennettäisiin käyttämällä antaa-verbin sijasta verbiä järjestää. Vastaava terminologinen täsmennys tehtäisiin myös pykälän tekstiin.

Pykälän 1 momentti vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain 14 §:n 1 momenttia ja 2 momentti voimassa olevan lain 14 §:n 3 momenttia.

Voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentissa säädetään paikallisyksikön velvollisuudesta järjestää valvontakäyntejä vuosilomalomituksen yhteydessä. Valvontakäyntejä koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi lakiehdotuksen 8 b §:n 4 momenttiin.

16 §. *Lomitustehtävien laajuus.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska lomitustehtävien laajuus määriteltäisiin ehdotetun lain 8 b §:ssä.

16 a §. *Lomittajien maatalousyrittäjäkohtainen perehdytys.* Pykälässä oleva viittaus kumottavaan 16 §:ään on tarpeen korvata viittauksella ehdotettuun 8 b §:ään. Perehdytystä voitaisiin antaa vain vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehdittaviin lomituspalvelutehtäviin kuten nykyisinkin.

16 b §. *Maksullinen lomittaja-apu.* Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrittäjälle voitaisiin järjestää maksullista lomittaja-apua lakiehdotuksen 28 §:ssä säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa kuten nykyisinkin. Lakiehdotuksen 8 b §:ssä säädetään tehtävistä, joita voidaan hoitaa maksullisella lomittaja-avulla. Myös itse järjestetyn lomituksen piirissä olevalla maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen maksullista lomittaja-apua vastaavaa palvelua. Tästä säädetään 24 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentista ilmenisivät ne edellytykset, joiden on täyttyttävä, jotta paikallisyksikkö voi järjestää maksullista lomittaja-apua. Vaikka edellytykset täytyisivät, paikallisyksiköllä ei ole velvollisuutta järjestää palvelua.

Momentin 1 kohdan mukaan maksullisen lomittaja-avun järjestäminen ei saa vaarantaa vuosiloman eikä sijaisavun järjestämistä. Jos paikallisyksikkö on päätöksellään sitoutunut järjestämään maksullista lomittaja-apua yksittäistapauksessa, maatalousyrittäjän on voitava luottaa siihen, että palvelu myös järjestetään. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettuun etusijajärjestykseen ei voisi enää silloin vedota.

Momentin 2 kohdan mukaan maksullisen lomittaja-avun järjestämiseen ei voitaisi käyttää 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjän ehdottamaa lomittajaa, joka olisi tilapäisesti työsopimussuhteessa paikallisyksikköön. Muilta osin lakiehdotuksessa luovuttaisiin voimassa olevan lain 16 b §:n 1 momentissa olevasta edellytyksestä, jonka mukaan maksullisen lomittaja-avun toteuttamiseen voidaan käyttää vain sellaisen lomittajan työpanosta, joka on paikallisyksikön palveluksessa ja tekee vakituisesti lomitustyötä. Sekä paikallisyksiköt että maatalousyrittäjät ovat pitäneet mainittua säännöstä hankalana. Se vaikeuttaa lomitusten järjestämistä etenkin silloin, kun vuosiloma- tai sijaisapupäivää haluttaisiin pidentää tuetulla maksullisella lomituksella. Jos lomittaja ei tee vakituisesti lomitustyötä, hänen työpäiväänsä ei voida nykyisin pidentää maksullisella lomittaja-avulla.

Paikallisyksikkö voisi edelleen järjestää maksullista lomittaja-apua käyttämällä ostopalvelulomittajaa.

Palvelusta perittävä tuntimaksu on suhteutettu kuukausipalkkaisen lomittajan vähimmäisperuspalkkaan. Maksun suuruus on 1.7.2015 lukien 11,60 euroa tunnilta. Maksu on samansuuruinen riippumatta siitä, onko lomittaja-apua annettu arkena vai pyhänä, vaikka paikallisyksikölle aiheutuvat kustannukset pyhäpäivinä annettuun palvelusta ovat lähes kaksinkertaiset verrattuna arkipäivinä annettuun palveluun.

Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ehdotetaan, että paikallisyksikkö ei voisi järjestää maksullista lomittaja-apua sunnuntaina tai sellaisena juhlapäivänä, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen sunnuntaityökorvaus tai sitä vastaava korvaus. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentin 3 kohdassa. Säännöksessä tarkoitetut päivät määriteltäisiin yhdenmukaisesti lain 17 §:ssä olevan rajoituksen kanssa, joka koskee vuosilomaan sisältyvien pyhäpäivien enimmäismäärää.

Nykyisen kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisia sunnuntaityökorvaukseen oikeuttavia päiviä ovat sunnuntaipäivien lisäksi itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, juhannuspäivä, pyhäinpäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, joulupäivä ja tapaninpäivä. Sunnuntaityökorvaukseen oikeuttavien päivien lisäksi samansuuruinen (100 %:n) korotus maksetaan myös aattopäiviltä. Aattopäiviä ei kuitenkaan oteta huomioon vuosilomapäivien rajoitussäännöstä sovellettaessa, koska kyse ei ole säännöksessä tarkoitetusta juhlapäivästä. Vastaavasti paikallisyksikkö ei voisi järjestää maksullista lomittaja-apua sunnuntaisin ja juhlapäivinä, mutta aattopäivinä kyllä.

Voimassa olevan lain 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettua niin kutsuttua täysin maksullista lomittaja-apua ei enää järjestettäisi. Mainittu palvelumuoto on ongelmallinen kilpailuneutraliteetin ja valtiontukisääntöjen näkökulmasta. Siitä on myös aiheutunut tarpeettomia kustannuksia, koska palvelusta perittävä maksu ei todellisuudessa vastaa palvelun tuotantokustannuksia.

17 a §. *Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi. Nykyisin samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien on pääsääntöisesti pidettävä vähintään 20 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos tilan kotieläinten määrä on enintään 20 yksikköä. Kotieläinyksikköjen määrä ehdotetaan korotettavaksi 30:ksi ja samanaikaisesti pidettävien päivien määrää vähintään 22 päivään.

Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohta ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan ehdotetun lain 8 §:n sisältöä. Viittaus 8 §:ään ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Ehdotuksen mukaan osa vuosilomasta olisi pidettävä samanaikaisesti myös niillä tiloilla, joilla maatalousyrittäjien yhteenlaskettuja tehtäväosuuksia vastaava aika on enintään yhdeksän tuntia.

Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

18 §. *Paikallisyksikön järjestämien lomituspalvelujen hakeminen.* Pykälän 1 momentin mukaan kaikkia lomituspalveluja olisi haettava paikallisyksiköltä kirjallisesti, kuten valtiontuen suuntaviivoissa edellytetään. Tämä koskee nykyisestä poiketen myös sijaisapua sekä maksullista lomittaja-apua. Suuntaviivojen mukaan tuki voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi, jos sillä on kannustava vaikutus. Komissio katsoo, että tuella ei ole kannustavaa vaikutusta tuensaajaan sellaisissa tapauksissa, joissa hankkeeseen tai toimintaan liittyvät työt on aloitettu jo ennen kuin tuensaaja jättää tukihakemuksen kansallisille viranomaisille. Koska pykälä koskee paikallisyksikön järjestämää lomitusta, viimeksi mainittua vaatimusta ei ole tarpeen mainita säännöksessä, sillä paikallisyksikkö voi järjestää lomitusta vasta hakemuksen vireillä tulon jälkeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Nimenomaisella säännöksellä halutaan varmistaa sääntelyn hyväksyttävyyden EU:n valtiontukisääntöjen kannalta. Suuntaviivojen 71 kohdassa mainitaan, mitä tietoja tukihakemuksesta on ainakin käytävä ilmi. Näitä ovat seuraavat tiedot: hakijayrityksen nimi ja koko, hankkeen tai toiminnan kuvaus, mukaan lukien sijaintipaikka sekä aloitus- ja lopetusaika, hankkeen to-

teuttamiseksi tarvittavan tuen määrä ja tukikelpoiset kustannukset. Tämän lisäksi hakemukselta on käytävä ilmi kansallisen lainsäädännön edellyttämät seikat.

Pykälän 2 momentin mukaan vuosilomaa koskeva hakemus olisi nykyiseen tapaan tehtävä paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Aiotut vuosiloma-ajankohdat olisi mainittava hakemuksessa. Samalla olisi tehtävä myös maksullista lomittaja-apua koskeva hakemus. Tarkoitus on, että maatalousyrittäjä voisi myöhemmin tehdä ehdotuksensa maksullisen lomittaja-avun ajankohdista myös suullisesti. Vastaavasti jos paikallisyksikkö 19 §:n mukaisesti varaa maatalousyrittäjälle tilaisuuden vuosiloman ajankohdan muuttamiseen, maatalousyrittäjä voi tehdä ehdotuksensa uusista ajankohdista myös suullisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sijaisavun hakemisesta. Sijaisavun hakemiselle ei ole mahdollista säätää yhtenäistä hakuajankautta, koska sijaisavun tarve tulee usein esiin yllättäen. Joissakin tapauksissa se saattaa olla tiedossa jo hyvissä ajoin, esimerkiksi silloin, kun maatalousyrittäjälle on etukäteen varattu aika työkyvyttömyyttä aiheuttavaan lääketieteelliseen toimenpiteeseen. Sijaisavun järjestäminen etenkin äkillisissä tilanteissa on haasteellista lomittajaresurssien tehokkaan kohdentamisen kannalta. Siksi on tärkeää, että paikallisyksikkö saa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tiedon kaikista sijaisavun tarpeista. Sijaisapua koskeva hakemus olisi ehdotuksen mukaan tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon sijaisavun perusteesta ja palvelun tarpeen alkamisajankohdasta.

Sijaisapua koskeva hakemus on tarkoitettu tehtäväksi kirjallisesti ennen jokaisen sijaisavun alkamista. Tarkoitus on, että kirjallista hakemusta voidaan osittain täydentää suullisesti. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun samalla perusteella myönnettyä sijaisapua on tarpeen jatkaa.

19 a §. Sijaisavun järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin paikallisyksikön velvollisuudesta järjestää sijaisapu siihen oikeutetulle maatalousyrittäjälle. Säännöksen tarkoituksena on selventää sitä, miten nopeasti paikallisyksikön olisi järjestettävä tilalle lomittaja ja missä määrin maatalousyrittäjän on varauduttava itse kantamaan vastuuta tilan tuotannon ylläpidosta sijaisaputilanteissa.

Esitystä valmisteltaessa arvioitiin mahdollisuutta säätää jokin aikamääre sille, kuinka pian lomittaja olisi pystyttävä osoittamaan tilalle. Tämä vaihtoehto ei kuitenkaan osoittautunut toteuttamiskelpoiseksi muun muassa siksi, että tilanteet vaihtelevat suuresti.

Pykälän mukaan lähtökohta olisi, että paikallisyksikön olisi järjestettävä sijaisapu siihen oikeutetulle niin pian kuin mahdollista. Paikallisyksikön olisi kuitenkin voitava ottaa huomioon käytävissä olevien lomittajien työtilanne. Paikallisyksikön on luonnollisesti huolehdittava siitä, että lomittajien määrä vastaa palvelujen kysyntää normaalioloissa. Jos kysymys ei ole henkilöstön selvästä aliresursoinnista, niin toisinaan jouduttaisiin hyväksymään se, että lomittajaa ei aina ole mahdollista osoittaa tilalle välittömästi edes kiireellisissä tilanteissa tai tilanteissa, joissa tilalle jo osoitettu maatalouslomittaja esimerkiksi sairastuu äkillisesti. Maatalousyrittäjän olisi syytä huolehtia, että käytävissä on joku taho, jonka puoleen voi kääntyä sellaisessa tilanteessa. Vaihtoehtoisesti hän voi siirtyä itse järjestetyn lomituksen piiriin.

Tarkoitus on, että paikallisyksikköä ei voitaisi velvoittaa vahingonkorvaukseen sijaisavun järjestämättömyyden vuoksi, jos paikallisyksikkö osoittaa tehneensä kaiken voitavansa lomittajan saamiseksi tilalle nopeasti.

19 b §. Lomittajan työturvallisuus. Maatalouslomittajan ammatti kuuluu työturvallisuuden kannalta vaarallisimpien ammattien joukkoon. Onnettomuuksien ja työperäisten sairauksien välttämiseksi on tärkeää, että lomittettavan tilan olosuhteet ovat turvalliset. Se on myös maatalousyrittäjien edun mukaista. Paikallisyksikön hallinnosta ja työnjohdosta vastaavat henkilöt ovat periaatteessa vastuussa lomittajien työturvallisuudesta. Heillä ei kuitenkaan nykyisin ole juurikaan mahdollisuuksia vaikuttaa tilojen turvallisuuteen. Sen vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalousyrittäjälle velvollisuus huolehtia, että maatalousyrityksen olosuhteet täyttävät työturvallisuuden vaatimukset. Velvoite koskee olosuhteita siltä osin kuin niillä on merkitystä lomittajien hoitamien töiden kannalta.

Paikallisyksikön hallintohenkilöstön on voitava seurata pykälän 1 momentissa säädetyn velvollisuuden täyttymistä. Sen vuoksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maatalousyrittäjän on sallittava hallintohenkilöstön edustajalle mahdollisuus tarkastuskäynteihin tilalla. Työturvallisuutta koskevien vaatimusten tulkinnassa saatetaan tarvita työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluviranomaisen asiantuntemusta. Sen vuoksi myös heillä olisi pykälän 1 momentin mukaan oltava mahdollisuus päästä tarkastamaan tilan olosuhteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos maatalousyrittäjä ei salli hallintohenkilöstön edustajan, työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluviranomaisen käyntejä tilalla, paikallisyksiköllä ei olisi velvollisuutta järjestää lomituspalveluja kyseiseen maatalousyrittäjään. Tällöin lomituspalvelut voitaisiin jättää järjestämättä myös tilan muille palveluihin oikeutetuille. Jos työsuojeluviranomainen on osoittanut puutteita tilan työturvallisuudessa eikä maatalousyrittäjä korjaa niitä, paikallisyksikkö voisi kieltäytyä järjestämästä lomituspalveluja tilalla, kunnes puutteet on korjattu.

19 c §. *Työnjohdolliset käynnit maatalousyrittäjässä.* Paikallisyksikön hallintohenkilöstön edustajalla voi olla tarve päästä tilalle muissakin kuin työturvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Tarve voi tulla esiin jo lomitusta suunniteltaessa, kuten esimerkiksi lomituspäivän kestoja tai lomitustehtäviä määriteltäessä. Tilalla käynti voi olla tarpeen esimerkiksi harkittaessa, onko kyseessä 8 b §:n 2 momentissa tarkoitettu normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellinen tehtävä ja jos on, onko 8 b §:n 2 momentista kuitenkin syytä poiketa eläinsuojelullisin perustein. Muut työnjohdolliset seikat, esimerkiksi lomittajan ammattitaitoon liittyvät, voivat vaatia käyntiä maatalousyrittäjässä myös paikallisyksikön järjestämän lomituksen aikana. Sen vuoksi pykälässä säädettäisiin, että paikallisyksikön järjestämiä palveluja käyttävän maatalousyrittäjän on sallittava hallintohenkilöstön edustajalle mahdollisuus myös työjohdollisiin tarkastuskäynteihin tilalla.

23 a §. *Lomituspalvelujen hakeminen itse järjestetyssä lomituksessa.* Valtiontuen suuntaviivojen vaatimusten mukaisesti myös itse järjestettyjä lomituspalveluja olisi haettava kirjallisesti. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Nykyisestä poiketen tämä koskee myös sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua. Suuntaviivojen mukaan hakemus on tehtävä ennen hanketta koskevien töiden aloittamista. Itse järjestetyn lomituksen osalta tällä tarkoitetaan sitä, että hakemus on tehty ennen laillisesti velvoittavaa sitoumusta käyttää palveluja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Vastaava säännös on paikallisyksikön järjestämien lomituspalvelujen osalta lakiehdotuksen 18 §:n 1 momentissa. Itse järjestetyssä lomituksessa tieto esimerkiksi sijaisavun päättymispäivästä voi käytännössä tulla paikallisyksikölle vasta lakiehdotuksen 26 a §:ssä tarkoitetun korvaushakemuksen yhteydessä.

Sijaisapua koskeva hakemus on tarkoitettu tehtäväksi kirjallisesti ennen jokaiseen sijaisapuun kuuluvien töiden aloittamista. Tarkoitus on, että kirjallista hakemusta voidaan osittain täydentää suullisesti. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun samalla perusteella myönnettyä sijaisapua on tarpeen jatkaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vuosiloman ja maksullisen lomittaja-avun hakemisesta. Vuosiloman osalta kirjallinen hakemus tehdään paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Maatalousyrittäjän, joka järjestää itse lomituksensa, ei tarvitsisi ilmoittaa vuosiloman ajankohtia paikallisyksikölle etukäteen. Maksullista lomittaja-apua olisi haettava vuosilomahakemuksen yhteydessä myös silloin, kun kyseessä on itse järjestetty lomitus.

24 §. *Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa.* Hallinnollisen työn vähentämiseksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi paikallisyksikön velvollisuus avustaa itse järjestetyn lomituksen piirissä olevaa maatalousyrittäjää sijaisapulomituksen järjestämisessä. Paikallisyksikkö voisi edelleen ehdotetun 14 §:n 2 momentin nojalla järjestää sijaisapua myös itse järjestetyn lomituksen piirissä olevalle maatalousyrittäjälle. Edellytyksenä olisi, ettei se vaikeuta palvelujen järjestämistä 1 momentissa tarkoitetuille maatalousyrittäjille.

25 §. Itse hankitut lomittajat. Suuntaviivojen mukaan tukeen ei saa liittyä suoria maksuja edunsaajille ja tuki on maksettava maatalojen lomituspalvelujen tarjoajalle. Sen vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että maatalousyrittäjä voi hankkia sijaisavun vain ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta eikä enää ottaa lomittajaa työsuhteeseen. Työsuhteen mahdollisuus sulkeutuu pois, koska työsuhteen olennainen tunnusmerkki on, että työnantaja itse maksaa palkan työntekijälle.

Itse hankitusta lomituksesta maksettava valtion korvaus on julkista rahoitustukea, jonka käyttöön lähtökohtaisesti liittyy vaatimus, että sen turvin hankittaviin palveluihin sovelletaan julkisista hankinnoista annettua lakia (hankintalaki, 348/2007). Itse järjestetyn lomituksen osalta hankintalain soveltaminen tulisi kysymykseen vain poikkeuksellisesti, koska laissa säädetyt kynnyksarvot harvoin ylittyvät näissä tapauksissa. Siitä huolimatta 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan hankintalakia ei sovelleta pykälässä tarkoitettuihin hankintoihin.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan lomituspalvelujen tuottajana ei voisi toimia maatalousyrittäjä itse, maatalousyrittäjän perheenjäsen tai maatalousyrittäjän toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä. Palvelujen tarjoajana ei myöskään voisi toimia sellainen taho, että maatalousyrittäjän, hänen perheenjäsenensä tai maatalousyrittäjän toisen yrittäjän tai hänen perheenjäsenensä voidaan tosiasiallisesti katsoa saavan maksun itselleen, vaikkakin välillisesti. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että maatalousyrittäjä käyttää palvelujen tarjoajana omaa, perheenjäsenensä tai hänen kanssaan kyseisessä maatalousyrittäjässä maataloutta harjoittavan henkilön toiminimeä. Vastaava välillinen vaikutus voi syntyä myös esimerkiksi silloin, kun palvelujen tarjoajana on yhteisö, jonka velvoitteista maatalousyrittäjä, hänen perheenjäsenensä tai hänen kanssaan kyseisessä maatalousyrittäjässä maataloutta harjoittava henkilö on henkilökohtaisessa vastuussa toimimalla esimerkiksi avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan myöskään lomittajana ei voisi toimia maatalousyrittäjä itse, hänen perheenjäsenensä, maatalousyrittäjän toinen yrittäjä eikä hänen perheenjäsenensä.

Pykälän 3 momentissa täsmennetään, mitä tarkoitetaan 2 momentissa mainituilla perheenjäsenillä.

26 §. Korvaus itse järjestetystä lomituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus maksettaisiin palvelujen tuottajalle. Säännöksestä ilmenisi myös, että korvausta maksetaan vuosiloma- ja sijaisapulomituksissa enintään lakiehdotuksen 8 §:n mukaan määritellyn tuntimäärän mukaan. Korvausta voitaisiin maksaa vain ehdotetun 8 b §:n 1 momentin mukaisten tehtävien hoitamisesta. Maksullista lomittaja-apua vastaavassa 24 §:n 2 momentin mukaisessa lomittajavastuussa lomittaja voisi huolehtia vain 8 b §:n 1 momentin mukaisista tehtävistä.

Pykälän 2 momentista ilmenee itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvauksen taso. Nykyinen työsuhteisia lomittajia koskeva alempi korvaustaso poistuisi, koska maatalousyrittäjä voisi jatkossa hankkia lomituspalveluja vain ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta. Korvaus olisi 26,50 euroa tunnilta vuoden 2016 tasossa. Määrä vastaisi tämän hetkistä itse järjestetystä lomituksesta maksettavaa ylintä korvaustasoa.

Korvauksen määrää ei enää sidottaisi maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaiseen vähimmäispalkkaan, vaan korvausta tarkistettaisiin lakiehdotuksen 47 b §:n mukaisesti vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettu korvauksen määrä olisi käytännössä enimmäiskorvaus. Jos maatalousyrittäjän ja palvelujen tuottajan sopima hinta olisi 2 momentissa tarkoitettua korvausta pienempi, korvauksena maksettaisiin vain maatalousyrittäjän ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Korvaus voisi muodostua ainoastaan ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:n tarkoittamasta työkorvauksesta, joka ei kata esimerkiksi matkakustannuksia.

Arvonlisäveron osuuteen korvausta ei maksettaisi. Maatalousyrittäjä on velvollinen korvaamaan palvelun tuottajalle ne kustannukset, joita valtion korvaus ei kata, mukaan luettuna arvonlisäveron osuuden.

26 a §. *Korvauksen hakeminen ja maksaminen.* Maatalousyrittäjä hakisi jälkikäteen paikallisyksiköltä itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen, joka maksettaisiin palvelun tuottajalle. Hakemus olisi tehtävä viimeistään lomituspalvelun suorittamisajankohtaa seuraavien kahden kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voitaisiin myöntää siitä huolimatta, että hakemus olisi myöhästynyt edellä tarkoitettusta määräajasta, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hallintolain (434/2003) 31 §:n mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Pykälän 2 momentista ilmenee tarkemmin, mistä asioista erityisesti on esitettävä selvitystä itse järjestetystä lomituksesta maksettavaa korvausta haettaessa. Yhtenä 7 kohdassa tarkoitettuna muuna korvauksen maksamiseen tarvittavana tietona olisi perusteltua toimittaa kopio palvelujen tuottajan palvelun myynnistä antamasta laskusta. Laskusta kävisi ilmi muun muassa mahdollisen arvonlisäveron ja matkakustannusten osuus.

Pykälän 3 momentin mukaan hakemukseen olisi liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus korvauksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin korvauksen maksutavasta. Säännös vaikuttaa myös pykälän otsikointiin.

Tarkoitus on kumota maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 11—13 §, joissa nykyisin säädetään itse järjestetyn korvauksen hakemisesta, päätöksestä ja korvauksen maksamisesta.

27 §. *Sijaisavusta perittävät maksut.* Hallitusohjelmassa edellytetyjen säästöjen aikaansaamiseksi pykälän 1 momentissa määriteltyä sijaisavun tuntimaksua koskevaa laskentakaavaa ehdotetaan muutettavaksi.

Sijaisavun perustuntimaksu säilyisi nykyisenä kolmena euna. Muutos koskisi vain maksun MYEL-työtuloon sidottua osaa. Tuntimaksun MYEL-työtulosidonnaisen osan määräämisessä käytettävä jakaja olisi nykyisen 6 000 sijasta 5 600. Muutos vahvistaisi jonkin verran maksun sidonnaisuutta MYEL-työtuloon.

Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

27 a §. *Korotettu sijaisapumaksu.* Pykälän 2 kohdassa oleva viittaus kumottavaan 7 e §:ään ehdotetaan poistettavaksi.

27 b §. *Yritystoiminnan järjestelyjä varten annetusta sijaisavusta perittävä maksu.* Voimassa olevan lain 27 b §:ssä säädetään maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruudesta sijaisapumaksusta. Voimassa olevan pykälän 1 ja 3 momentti käyvät tarpeettomiksi lakiehdotuksen sisältämien muutosten johdosta.

Voimassa oleva 2 momentti olisi edelleen osittain tarpeellinen. Käytännössä säännös jäisi koskemaan ainoastaan yritystoiminnan järjestelyjä varten annetusta sijaisavusta perittävää maksua. Voimassa olevassa 2 momentissa on viittaus lain 28 §:ään, jossa maksu on kytketty lomittajia koskevan työehtosopimuksen mukaiseen vähimmäispalkkaan. Esityksessä ehdotetaan lain 28 §:ää yksinkertaistettavaksi niin, että siinä säädetään maksun suuruudeksi 16 euroa tunnilta.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin vastaavasti, että yritystoiminnan järjestelyjä varten annetusta sijaisavusta peritään 16 euroa tunnilta. Samalla pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan sen uutta sisältöä.

27 c §. *Alennettu sijaisapumaksu.* Pykälän 2 momentti sijaisavusta määrätyn maksun tarveharkintaisesta alentamisesta ehdotetaan kumottavaksi. Muutoksen tarkoituksena on erityisesti hallinnollisen työn vähentäminen.

28 §. *Maksullisesta lomittaja-avusta perittävä maksu.* Hallitusohjelmassa edellytettujen säästöjen aikaansaamiseksi nykyinen tuetusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävä 11,60 euron suuruinen tuntimaksu korotettaisiin 16 euroon tunnilta.

Maksun suuruutta ei enää sidottaisi maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaiseen vähimmäispalkkaan, vaan maksua tarkistettaisiin lakiehdotuksen 47 b §:n mukaisesti vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Ehdotettu 16 euroa vastaa vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa.

Pykälässä tarkoitettu maksu perittäisiin myös 24 §:n 2 momentissa tarkoitetusta lomittaja-avusta. Täsmennys on tarpeen, koska tarkoitus on kumota maatalousyrittäjien lomituspäätöksen 13 §, jossa säädetään 24 §:n 2 momentissa tarkoitetusta lomittaja-avusta maksettavan maksun vähentämisestä itse järjestetyn lomitukseen korvauksesta.

Pykälään ei enää sisältyisi voimassa olevan lain 28 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä, koska siinä tarkoitettu niin kutsuttu täysin maksullinen lomittaja-apu ehdotetaan poistettavaksi.

28 a §. *Eläinsuojelullisin perustein annetusta lomituspäätöksestä perittävä maksu.* Lakiehdotuksen 8 b §:ssä säädetään lomituspäätöksiin kuuluvista tehtävistä. Mainittuun pykälän 2 momentista ilmenevät näihin tehtäviin liittyvät rajoitukset, jotka koskevat paikallisyksikön järjestämää lomitusta. Rajoituksista voidaan poiketa, jos se on perusteltua eläinsuojelullisista syistä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan poikkeamisesta aiheutuneilta lomitustunneilta perittäisiin 30 euroa lomitustunnilta. Maksu perittäisiin siitä huolimatta, ilmeneekö eläinsuojelullinen syy jo vuosiloma- tai sijaisapulomitusta suunniteltaessa vai vasta lomituksen aikana. Jos kysymyksessä on sijaisapu, samalta ajalta ei perittäisi sijaisapumaksua.

Myös maksullisessa lomittaja-avussa saattaa tulla esiin tilanne, että etukäteen sovittujen lomitustuntien määrästä joudutaan poikkeamaan eläinsuojelullisista syistä. Näissäkin tapauksissa maatalousyrittäjältä perittäisiin 30 euroa tunnilta sovittujen tuntien ylittäviltä tunneilta.

Kyseessä on uusi asiakasmaksu, joka tulee vähentää valtion korvaukseen oikeuttavista lomituskustannuksista 36 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla.

28 b §. *Valvontakäynnistä ja varallaolosta perittävät maksut.* Lakiehdotuksen 8 c §:ssä säädetään valvontakäynnistä ja kotieläintuotantoon kuuluvan automaation valvonnasta, jotka liittyvät paikallisyksikön järjestämään vuosiloma- ja sijaisapulomitukseen.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan vuosiloma- ja sijaisapulomitukseen yhteydessä tehdystä valvontakäynnistä perittäisiin 30 euroa käynniltä. Hallitusohjelmassa edellytettujen säästöjen aikaansaamiseksi ja itse järjestetyn lomitukseen saattamiseksi yhdenvertaisempaan asemaan valvontakäyntien suhteen, myös vuosilomalomitukseen yhteydessä tehdystä valvontakäynnistä tulisi maksullinen. Toisaalta valvontakäyntejä voitaisiin ehdotuksen mukaan vuosilomissa järjestää, vaikka molemmat yrittäjät eivät olisi samanaikaisesti vuosilomalla.

Pykälän 2 momentin mukaan varallaolosta perittäisiin 5 euroa tunnilta. Määrä vastaa suunnilleen sitä lisäkustannusta, joka paikallisyksikölle aiheutuu lomittajalle maksettavasta varallaolokorvauksesta. Jos lomittaja joutuu varallaolon aikana käymään tilalla, maatalousyrittäjältä perittäisiin edellä mainitun tuntimaksun lisäksi 30 euroa käynniltä.

Jos lomittaja joutuu 1 tai 2 momentissa tarkoitetun käynnin aikana eläinsuojelullisista syistä työskentelemään tilalla pitempään kuin tunnin, yli menevältä ajalta perittäisiin lisäksi 30 euron tuntimaksu kultakin alkavalta lomitustunnilta, myös silloin, kun valvontakäynti tai varallaolo liittyy vuosilomalomitukseen. Jos lomittaja työskentelee tilalla esimerkiksi yhden tunnin ja 30 minuuttia, henkilöltä perittäisiin 30 euron käyn-

timaksu ja tunnin ylittävältä 30 minuutilta 15 euroa. Jos kyseessä on 2 momentin mukainen varallaolo, lisäksi koko ajalta peritään varallaolomaksua. Tästä säädetäisiin pykälän 3 momentissa.

Myös tämä on uusi asiakasmaksu, joka tulee vähentää valtion korvaukseen oikeuttavista lomituskustannuksista 36 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla.

29 §. *Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan palvelun saajan olisi korvattava paikallisyksikölle kustannukset, jotka ovat aiheutuneet perusteettomasti annetusta lomituspalvelusta. Sama koskee itse järjestetystä lomituksesta perusteettomasti maksettua korvausta.

Hallinnollisen työn helpottamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi ehdotetaan, että paikallisyksikön järjestämästä palvelusta maksettavan korvauksen euromäärästä säädetäisiin laissa. Korvaus olisi 30 euroa lomitustunnilta vähennettynä palvelun saajalta mahdollisesti perityllä asiakasmaksulla. Kuitenkin korvaus perusteettomasti annetusta varallaolosta olisi 5 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perittävällä maksulla. Määrät vastaisivat palveluiden keskimääräisiä tuotantokustannuksia. Rahamäärää tarkistettaisiin ehdotetun 47 b §:n mukaisesti palkkakertoimella. Perittävä taso määräytyisi perintäpäätöksen tekovuoden tasossa, ei lomituspalvelujen antamisvuoden tasossa. Kiinteitä tuntikustannuksia sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa annettuihin lomituspalveluihin.

Pykälän 2 momentti liittyy lakiehdotuksen 11 a §:ssä tarkoitettuun ehdolliseen päätökseen. Jos ehdollinen päätös raukeaa, maatalousyrittäjältä perittäisiin sen nojalla annetusta sijaisavusta aiheutuneet kustannukset lakiehdotuksen pykälän 1 momentissa säädettyin perustein.

Pykälän 3 momentti sisältäisi pääsäännön takaisinperinnästä luopumisesta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 29 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin poikkeuksista takaisinperintää koskevaan pääsääntöön. Siinä otettaisiin huomioon Euroopan unionin lainsäädännöstä tulevat vaatimukset. Lomituspalvelujärjestelmästä maksettava korvaus on SEUT 107 artiklan mukaista tukea. Sitä koskevat yhteisön lainsäädännön rajoitteet samalla tavalla kuin muitakin yritystukia. Niihin kuuluvat myös takaisinperintää koskevat säännökset ja oikeuskäytäntö. Takaisinperinnän kohtuullistaminen rajoittuisi näin ollen vain tilanteisiin, joissa tuen myöntäminen ja maksaminen eivät ole olleet vastoin niitä maatalouden valtioneuvoston sääntöjä, joiden perusteella tukijärjestelmä ja sen muutos on voitu hyväksyä.

Pykälän 5 momentin mukaan takaisinperinnästä olisi pääsäännön mukaan päätettävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman palvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta. Edellä 4 momentin kohdalla selostetuista syistä valtioneuvoston sääntöjen vastaisen tuen takaisinperintäaika määräytyisi Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Valtioneuvoston sääntöjen vastaisen tuen takaisinperintämenettelyistä on tarkemmin säädetty mm. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999. Sen 15 artiklan mukaan tuen takaisinperintään sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

30 §. *Viivästyskorko ja maksuveloitteen täytäntöönpano.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan otettavan huomioon ehdotetut uudet asiakasmaksut, 28 a §:ssä ehdotettavat eläinsuojelullisen perustein annetusta lomituspalvelusta perittävät maksut ja 28 b §:ssä ehdotetut valvontakäynteistä ja varallaolosta perittävät maksut.

Samalla säännöksessä huomioitaisiin korkolakiin (633/1982) 16.3.2013 voimaan tullut muutos. Sijaisapumaksu, tuetun maksullisen maksu ja ehdotetut uudet asiakasmaksut on katsottava kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitetuiksi maksuiksi eli maksuiksi, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena tavarasta tai palvelusta. Tällaisen maksun viivästykseen sovellettaisiin korkolain 4 a §:ää. Siltä osin kuin kyse

olisi 29 §:n mukaisesti takaisinperittäväksi määrätyn korvauksen maksun viivästyimestä, sovellettaisiin edelleen korkolain 4 §:ää.

Pykälän 2 momentti jäisi ennalleen.

30 a §. *Yrittäjän vastuu maksuista ja korvauksista.* Pykälässä ehdotetaan huomioitavaksi uudesta 3 §:stä johtuva muutostarve. Maatalousyrittäjämääritelmän muuttuessa ehdotetun 3 §:n mukaisesti samassa maatalousyrityksessä toimiva maatalousyrittäjä, jonka tehtäväosuus on esimerkiksi 3 tuntia tai jonka MYEL-vakuutuksen työtulo ei yllä 10 000 euroon, ei enää olisi vastuussa lomituspalveluja saaneen toisen yrittäjän maksuista. Pykälän maatalousyrittäjätermi ehdotetaan muutettavan yrittäjätermiksi. Samalla ehdotetaan täsmennettäväksi voimassa olevassa laissa oleva yhteisötermi korvaamalla se termeillä avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö tai osuuskunta.

30 b §. *Lomituspalvelujen estyminen maksamattomien maksujen vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin seuraamuksista, jotka aiheutuvat, jos maatalousyrittäjä laiminlyö palvelusta määrättyjen maksujen tai takaisinperittävien korvausten maksamisen. Uusia lomituspalveluja ei järjestettäisi eikä meneillään olevaa lomitusta jatkettaisi sen jälkeen, kun kuusi viikkoa on kulunut maksun erääntymisestä eikä maksua ole tämän ajan kuluessa maksettu.

Ehdotusta voidaan pitää perusteltuna, koska maksujen laiminlyönti estää useiden muidenkin jokapäiväisen elämän kannalta välttämättömien palvelujen saannin, kuten esimerkiksi sähkön, kaasun ja veden. Lisäksi lomituspalveluihin liittyvien maksujen laiminlyönti antaa viitteitä siitä, että kysymyksessä saattaisi olla maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 14 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, jolle ei saa järjestää lomituspalveluja valtion tuella.

35 §. *Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset.* Nykyisin lomittajien työmatkakustannusten korvaaminen valtion varoista perustuu pykälän 2 momentin 1 kohtaan, jonka mukaan maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan enintään määrään, jota on pidettävä toiminnan tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen hoitamisen kannalta tarpeellisena ja jota kulloinkin voimassa oleva lomittaja koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät. Voimassa olevan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan lomittajan työmatkat asunnosta ensimmäiseen työpisteeseen ja viimeisestä työpisteestä asunnolle korvataan kaikille lomittajille paikallisyksikön alueella, jossa lomittaja työskentelee. Lisäksi sopimuksen pöytäkirjamerkinnän mukaan valvontakäyntien matkakustannukset korvataan Melan vahvistamien periaatteiden mukaisesti. Melan voimassa olevan ohjeen mukaan työntekijän määräyksestä suoritusta erillisestä valvontakäynnistä aiheutuneet matkakustannukset voidaan sisällyttää valtionkorvaukseen.

Valvontakäynneistä ehdotetaan uutta sääntelyä 8 c ja 28 b §:n mukaisesti. Lisäksi kyseisissä pykälissä säädettäisiin myös varallaolosta ja varallaolosta mahdollisesti aiheutuvista käynneistä tilalla. Ehdotuksen mukaan valvontakäynnistä ja varallaolosta aiheutuvasta käynnistä perittäisiin aina 30 euroa käyntikerralta. Koska käynneistä ehdotetaan tarkempaa sääntelyä, olisi perusteltua, että myös käyntien matkakustannusten korvaamisesta valtion varoista olisi tarkempaa sääntelyä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaankin uutta 1 a kohtaa, jonka mukaan valtion varoista korvattaisiin valvontakäyntien ja varallaolon johdosta lomittajalle paikallisyksikön alueella syntyneet työmatkakustannukset. Paikallisyksikön alueella tarkoitetaan myös tässä sitä paikallisyksikköä, johon lomittajalla on työsuhte.

Edellä ehdotetun mukaisesti 8 a § palvelusuunnitelmasta ehdotetaan kumottavaksi. Voimassa olevan 35 §:n 2 momentin 2 b kohdassa säädetään palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneiden matkakulujen korvaamisesta. Säännös ehdotetaan poistettavan.

Yleisperusteluissa mainituin perustein pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valtion korvaukseen oikeuttavina kustannuksina ei pidettäisi lomituspalveluista aiheutuvia arvonlisäveroja siltä osin, kuin lomituksen paikallisyksikkönä toimivalla kunnalla on oikeus saada näistä veroista arvonlisäverolain mukaisesti palautusta tai vähennystä.

40 a §. *Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus.* Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 40 a §:ää. Pykälän 1 momentin 2 kohta poikkeaisi voimassa olevan lain vastaavasta kohdasta siten, että siinä säädettäisiin korvauksen euromäärästä samalla tavoin kuin lakiehdotuksen 29 §:n 1 momentissa. Palautettava määrä olisi 30 euroa tunnilta vähennettynä perityillä asiakasmaksuilla, jos palautusvelvollisuus perustuu siihen, että paikallisyksikkö on antanut palveluja säännösten vastaisesti. Jos kysymys on perusteettomasti annetusta varallaolosta, palautettava määrä olisi kuitenkin 5 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perittävällä maksulla.

Hallinnollisen työn helpottamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi ehdotetaan, että paikallisyksikön järjestämästä palvelusta maksettavan korvauksen euromäärästä säädettäisiin laissa.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan otettavan huomioon Euroopan unionin lainsäädännöstä tuleva vaatimus vastaavasti, kuten edellä on todettu 29 §:n 4 momentin yhteydessä. Kohtuullistaminen rajoittuisi näin ollen vain tilanteisiin, joissa tuen myöntäminen ja maksaminen eivät ole olleet vastoin niitä maatalouden valtiontukisääntöjä, joiden perusteella tukijärjestelmä ja sen muutos on voitu hyväksyä.

44 b §. *Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus.* Itse järjestetyn lomituksen osalta palvelujen tuottaja olisi pykälän 1 momentin mukaan velvollinen antamaan maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään vaikuttavat tiedot paikallisyksikölle. Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tiedot olisi annettava Melalle. Palvelun tuottajan olisi annettava tiedot sekä oma-aloitteisesti että paikallisyksikön tai Melan pyynnöstä.

45 §. *Tietojen saantioikeus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että paikallisyksiköllä on oikeus saada eläkelaitokselta tietoja samoin periaattein kuin sillä on oikeus saada tietoja muilta viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999; julkisuuslaki) 4 §:ssä tarkoitetuilta viranomaisilta. Pykälän 2 ja 3 momentti säilyisivät ennallaan.

45 a §. *Tietojen salassapito ja luovuttaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin selvytyden vuoksi, että sekä paikallisyksikön että eläkelaitoksen toimintaan lain toimeenpanossa sovelletaan julkisuuslakia. Eläkelaitoksen toimintaan julkisuuslakia sovellettaisiin vain siltä osin, kuin on kyse julkisen vallan käytöstä.

Julkisuuslain 14 §:n mukaan tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää suoritettaessa tai annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut viranomainen, jollei toimeksiannosta muuta johdu. Säännöksen mukaan toimeksiantosopimuksessa voitaisiin sopia, että tiedon antamisesta päättää paikallisyksikkö, mikä olisi perusteltua, koska asiakirjat ovat paikallisyksikön hallussa ja sillä on parhaat edellytykset arvioida, onko tietojen antaminen perusteltua. Jotta paikallisyksikköjen toimivalta päättää tietojen antamisesta ei jäisi toimeksiantosopimusten varaan, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että asiasta säädetään suoraan laissa.

Ehdotetun lain toimeenpanossa käsiteltäviin arkaluonteisiin tietoihin sovellettaisiin siten muun muassa julkisuuslain 6 luvussa säädettyjä salassapitovelvoitteita. Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä ovat esimerkiksi asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisen liike- tai ammattisalaisuudesta (24 §:n 1 momentin 20 kohta), henkilön taloudellisesta asemasta (24 §:n 1 momentin 23 kohta) sekä henkilön terveydentilasta (24 §:n 1 momentin 25 kohta).

Koska lomitusasioissa käsitellään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia vakuutustietoja, pykälän 3 momentti olisi yhdenmukainen maatalousyrittäjän eläkelain 139 §:n kanssa.

Kuitenkin pykälän 4 momenttiin otettaisiin suuntaviivojen 128 ja 131 kohdasta tuleva edellytys. Suuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tiettyjen tietojen julkaiseminen internetissä kattavalla valtiontukisivustolla kansallisella tai alueellisella tasolla, jos yksittäisen tuen suuruus ylittää 60 000 euroa. Jokaisesta yksittäisestä tuesta on julkaistava mm. yksittäisen tuensaajan nimi, kullekin tuensaajalle myönnetyn

tuen muoto ja määrä, myöntämispäivä, alue, jolle tuensaaja on sijoittunut (NUTS II -tasolla) ja yrityksen pääasiallinen toimiala (NACE:n kolminumerotasolla). Salassapiito ei siis ulottuisi tällaisiin tietoihin.

45 b §. Asiakirjojen säilyttäminen. Pykälässä säädettäisiin lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvien asiakirjojen säilyttämisestä. Asiakirjat olisi säilytettävä valtiontuen suuntaviivoissa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ei ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi. Suuntaviivojen kohdan 730 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikista tuen myöntämiseen liittyvistä toimenpiteistä pidetään yksityiskohtaista kirjanpitoa. Tällaisen kirjanpidon on sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että kaikkia näiden suuntaviivojen edellytyksiä, jotka koskevat tukikelpoisia kustannuksia ja tuen sallittua enimmäisintensiteettiä, on noudatettu soveltuvin osin. Nämä tiedot on säilytettävä 10 vuoden ajan tuen myöntämispäivästä ja toimitettava pyynnöstä komissiolle. Hallinnollisen työn keventämiseksi säädettäisiin kuitenkin, että asiakirjat voisi hävittää kalenterivuositain eli asiakirjoja olisi säilytettävä kymmenen kokonaista kalenterivuotta lomituspalvelun myöntämisestä.

47 a §. Suoritusvelvollisuuden raukeaminen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan otettavan huomioon Euroopan unionin lainsäädännöstä tuleva vaatimus vastaavasti kuten edellä on todettu 29 §:n 5 momentin yhteydessä.

47 b §. Rahamäärien tarkistaminen palkkakerroimella. Laissa on mainittu useita rahamääriä, joiden määrä on tarpeen pitää ajan tasalla ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisesti. Nämä rahamäärät ovat:

- MYEL-työtulon vähimmäismäärä (10 000 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa
- korvaus itse järjestetystä lomituksesta (26,50 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 26 §:n 2 momentissa
- yritystoiminnan järjestelyjä varten annettavasta sijaisavusta perittävä maksu (16 euroa), josta säädetään 27 b §:ssä
- maksullisesta lomittaja-avusta perittävä maksu (16 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 28 §:ssä
- eläinsuojelullisin perustein annettavasta lomituspalvelusta perittävä maksu (30 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 28 a §:n 1 momentissa
- valvonnasta ja varallaolosta perittävät maksut (5 ja 30 euroa), joista säädetään lakiehdotuksen 28 b §:ssä
- perusteettomasti annetusta lomituspalvelusta ja itse järjestetystä lomituspalvelusta perusteettomasti maksetun korvauksen takaisinperintä (30 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 29 §:n 1 momentissa
- kunnalle perusteettomasti maksetun valtion korvauksen palautus (30 euroa), josta säädetään lakiehdotuksen 40 a §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Kaikki edellä mainitut rahamäärät ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden indeksidonnaisuuteen soveltuu parhaiten työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettu palkkakerroin.

Pykälän 2 momentin mukaan mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakerroimen tasoa.

Voimaantulo

Lakiin ehdotetut muutokset edellyttävät komission päätöstä tukijärjestelmän hyväksyttävyydestä. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston ase-

tuksella säädettävänä ajankohtana. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan 1 päivästä tammikuuta 2016.

Jos sijaisapuoikeudesta tai sijaisapumaksusta vanhan lain aikana tehty päätös koskee uuden lain voimaantulon jälkeistä aikaa, päätökseen sovellettaisiin tältä osin vanhaa lakia. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Tämä on tarpeen, jotta palvelujen käyttäjät voivat luottaa oikeuksiinsa vaikuttavien päätösten pysyvyyteen silloin, kun päätökset on tehty ennen lain voimaantuloa. Päätökseen sovellettaisiin kuitenkin tämän lain 19 a—c, 29, 30 b sekä 40 a §:ää.

Pykälän 3 momentin mukaan silloin kuin sijaisapua myönnetään lain voimaantulon jälkeiselle ajalle työkyvyttömyysperusteella ja tarkemmin sillä perusteella, että henkilöllä on myönteinen lausunto kuntoutustuen ajalle, sijaisapua myönnettäisiin lain voimaan tullessa voimassa olleen 7 §:n 4 momentin perusteella. Vanhan säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun kuntoutustukiperusteella lain voimaan tullessa. Sijaisapua voitaisiin myöntää 3 momentin mukaan kuitenkin enintään kesäkuun loppuun 2016. Tämä on tarpeen, jotta jo yli kaksi vuotta sijaisapua kyseisellä perusteella saaneet maatalousyrittäjät pystyvät järjestelemään yritystoimintaansa.

Pykälän 4 momentin mukaan itse järjestettyyn lomitukseen sovelletaan vanhan lain säännöksiä, jos palvelu on järjestetty ennen uuden lain voimaantuloa. Tämä merkitsee muun muassa, että lomittajana on voinut tietyissä tilanteissa toimia maatalousyrittäjään työsuhteessa oleva henkilö ja korvaus voidaan maksaa maatalousyrittäjälle itselleen. Tällöin, kuten myös edellä 3 momentissa, maatalousyrittäjällä tarkoitettaisiin vanhan lain mukaista maatalousyrittäjää.

Ehdotetun lain 29, 40 a ja 47 a §:ää sovelletaan pykälän 5 momentin mukaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Pykälän 6 momentti koskee ennen lain voimaantuloa aiheutuneiden kustannusten korvaamista paikallisyksiköille. Lomituspalvelukustannuksina on vanhan lain 35 §:n 2 momentin 2 b kohdan mukaan korvattu palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta tehtävästä. Uuden lain mukaan näitä kustannuksia ei enää korvattaisi paikallisyksiköille. Korvaamatta jäisivät myös arvonlisäverolain mukaiseen palautukseen oikeuttavat arvonlisäverot, mistä säädettäisiin ehdotetun lain 35 §:n 3 momentissa. Voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaan edellä mainitut kustannukset kuitenkin korvattaisiin paikallisyksikölle, jos ne sisältyvät ennen lain voimaantuloa aiheutuneisiin kustannuksiin. Voimaantulosäännöksen 6 momentti merkitsee myös sitä, että lakiehdotuksen 35 §:n 2 momentin 1 a kohdassa tarkoitettujen matkakustannukset korvataan vain, jos ne sisältyvät lain voimaantulon jälkeen aiheutuneisiin kustannuksiin.

Pykälän 7 momentti sisältää siirtymäsäännöksen, joka koskee eräiden lakiehdotuksessa mainittuja lakeja edeltäneiden lakien soveltamista. Nämä lakiehdotuksessa mainitut lait ovat työtaturma- ja ammattitautilaki, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki ja työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitut lait. Mitä lakiehdotuksessa säädetään näiden lakien mukaisesta etuudesta, sovellettaisiin myös näitä lakeja edeltävien lakien mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Laki turkistuottajien lomituspalveluista

1 §. *Lain soveltamisala ja Euroopan unionin lainsäädännön huomioon ottaminen.* Pykälän 1 ja 2 momentti säilyisivät muutoin ennallaan, mutta momentin 2 kohdasta ilmenee EU-lainsäädännön edellyttämä muutos, jonka mukaan korvaus itse järjestetystä lomituksesta maksetaan palvelun tuottajalle eikä enää turkistuottajalle itselleen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että lain toimeenpanossa noudatetaan lisäksi maatalousalan ryhmäpoikkeusasetusta. Ehdotetun lain säännöksillä täydennetään Euroopan unionin lainsäädäntöä siltä osin, kuin tällainen säätäminen on kansallisista

lähtökohdista tarpeellista. Suurin osa maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisista edellytyksistä ilmenee suoraan ehdotetusta laista.

2 §. Määritelmät. Jäljempänä ehdotetun mukaisesti 15 § palvelusuunnitelmasta ehdotetaan kumottavaksi. Täten palvelusuunnitelmasta ei enää tarvita erillistä määritelmää, joten myös 2 §:n 5 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

3 §. Lomituspalvelujen saamisen edellytykset. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 §:n 1 kohtaa momenttia muutoin, mutta lomituspalveluihin oikeuttavan eläinyksikköjen raja ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä neljästä yksiköstä kahdeksaan. Ehdotettu muutos vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 3 §:ään ehdotettua muutosta. Muutos on tarpeen hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi.

Kaikkien pykälässä säädettyjen edellytysten tulee täytyä aina lomituspalvelujen käyttämisajankohtana. Pykälän 1 momentissa mainittaisiin kuitenkin nimenomaisesti vain se, että kahdeksan kotieläinyksikön vaatimuksen on täytyttävä lomituspalvelujen käyttämisajankohtana. Tämä sikäli kaikkia muitakin edellytyksiä koskeva asia on nimenomaisesti todettu vain kotieläinyksikkövaatimuksen yhteydessä, koska turkiseläintuotannon eläinmäärä voi vaihdella paljonkin ajankohdasta riippuen.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa lueteltaisiin lomituspalvelujen saantia estävät etuudet. Säännös vastaisi pääosin nykyistä 3 §:n 2 momenttia, jossa luetellaan lomituspalvelut estävät etuudet. Ehdotettu säännös olisi nykyistä täsmällisempi ja ajanmukaisempi. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea. Nykyisessä laissa estävänä eläkkeenä mainittu työttömyyseläke ei sisältyisi säännökseen, koska työttömyyseläkkeitä ei enää makseta vuoden 2014 jälkeen.

Koska henkilön tulee lomitusajankohtana voida tietää, täyttääkö hän lomituspalvelujen saamisen edellytykset, säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi siten, että mahdollisesti myöhemmin samalle ajalle takautuvasti myönnettävät eläkkeet eivät aiheuta kustannusten takaisinperintää

Pykälän 2 momentin 3—5 kohdat koskevat EU-lainsäädännöstä johtuvia edellytyksiä. Ne ovat asiiasisällöltään yhtäläiset maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin 6—8 kanssa. Lomituspalveluja voitaisiin 3 kohdan mukaan myöntää vain, jos turkistuottajan yritys on maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittama pk-yritys. Momentin 4 kohdan mukaan lomituspalveluja ei voitaisi myöntää, jos turkistuottajan yritys on maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittama vaikeuksissa oleva yritys. Momentin 8 kohdan mukaan lomituspalveluja ei voitaisi myöntää, jos turkistuottajan yritykselle on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella ja saatava on maksamatta.

4 §. Lomituspalvelujen määrä. Pykälän 1 momentti säilyisi nykyisellään. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lomituspalveluja saisi käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuodessa. Ehdotus vastaa tältä osin EU:n valtioneuvoston päätöksessä olevaa edellytystä, jonka mukaan lomituspalveluja voidaan pääsääntöisesti järjestää yhteensä enintään kolme kuukautta vuodessa henkilöä kohden.

5 §. Lomituspalvelutehtävät. Pykälän otsikkoa ehdotetaan lyhennettäväksi, jolloin se vastaisi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia koskevan ehdotuksen 8 b §:n otsikkoa.

Pykälän 1 ja 2 momentti säilyisivät muutoin nykyisellään, mutta ehdotetun palvelusuunnitelmasäännöksen kumoamisen johdosta 1 momentista poistettaisiin maininta palvelusuunnitelmasta.

6 §. Lisävapaasta perittävä maksu. Lisävapaasta perittävää maksua ehdotetaan korotettavaksi kymmeneen euroon tunnilta. Maksu on nykyisin 5 euroa vuoden 2010 tasossa eli 5,54 euroa tunnilta vuoden 2015 tasossa. Voimaantulosäännöksessä ehdote-

tun mukaisesti ehdotettu kymmenen euroa olisi vuoden 2016 tasossa. Muutos on tarpeen hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi.

7 §. *Itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään pääosin voimassa olevan lain 7 §:ää. Siinä on kuitenkin huomioitu EU:n valtiontukisäännöistä johtuvat vaatimukset. Siksi tukea ei enää voitaisi maksaa turkistuottajalle itselleen, vaan se olisi maksettava lomituspalvelun tuottajalle. Lomittaja ei enää voi olla työsuhteessa turkistuottajaan, vaan palvelu on hankittava ennakkoperintärekestäriin merkityltä palvelun tuottajalta. Korvausta ei enää maksettaisi arvonnlisäveron osuuteen.

Korvaus on nykyisin 20 euroa vuoden 2010 tasossa eli 22,14 euroa vuoden 2015 tasossa. Voimaantulosäännöksessä ehdotetun mukaisesti säännöksissä olevat euromäärät ehdotetaan muutettavan vuoden 2016 tasoon. Korvauksen ehdotetaan olevan vuoden 2016 tasossa 22,50 euroa, jollei 3 momentista muuta johdu.

Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi nykyinen mahdollisuus, että itse järjestetyssä lomituksessa turkistuottajan vuosilomapäivän 8 tunnin enimmäiskestosta voidaan erityisestä syystä poiketa. Käytännössä säännös on osoittautunut tarpeettomaksi, koska eläinmäärän mukaan kaavamaisesti laskettu lomituspäivän pituus on tuonut riittävän pitkän päivän. Poisto olisi perusteltua huomioiden myös maatalouslomitukseen ehdotettava lomituspäivän kymmenen tunnin enimmäiskesto.

7 a §. *Itse hankitut lomittajat.* Pykälä on yhdenmukainen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 25 §:n kanssa. Tältä osin viitataan mainitun pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin.

8 §. *Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen.* Pykälän 1 momentti vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 29 §:n 1 momenttia. Pykälän 2 momentti vastaa edellä mainitun lakiehdotuksen 29 §:n 3 momenttia, pykälän 3 momentti mainitun lakiehdotuksen 29 §:n 4 momenttia ja 4 momentti 29 §:n 5 momenttia. Tältä osin viitataan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 29 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin.

13 §. *Lomituspalvelujen hakeminen.* Pykälän 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 13 §:n 1 momenttia. Siinä on kuitenkin otettu huomioon EU:n valtiontukisääntöjen mukainen edellytys, että hakemus on tehtävä ennen lomituspalveluihin kuuluvien töiden aloittamista.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 13 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Nimenomaisella säännöksellä halutaan varmistaa sääntelyn hyväksyttävyyden EU:n valtiontukisääntöjen kannalta. Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa säädetään, mitä tietoja tukihakemuksesta on ainakin käytävä ilmi. Näitä ovat seuraavat tiedot: yrityksen nimi ja koko, kuvaus hankkeesta tai toiminnasta, mukaan lukien alkamis- ja päättymispäivä, hankkeen tai toiminnan toteutuspaikka, tukikelpoisten kustannusten luettelo, hankkeeseen tai toimintaan tarvittavan julkisen rahoituksen muoto (avustus, laina, takaus, takaisinmaksettava ennakko tai muu) ja määrä. Tämän lisäksi hakemukselta on käytävä ilmi kansallisen lainsäädännön edellyttämät seikat.

15 §. *Palvelusuunnitelma.* Voimassa olevan lain 15 §:ssä säädetään turkistilalle laadittavasta palvelusuunnitelmasta. Hallitusohjelmassa edellytettyjen säästöjen aikaansaamiseksi ja hallinnollisen työn vähentämiseksi säännös ehdotetaan kumottavaksi. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin.

17 §. *Itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen hakeminen ja maksaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan turkistuottajan olisi tehtävä kirjallinen hakemus korvauksen maksamiseksi, vaikka korvaus maksetaan palvelun tuottajalle. Muuton momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 17 §:n 1 ja 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lueteltavaksi tiedot, jotka hakemuksen yhteydessä on annettava paikallisyksikölle. Säännöksessä olisi yksilöity tarvittavat tiedot nykyistä täsmällisemmin.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin palvelujen tuottajan vahvistusta tietojen oikeellisuudesta siltä osin kuin ne ovat tämän tiedossa. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin korvauksen maksutavasta. Säännös vaikuttaa myös pykälän otsikointiin.

25 §. *Valtion korvaus lomituskustannuksiin.* Edellä ehdotetun mukaisesti 15 § palvelusuunnitelmasta ehdotetaan kumottavaksi. Voimassa olevan 25 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneiden matkakulujen korvaamisesta. Säännös ehdotetaan poistettavan.

Pykälään ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valtion korvaukseen oikeuttavina kustannuksina ei pidettäisi lomituspalveluista aiheutuvia arvonlisäveroja siltä osin, kuin lomituksen paikallisyksikkönä toimivalla kunnalla on oikeus saada näistä veroista arvonlisäverolain mukaista palautusta tai vähennystä. Ehdotettu säännös soveltuisi myös sellaiseen arvonlisäveroon, joka mahdollisesti sisältyy itse järjestetystä lomituksesta maksettavaan korvaukseen. Säännös vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 35 §:ään ehdotettua uutta 3 momenttia.

26 §. *Toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle maksettavan korvauksen perusteet.* Edellä ehdotetun mukaisesti 15 § palvelusuunnitelmasta ehdotetaan kumottavaksi ja 25 §:stä ehdotetaan poistettavan palvelusuunnitelmien matkakulujen korvaamista koskeva yleissäännös. Voimassa olevassa 26 §:n 1 momentissa on palvelusuunnitelmien matkakulujen korvaamisesta tarkempi säännös, joka nyt ehdotetaan poistettavan.

Pykälän 2 momentti jäisi ennalleen.

35 a §. *Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus.* Itse järjestetyn lomituksen osalta palvelujen tuottaja olisi pykälän 1 momentin mukaan velvollinen antamaan maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään vaikuttavat tiedot paikallisyksikölle. Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tiedot olisi annettava Melalle. Palvelun tuottajan olisi annettava tiedot sekä oma-aloitteisesti että paikallisyksikön tai Melan pyynnöstä.

36 §. *Tietojen salassapito ja luovuttaminen.* Pykälä säilyisi muutoin ennallaan, mutta uuteen 4 momenttiin lisättäisiin maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksesta tuleva edellytys. Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tiettyjen tietojen julkaiseminen internetissä kattavalla valtioneuvostolla kansallisella tai alueellisella tasolla, jos yksittäisen tuen suuruus ylittää 60 000 euroa. Jokaisesta yksittäisestä tuesta on julkaistava mm. yksittäisen tuensaajan nimi, alue, jolle tuensaaja on sijoittunut (NUTS II -tasolla), toimiala (NACE:n kolminumerotasolla), tukiosa täytenä määränä, tukiväline, tuen myöntämispäivä, tuen tavoite ja myöntävä viranomainen. Salassapito ei siis ulottuisi tällaisiin tietoihin.

39 §. *Rahamäärien tarkistaminen palkkakertoimella.* Ehdotetussa laissa säädetyt rahamäärät tarkistettaisiin vuosittain nykyiseen tapaan palkkakertoimella. Palkkakertoimessa ansioiden muutoksen paino on 80 prosenttia ja hintojen 20 prosenttia. Koska kyseessä ovat palkka- tai muuhun työvoimakustannuksiin perustuvien kustannusten korvaukset, maksujen suuruuden sitominen palkkakertoimeen on perusteltua. Laissa säädettyjä rahamääriä olisivat entiseen tapaan lisävapaasta perittävä asiakasmaksu ja itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus. Uutena rahamääränä olisi 8 §:ssä ehdotettu perusteettomasti annetusta palvelusta perittävä maksu. Ehdotetussa laissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa. Aiemmin laissa olevat rahamäärät vastasivat vuoden 2010 palkkakertoimen tasoa. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa järjestetystä lisävapaasta perittävä asiakasmaksu vastaavasti kuin ennen ehdotetun lain voimaantuloa itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus määräytyisivät aiemman lain mukaan.

39 a §. *Asiakirjojen säilyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvien asiakirjojen säilyttämisestä. Asiakirjat olisi säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyin ajan, jollei

arkistolaitos ei ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäviksi. Ryhmäpoikkeusasetuksen 13 artiklan mukaan jäsenvaltion on säilytettävä yksityiskohtaista asiakirja-aineistoa, joka sisältää tarvittavat tiedot ja asiakirjatodisteet, joiden perusteella voidaan vahvistaa, että kaikki ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetty edellytykset täyttyvät. Asiakirja-aineisto on säilytettävä 10 vuoden ajan siitä päivästä alkaen, jolloin tukijärjestelmän viimeinen tuki myönnettiin.

39 b §. *Lomituspalvelujen järjestämisen keskeyttäminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös lomituspalvelujen järjestämisen keskeyttämisestä. Turkistuottajien lomituspalveluja järjestetään valtion talousarviossa tarkoitukseen varatun kahden vuoden siirtomäärärahan rajoissa. Toistaiseksi määräraha on riittänyt vastaamaan palvelujen kysyntää. On kuitenkin mahdollista, että kysyntä ylittää käytettävissä olevan määrärahan. Sen vuoksi on tarpeen säätää, miten tällaisessa tilanteessa on menettävä.

Pykälän 1 momentin mukaan keskeyttämisestä säädettäisiin tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Ehdotettu säädöstaso on perusteltu sen vuoksi, että keskeytyksen tarve voi nousta esiin kiireisesti, jolloin sosiaali- ja terveysministeriön asetus on valtioneuvoston asetusta joustavammin käytettävissä. Tarkoitus on, että keskeyttäminen toteutetaan vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä eikä sitä tehdä ikään kuin varmuuden vuoksi.

Pykälän 2 momentilla varmistettaisiin, että palvelun tuottaja saa ennen keskeytystä tehdystä työstä korvauksen vaikkakin myöhästyneenä. Korvaus voitaisiin maksaa seuraavan vuoden määrärahasta.

Pykälän 3 momentilla varmistettaisiin paikallisyksikön mahdollisuus korvaukseen keskeytyksen voimassaoloaikana. Säännös on tarpeen, koska paikallisyksikön ei ole mahdollista välittömästi sopeuttaa palkkaamiensa lomittajien määrää uuden tilanteen mukaiseksi.

Voimaantulosäännös.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2016.

Pykälän 2 momentin mukaan itse järjestettyyn lomitukseen sovelletaan vanhan lain säännöksiä, jos palvelu on järjestetty ennen uuden lain voimaantuloa. Tämä merkitsee muun muassa, että lomittajana on voinut toimia turkistuottajaan työsuhteessa oleva lomittaja ja korvaus voidaan maksaa turkistuottajalle itselleen. Tällöin myös turkistuottajalla tarkoitetaan vanhan lain mukaista turkistuottajaa.

Ehdotetun lain 8 §:ää sovellettaisiin pykälän 3 momentin mukaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Pykälän 4 momentti koskee ennen lain voimaantuloa aiheutuneiden kustannusten korvaamista paikallisyksiköille. Lomituspalvelukustannuksina on vanhan lain 25 §:n 2 momentin 4 kohdan ja 26 §:n 1 momentin mukaan korvattu palvelusuunnitelman laatimisesta ja tarkastamisesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet Melan ohjeiden mukaisesti suoritetusta tehtävästä. Uuden lain mukaan näitä kustannuksia ei enää korvattaisi paikallisyksiköille. Korvaamatta jäisivät myös arvonalisäverolain mukaiseen palautukseen oikeuttavat arvonalisäverot, mistä säädettäisiin ehdotetun lain 25 §:n 3 momentissa. Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan edellä mainitut kustannukset kuitenkin korvattaisiin paikallisyksiköille, jos ne sisältyvät ennen lain voimaantuloa aiheutuneisiin kustannuksiin.

Ehdotetun lain 13 §:n mukaan lomituspalveluja on haettava niiden järjestämisvuotta edeltävänä vuonna lokakuun loppuun mennessä. Ehdotetun 5 momentin mukaan hakuaika vuoden 2016 lomituspalvelujen osalta päättyisi 15 päivänä tammikuuta 2016.

1.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 4, 7 e—7 h, 8 a ja 16 § sekä 27 c §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4, 8 a ja 16 § laissa 1161/2010, 7 e § laeissa 1135/2001, 1161/2010 ja 710/2012, 7 f § laeissa 1135/2001, 1100/2007 ja 1455/2007, 7 g § laissa 458/2004 sekä 7 h § ja 27 c §:n 2 momentti laissa 1135/2001,

muutetaan 1—3, 5—7, 7 a—7 d, 8, 9, 14, 16 a, 16 b, 17 a, 18, 24—27, 27 a, 27 b, 28—30, 30 a, 35, 40 a, 45 ja 47 a §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1135/2001, 2, 3, 7 b, 7 c, 8, 16 a, 28—30, 40 a ja 47 a § laissa 1161/2010, 5 § laeissa 1135/2001 ja 458/2004, 6 § laissa 1263/2009, 7, 7 a, 7 d, 25, 27 b ja 30 a § laissa 1135/2001, 9 § osaksi laissa 1289/2006, 14 ja 24 § osaksi laissa 1161/2010, 16 b § laeissa 1161/2010 ja 710/2012, 17 a ja 27 § laissa 710/2012, 26 § osaksi laissa 629/2003, 27 a § laeissa 1135/2001 ja 1289/2006, 35 § osaksi laeissa 1263/2009, 1161/2010 ja 710/2012 sekä 45 § laissa 1289/2006, ja

lisätään lakiin uusi 7 i, 8 b, 8 c, 11 a, 19 a—19 c, 23 a, 26 a, 28 a, 28 b, 30 b, 44 b, 45 a, 45 b ja 47 b § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Maatalousyrittäjän lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä.

Maatalousyrittäjän lomituspalveluja ovat vuosilomalomitus, sijaisapu ja maksullinen lomittaja-apu.

Maatalousyrittäjälle järjestetään lomituspalveluja hänen valintansa mukaan:

- 1) osoittamalla hänelle maatalouslomittaja; tai
- 2) korvaamalla maatalousyrittäjän itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotieläimillä* nautaeläimiä, hevosia, sikoja, vuohia, lampaita, siipikarjaan kuuluvia eläimiä ja turkiseläimiä, joiden tuotantoa verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan;

2) *maatalousyrittäyksellä* kotieläintuotantoa, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisenä yksikkönä.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maatalousyrittäjään:

- 1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa sanottu vakuutus maatalousyrittäyksestä;

2) jonka 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen vuotuinen työtulo on vähintään 10 000 euroa;

3) jolla on vähintään neljän tunnin työskentelyä edellyttävä tehtäväosuus maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotoista;

4) jonka maatalousyrittäjän kotieläintuotanto käsittää lomituspalvelujen käyttämisenajankohtana vähintään kahdeksan kotieläinyksikköä;

5) joka ei saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista tapaturmaeläkettä, joka on myönnetty vähintään 60 prosentin työkyvyn alentuman perusteella, tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista korvausta;

6) jonka maatalousyrittäjän on komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (maalatalouden ryhmäpoikkeusasetus) tarkoitettu pk-yritys;

7) jonka maatalousyrittäjän ei ole maalatalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; ja

8) jonka maatalousyrittäjän ei ole annettu perintämääräystä tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella tai jos perintämääräys on annettu, siinä tarkoitettu saatava on maksettu.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään, lakia sovelletaan myös maatalousyrittäjään, joka on maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu henkilö ja täyttää muutoin kuin ikänsä puolesta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen saamisen edellytykset siten, että hänen työpanoksensa voidaan arvioida vastaavan vähintään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työtuloa.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu kotieläinyksikkö määräytyy eläinlajikohtaisesti kotieläinten hoidosta aiheutuvan työmäärän perusteella. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kotieläinyksikön määräytymisestä.

5 §

Oikeus sijaisapuun

Maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun, jos hän on 7 §:ssä tai 7 a—7 d §:ssä tarkoitetun tilapäisen syyn vuoksi estynyt huolehtimasta tehtäväosuudestaan maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömiin kotieläinten hoitotoihin.

6 §

Oikeus vuosilomaan

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada lomituspalveluja vuosilomaa varten 26 päivän ajaksi kalenterivuoden aikana.

7 §

Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella kalenterivuoden aikana enintään 20 päivän ajaksi. Työkyvyttömyys on osoitettava lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan todistuksella siltä osin kuin sijaisapupäivien määrä kalenterivuodessa ylittää seitsemän päivää.

Lisäksi maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua siksi ajaksi:

1) jolta hänelle myönnetään sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetussa laissa (118/1991) tarkoitettua päivärahaa;

2) jolta hänelle myönnetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa, ei kuitenkaan osasairauspäivärahaa;

3) jolta hänelle myönnetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista täysimääräistä päivärahaa taikka sitä vas-

taavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta, kuitenkin enintään vuoden ajalta liikennevahingosta lukien;

4) jona hänen työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukainen työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemuksensa on vireillä, jos hakemus on tehty 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuna aikana.

Edellä 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun päättyy, kun hän on saanut tiedon työkyvyttömyyseläkettä koskevasta päätöksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun jatkuu, jos työkyvyttömyyseläkettä koskevan hakemuksen vireilläolo päättyy kuntoutustuen myöntämiseen. Edellytyksenä on, että maatalousyrittäjän arvioidaan todennäköisesti kykenevän myöhemmin jatkamaan työskentelyään niissä tehtävissä, joita varten sijaisapua on viimeksi annettu. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa paikallisyksikölle sijaisavun antamista koskevan päätöksen tekoa varten lausunnon siitä, onko todennäköistä, että maatalousyrittäjä kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään edellä tarkoitetuin tavoin. Lausunto sitoo paikallisyksikköä sen päättäessä maatalousyrittäjän oikeudesta sijaisapuun. Oikeus sijaisapuun kuntoutustuen perusteella voi jatkua niin kauan kuin kuntoutustukea myönnetään, kuitenkin enintään kolme vuotta eläketapahtumasta lukien. Tämän jälkeen maatalousyrittäjä ei voi saada sijaisapua kuntoutustuen perusteella kahteen vuoteen. Kuntoutustuen jatkuessa maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta saada sijaisapua 1 tai 2 momentin perusteella.

Edellä 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa oikeus sijaisapuun on myös maatalousyrittäjällä, joka ei täytä 3 §:n 1 momentin 1, 2 tai 5 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä toimittaa työkyvyttömyyseläkettä koskevan päätöksen tiedoksi 10 §:ssä tarkoitettulle paikallisyksikölle silloin, kun ilmenee, että maatalousyrittäjä on työkyvyttömyytensä perusteella saanut sijaisapua.

7 a §

Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) lääkinnällisen kuntoutuksensa vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus kestää;

2) osallistuakseen työterveyshuollon suunnittelemaan työterveyshuoltolain (1383/2001) ja hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiseen työkykyä ylläpitävään toimintaan enintään ohjatun toiminnan ajaksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun määräytyy 7 §:n mukaan sinä aikana, jolloin hän on työkyvytön.

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) taloudessaan vakituisesti asuvan alle 10-vuotiaan äkillisesti sairastuneen lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi enintään neljäksi päiväksi sairausjaksoa kohden;

2) sairaan tai vammaisen lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumista varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua erityishoitorahaa.

Oikeus sijaisapuun 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella on myös maatalousyrittäjänä toimivalla lapsen vanhemmalla, joka ei asu lapsen kanssa samassa taloudessa. Sijaisapua järjestetään 1 momentin 1 kohdan perusteella vain yhdelle sijaisapuun oikeutetulle kerrallaan.

7 c §

Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja adoptiolapsen hoitoa varten

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) raskautta, synnytystä ja lapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua erityisäitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa;
- 2) adoptiolapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua adoptiovanhemman vanhempain- tai isyysrahaa.

7 d §

Sijaisapu alle kolmevuotiaan lapsen hoitoa varten

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua alle kolmevuotiaan lapsensa kotona tapahtuvaa hoitamista varten sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden päätyttyä enintään 100 päivää vuodessa lasta ja hänen molempia vanhempiaan kohden. Edellytyksenä on, että lapsesta maksetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista lasten kotihoidon tukea. Sijaisavun enimmäismäärä voidaan jakaa vanhempien kesken heidän haluamallaan tavalla.

7 i §

Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten

Sen estämättä, mitä 3 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa ja 5 §:ssä säädetään, maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun maatalousyrityksen kotieläintuotannon jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten, jos maatalousyrittäjällä on ollut oikeus sijaisapuun työkyvyttömyyden perusteella ja hänelle on tämän jälkeen myönnetty työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaan tai hänen oikeutensa sijaisapuun on päättynyt 7 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lausunnon johdosta.

Edellä 3 §:ssä tarkoitetun maatalousyrittäjän kuolinpesällä on oikeus sijaisapuun maatalousyrityksen kotieläintuotannon jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten. Edellytyksenä on, että maatalousyritys täyttää 3 §:n 1 momentin 4 ja 6—8 kohdassa säädetty vaatimukset.

Sijaisapua järjestetään työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivää, lausunnon antamispäivää tai kuolinpäivää seuraavien kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

8 §

Vuosiloma- ja sijaisapupäivän kesto

Maatalousyrityksen kokonaistyöaika määräytyy sen mukaan, kuinka pitkä aika maatalousyrittäjiltä ja muilta yrityksessä työskenteleviltä henkilöiltä keskimäärin päivittäin kuluu maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiin kotieläinten hoitotöiden tekemiseen. Hoitotöihin ei lueta niitä töitä, jotka vastaavat 8 c §:ssä tarkoitettuja valvontakäyntejä tai varallaoloa. Kokonaistyöaikaa arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrityksen kotieläinten määrä ja laatu sekä tuotantomenetelmät ja -olosuhteet.

Maatalousyrittäjän tehtäväosuus määräytyy sen mukaan, kuinka kauan maatalousyrittäjältä keskimäärin päivittäin kuluu 1 momentissa tarkoitettujen hoitotöiden tekemiseen. Tehtäväosuus määräytyy prosentteina 1 momentissa tarkoitettua kokonaistyöajasta. Paikallisyksikön on määrättävä tehtäväosuus maatalousyrittäjän ilmoituksen mukaisesti, jolleivät ilmoituksessa esitetyt tiedot ole ilmeisessä ristiriidassa tosiasiallisten olosuhteiden kanssa. Sen jälkeen, kun tehtäväosuus on määrätty, sitä voidaan maatalousyrittäjän uuden ilmoituksen perusteella muuttaa vain erittäin painavasta syystä.

Lomituspäivän kesto vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa määräytyy lomitustunteina siten, että se on lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta vastaava tuntimäärä maatalousyrityksen kokonaistyöajasta, kuitenkin enintään kymmenen tuntia. Lomituspäivän kestoa voidaan tarkistaa, jos se on perusteltua maatalousyrityksen kotieläinten määrässä tai laadussa taikka tuotantomenetelmissä ja -olosuhteissa tapahtuneiden muutosten johdosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maatalousyriksen kokonaistyöajan määräytymisestä sekä maatalousyrittäjän tehtäväosuuden ja lomituspäivän keston määräytymisestä ja tarkistamisesta.

8 b §

Lomituspalvelutehtävät

Vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehditaan maatalousyriksen päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotoista siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen. Maksullisella lomittaja-avulla ja 24 §:n 2 momentissa tarkoitettulla lomittaja-avulla voidaan huolehtia käytettävissä olevan tuntimäärän rajoissa niistä maatalousyriksen kotieläinten hoitotoista, jotka lomitussajankohtana kuuluvat lomittaja-apua käyttävän maatalousyrittäjän tehtäviin.

Paikallisyksikön järjestämällä lomituksella huolehditaan 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä vain siltä osin kuin:

- 1) tehtävät voidaan tehdä kello 5.30:n ja 20:n välisenä aikana;
- 2) tehtävien hoitoon kuluu enintään 10 tuntia vuorokaudessa;
- 3) tehtävät vaativat vuorokaudessa enintään kaksi käyntiä maatalousyriksessä;
- 4) tehtävät eivät ole normaaliin tuotantotapaan nähden poikkeuksellisia.

Paikallisyksikön järjestämässä vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa voidaan poiketa 2 momentin säännöksistä, jos poikkeaminen on perusteltua eläinsuojelullisista syistä.

8 c §

Valvontakäynnit ja varallaolo

Sen lisäksi, mitä 8 b §:n 1 momentissa säädetään, paikallisyksikön järjestämässä vuosilomalomituksessa ja sijaisavussa paikallisyksikkö voi järjestää valvontakäyntejä tai niiden sijaan kotieläintuotantoon kuuluvan automaation valvonnan edellyttämää varallaoloa.

Valvontakäyntejä tai varallaoloa voidaan järjestää vain, jos se on välttämätöntä maatalousyriksen kotieläinten hoidon turvaamiseksi ja jos niitä vastaavat tehtävät kuuluvat lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäviin.

9 §

Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano

Lomitustoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle.

Lomitustoiminnan toimeenpanosta vastaa maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos (*eläkelaitos*).

11 a §

Ehdollinen päätös oikeudesta lomituspalveluihin

Henkilöllä on oikeus saada ehdollinen päätös lomituspalveluista, jos hän täyttää hakemansa lomituspalvelun edellytykset muutoin, mutta hän ei ole vielä saanut päätöstä vireillä olevaan hakemukseensa, joka koskee 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaista vakuutusta. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada ehdollinen päätös sijaisavusta, jos hän täyttää sijaisavun saamisen edellytykset muutoin, mutta ei ole vielä saanut päätöstä vireillä olevaan hakemukseensa, joka koskee 7 §:n 2 momentissa 7 b §:n 1 momentin 2 kohdassa, 7 c tai 7 d §:ssä tarkoitettua etuutta. Paikallisyksikön on järjestettävä sijaisapua ehdollisen päätöksen perusteella.

Ehdollinen päätös sitoo paikallisyksikköä, jos päätöksen saaja on antanut sen pohjaksi oikeat tiedot ja jos hän toimittaa paikallisyksikölle etuuden myöntämistä tarkoittavan päätöksen paikallisyksikön asettamassa määräajassa.

Ehdollinen päätös raukeaa, jos päätöksen saaja ei ole toiminut 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Ehdolliseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

4 luku

Paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut

14 §

Paikallisyksikön velvollisuus järjestää lomituspalveluja

Paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut tämän lain mukaisesti niille maatalousyrittäjille, jotka harjoittavat maataloutta pääasiallisesti sen toimialueella eivätkä ole 23 §:n mukaisesti ilmoittaneet järjestävänsä lomitukseensa itse.

Paikallisyksikkö voi järjestää 1 momentissa tarkoitettuja palveluja myös maatalousyrittäjälle, joka on ilmoittanut järjestävänsä lomituksensa itse. Edellytyksenä on, ettei se vaikeuta palvelujen järjestämistä 1 momentissa tarkoitetuille maatalousyrittäjille.

16 a §

Lomittajien maatalousyrittäjäkohtainen perehdytys

Paikallisyksikön on huolehdittava yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa siitä, että maatalousyrittäjien osoittamat maatalouslomittajat saavat tilalla maatalousyrittäjäkohtaista perehdytystä 8 b §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehdittaviin tehtäviin.

16 b §

Maksullinen lomittaja-apu

Paikallisyksikkö voi järjestää maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:ssä säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa.

Paikallisyksikön järjestäessä 1 momentissa tarkoitettua lomittaja-apua edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 8 b §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, että:

- 1) palvelu ei vaaranna vuosiloman eikä sijaisavun järjestämistä;
- 2) palvelun toteuttamiseen ei käytetä 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua lomittajaa;
- 3) palvelua ei järjestetä sunnuntaina tai sellaisena juhlapäivänä, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen sunnuntaityökorvaus tai sitä vastaava korvaus.

17 a §

Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät

Samassa maatalousyrittäjässä työskentelevien maatalousyrittäjien on pidettävä vähintään 22 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yrityksen olosuhteet huomioon ottaen yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan työpanoksella. Yritystoiminnan jatkuvuus katsotaan tulevan turvatuksi edellä tarkoitettulla tavalla, jos:

- 1) maatalousyrittäjässä on enintään 30 kotieläinyksikköä; tai
- 2) maatalousyrittäjien yhteenlaskettuja tehtäväosuuksia vastaava aika on enintään yhdeksän tuntia.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos maatalousyrittäjien erityisistä olosuhteista johtuu, että yrityksessä toimivat maatalousyrittäjät eivät voi pitää osaakaan vuosilomastaan samanaikaisesti.

Siltä osin kuin maatalousyrittäjässä työskentelevät maatalousyrittäjät pitävät vuosilomaa eriaikaisesti, muun kuin lomalla olevan yrittäjän on hoidettava oma tehtäväosuutensa työskentelemällä tilalla itse tai teettämällä tehtäväosuutensa hankkimallaan sijaisella.

18 §

Paikallisyksikön järjestämien lomituspalvelujen hakeminen

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän on haettava lomituspalveluja kirjallisesti paikallisyksiköltä. Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

Vuosilomaa koskeva hakemus on tehtävä maatalousyriyksittäin paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Hakemuksessa on ilmoitettava aiottu vuosiloman ajankohdat kunkin maatalousyrittäjän osalta. Maksullista lomittaja-apua koskeva hakemus on tehtävä vuosilomahakemuksen yhteydessä. Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määrääjän jälkeen saapunut hakemus, jos myöhästymiselle on ollut painavia syitä.

Sijaisapua koskeva hakemus on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon sijaisavun perusteesta ja palvelun tarpeen alkamisajankohdasta.

19 a §

Sijaisavun järjestäminen

Paikallisyksikön on järjestettävä sijaisapu siihen oikeutetulle maatalousyrittäjälle niin pian kuin mahdollista ottaen huomioon sillä hetkellä käytettävissä oleva henkilöstö.

19 b §

Lomittajan työturvallisuus

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän on huolehdittava siitä, että maatalousyriyksen olosuhteet täyttävät lomitustyön osalta työturvallisuudelle asetetut vaatimukset.

Maatalousyrittäjän on annettava paikallisyksikön hallintohenkilöstön edustajalle, työsuojeluvaltuutetulle ja työsuojeluviranomaiselle mahdollisuus tarkastaa, että 1 momentissa tarkoitetut vaatimukset täyttyvät.

Paikallisyksiköllä ei ole velvollisuutta järjestää lomituspalveluja maatalousyriyksessä, jos maatalousyrittäjä on kieltäytynyt toimimasta 2 momentin mukaisesti. Jos maatalousyrittäjä ei korjaa työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluviranomaisen osoittamia puutteita, paikallisyksikkö voi kieltäytyä järjestämästä lomituspalveluja maatalousyriyksessä kunnes puutteet on korjattu.

19 c §

Työnjohdolliset käynnit maatalousyriyksessä

Sen lisäksi, mitä 19 b §:n 2 momentissa säädetään, paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän on annettava paikallisyksikön hallintohenkilöstön edustajalle mahdollisuus tehdä lomituksen järjestämiseen tai työnjohtamiseen liittyviä käyntejä maatalousyriykseseen.

23 a §

Lomituspalvelujen hakeminen itse järjestetyssä lomituksessa

Maatalousyrittäjän, joka järjestää itse lomituksensa, on tehtävä lomituspalveluja koskeva hakemus kirjallisesti paikallisyksikölle ennen lomituspalveluun kuuluvien töiden aloittamista. Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

Vuosiloma koskeva hakemus on tehtävä maatalousyriyksittäin paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Hakemus maksullista lomittaja-apua vastaavasta palvelusta on tehtävä vuosilomahakemuksen yhteydessä.

Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määrääjän jälkeen saapunut hakemus, jos hakemuksen myöhästymiselle on ollut painavia syitä eikä vuosilomalomituksen tai maksulliseen lomittaja-apuun kuuluvia töitä ole vielä aloitettu.

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Maatalousyrittäjän, joka on 23 §:n mukaisesti ilmoittanut järjestävänsä itse lomituksensa, on sinä aikana, jota ilmoitus koskee, järjestettävä itse vuosilomansa ja sijaisapunsa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

25 §

Itse hankitut lomittajat

Itse järjestetystä lomituksesta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata vain, jos maatalousyrittäjä on hankkinut lomituspalvelut ennakoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta. Hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007).

Kustannuksia ei korvata, jos

1) maatalousyrittäjä tai hänen perheenjäsenensä taikka maatalousyrittäjän toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut; tai

2) lomittajana on toiminut maatalousyrittäjä, hänen perheenjäsenensä, maatalousyrittäjän toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu perheenjäseneksi katsotaan maatalousyrittäjän tai maatalousyrittäjän toisen yrittäjän avio- tai avopuoliso sekä henkilö joka elää maatalousyrittäjän tai maatalousyrittäjän toisen yrittäjän taloudessa ja on hänelle tai hänen avio- tai avopuolisolleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa.

26 §

Korvaus itse järjestetystä lomituksesta

Maatalousyrittäjän itse järjestämästä lomituksesta maksetaan korvausta palvelun tuottajalle. Korvausta maksetaan vain siltä osin kuin lomittaja on huolehtinut 8 b §:n 1 momentissa mainituista tehtävistä. Vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa korvausta maksetaan enintään 8 §:n mukaan määritellyn tuntimäärän mukaan.

Korvaus on enintään 26,50 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonnäköveron osuuteen.

Jos maatalousyrittäjän ja lomituspalvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 2 momentin mukaan määräytyvä korvaus, korvauksena maksetaan maatalousyrittäjän ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakoperintälain (1118/1996) 25 §:n tarkoittamasta työkorvauksesta.

26 a §

Korvauksen hakeminen ja maksaminen

Maatalousyrittäjän on haettava itse järjestetystä lomituksesta maksettavaa korvausta kirjallisesti paikallisyksiköltä lomitusaikankohdalla seuraavien kahden kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräajassa, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) lomitettavat päivät ja kunakin päivänä lomitettu tuntimäärä;
- 2) onko kyseessä vuosiloma, sijaisapu vai 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu maksullinen lomittaja-apu;
- 3) palvelujen tuottaja;
- 4) lomittajan nimi ja vahvistus siitä, että 25 §:ssä säädetyt kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 5) lomittajan hoitamat tehtävät;
- 6) lomituksen järjestämisestä sovittu tuntihinta;
- 7) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettujen tietojen oikeellisuudesta.

Paikallisyksikön on maksettava korvaus palvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on 3 euroa lomitustunnilta lisättyinä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo euroina 5 600:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on mainitussa laissa säädettyjä perusteita soveltuvin osin noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

27 a §

Korotettu sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 27 §:n mukainen maksu 50 prosentilla korotettuna:

- 1) kun sijaisavun saaja on sijaisavun alkaessa oikeutettu palkkaetuuksiin työ- tai virkasuhteen perusteella tai kun hänellä on voimassa yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettu vakuutus;
- 2) kun sijaisapua annetaan 7 d §:n nojalla.

27 b §

Yritystoiminnan järjestelyjä varten annettavasta sijaisavusta perittävä maksu

Sijaisavun saajalta peritään 7 i §:n perusteella annetusta sijaisavusta 16 euroa tunnilta.

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävä maksu

Maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua ja 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta 16 euroa tunnilta.

28 a §

Eläinsuojelullisin perustein annetusta lomituspalvelusta perittävät maksut

Jos paikallisyksikön järjestämässä vuosilomalomituksessa tai sijaisavussa joudutaan eläinsuojelullisista syistä poikkeamaan 8 b §:n 2 momentin säännöksistä, maatalousyrittäjältä peritään 30 euron tuntimaksu poikkeamisesta aiheutuneilta lomitustunneilta. Maksu peritään, jos maatalousyrittäjä on ennen lomituksen alkamista esittänyt eläinsuojelullisesti perustellun syyn poikkeamiseen tai jos eläinsuojelullinen syy poikkeamiseen ilmenee lomituskäynnin aikana. Sijaisavusta ei peritä tässä momentissa tarkoitettua maksun lisäksi 27 §:ssä eikä 27 a—27 c §:ssä tarkoitettua maksua.

Maatalousyrittäjältä peritään 1 momentissa tarkoitettu maksu myös siltä osin, kuin paikallisyksikön järjestämää maksullista lomittaja-apua joudutaan eläinsuojelullisista syistä antamaan pitempään kuin sitä oli myönnetty.

28 b §

Valvontakäynneistä ja varallaolosta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä valvontakäynnistä 30 euroa käyntikerralta.

Maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä varallaolosta 5 euroa tunnilta. Jos varallaolo aiheuttaa käynnin maatalousyrityksessä, käynnistä peritään lisäksi 30 euroa käyntikerralta.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetun käynnin yhteydessä on eläinsuojelullisista syistä välttämätöntä, että lomittaja työskentelee maatalousyrityksessä pitempään kuin tunnin, maatalousyrittäjältä peritään lisäksi 30 euron tuntimaksu kultakin alkavalta lomistunnilta.

29 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos lomituspalveluja on annettu perusteettomasti, tai itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, palvelun saajan on korvattava paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikölle aiheutuneena kustannuksena pidetään 30 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla. Varallaolosta aiheutuneena kustannuksena pidetään kuitenkin viittä euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla.

Jos 11 a §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, palvelun saajan on korvattava päätöksen nojalla annetuista lomituspalveluista paikallisyksikölle aiheutuneet kustannukset 1 momentissa säädetyin perustein.

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Takaisinperinnästä voidaan luopua myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouden valtiontukisääntöjä, joiden perusteella lomituserjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman lomituspalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

30 §

Viivästyskorko ja maksuveloitteen täytäntöönpano

Jos sijaisavusta, maksullisesta lomittaja-avusta, eläinsuojelullisin perustein annettua lomituspalvelusta tai valvontakäynneistä ja varallaolosta määrättyä maksua ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 a §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Jos 29 §:ssä tarkoitettua korvausta ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain 4 §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksu- tai takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu tai korvaus viivästyskorokoineen saadaan periä ilman tuomiota tai hallintotuomioistuimen päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

30 a §

Yrittäjän vastuu maksuista ja korvauksista

Yrittäjä on vastuussa samassa maatalousyrityksessä lomituspalveluja saaneen henkilön tämän lain mukaisista maksuista ja korvauksista niin kuin omasta velastaan. Tässä tarkoitettua vastuuta ei kuitenkaan ole sellaisella yrittäjällä, joka ei harjoita yrittäjätoimintaa omistus- tai vuokraoikeuden perusteella hallitsemassaan yrityksessä. Yhtymänä, avoimena yhtiönä, kommandiittiyhtiönä, osakeyhtiönä tai osuuskuntana toimiva maatalousyritys vastaa osakkaitensa maksuista ja korvauksista niin kuin omasta velastaan.

30 b §

Lomituspalvelujen estyminen maksamattomien maksujen vuoksi

Lomituspalvelujen antaminen estyy tai keskeytyy kuuden viikon kuluttua siitä, kun tässä luvussa tarkoitettu maksu tai korvaus on erääntynyt ja saatava on yhä maksamatta.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Valtion varoista suoritetaan eläkelaitokselle tämän lain mukaisista lomituspalveluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset vähennettyinä 36 §:ssä mainituilla erillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) 15 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettujen maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään määrään, jota on pidettävä toiminnan tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen hoitamisen kannalta tarpeellisena ja jota kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;

1 a) edellä 8 c §:ssä tarkoitettujen valvontakäyntien ja varallaolon johdosta lomittajalle paikallisyksikön alueella syntyneet työmatkakustannukset;

2) eläkelaitoksen hyväksymästä 1 kohdassa tarkoitettujen maatalouslomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset;

2 a) eläkelaitoksen hyväksymästä lomittajan ammattiin johtavan oppisopimuskoulutuksen toteuttamisesta paikallisyksikölle aiheutuneet nettokustannukset valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa;

2 b) maatalouslomittajien maatalousyrityskohtaisesta perehdytyksestä aiheutuneet kustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta perehdytyksestä;

3) 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen palvelujen ostamisesta aiheutuneet kustannukset enintään sen suuruisina, kuin vastaavat paikallisyksikköön työsopimussuhteessa olevan lomittajan palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan tämän momentin 1 kohdan mukaisesti;

4) 26 §:ssä tarkoitettut korvaukset;

5) tämän lain mukaisten tehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset, jotka on tuomioistuimen päätöksellä tuomittu paikallisyksikön suoritettavaksi tai, jos paikallisyksikön korvausvelvollisuus on ilmeinen, myös sen vapaaehtoisesti suorittamat vahingonkorvaukset; sekä

6) tämän lain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat muut tarpeelliset kustannukset.

Kustannuksina ei korvata arvonlisäveroja siltä osin, kuin paikallisyksikkönä toimivalla kunnalla on tai olisi ollut oikeus saada niistä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaista palautusta tai vähennystä.

40 a §

Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Kunnan on palautettava valtion varoista perusteetta saamansa korvaus valtiolle, jos:

1) tilityksen tarkistamisen jälkeen ilmenee, että kirjanpitoon on sisällytetty lomituskustannuksiin kulumattomia kustannuksia tai että lomituskustannuksista ei ole vähennetty 36 §:ssä tarkoitettuja tuloja;

2) paikallisyksikkö on antanut lomituspalveluja tai maksanut korvausta itse järjestetystä lomituksesta säännösten vastaisesti. Palautettava määrä on 30 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta perityllä maksulla, jos palautusvelvollisuus perustuu siihen, että paikallisyksikkö on antanut lomituspalveluja säännösten vastaisesti. Jos varallaoloa on annettu säännösten vastaisesti, palautettava määrä on kuitenkin 5 euroa tunnilta.

Kunnalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta palauttaa valtion korvausta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa siltä osin kuin palvelun saajaan kohdistuvasta takaisinperinnästä on luovuttu 29 §:n 3 momenttiin perustuvalla paikallisyksikön

päätöksellä, jonka eläkelaitos on hyväksynyt, taikka eläkelaitoksen tai hallinto-oikeuden päätöksellä.

Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko eräpäivästä lukien.

Perusteetta maksettu valtion korvaus voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai jos takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouden valtiontukisääntöjä, joiden perusteella lomitussjärjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

44 b §

Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava paikallisyksikölle lomituspalveluja, lomittajaa sekä elinkeinotoimintaansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös eläkelaitokselle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

45 §

Tietojen saantioikeus

Paikallisyksiköllä ja eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä toimeenpanossa välttämättömiä tietoja toisiltaan sekä muilta viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999; julkisuuslaki) 4 §:ssä tarkoituilta viranomaisilta.

Eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa, avata paikallisyksikölle tekninen käyttöyhteys tämän lain toimeenpanossa välttämättömiin tietoihin.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

45 a §

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

Paikallisyksikön ja eläkelaitoksen toimintaan tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), Eläkelaitoksen toimintaan kuitenkin vain siltä osin kuin eläkelaitos käyttää mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä säädetään, paikallisyksikkö päättää tiedon antamisesta hallussaan olevasta tämän lain mukaisiin lomituspalveluihin liittyvästä asiakirjasta.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat maatalousyrittäjän taloudellista asemaa.

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, salassa pidettäviä eivät kuitenkaan ole sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka on julkaistava Euroopan unionin suuntaviivojen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 (2014/C/204/01) perusteella.

45 b §

Asiakirjojen säilyttäminen

Lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä kymmenen kokonaista kalenterivuotta lomituspalvelun myöntämisestä, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

47 a §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Eläkelaitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, johon valtion korvaukseen oikeuttavat kustannukset kohdistuvat.

Kunnan ja eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saatu valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jonka aikana valtion korvaus on maksettu, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

47 b §

Rahamäärien tarkistaminen palkkakertoimella

Edellä 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 26 §:n 2 momentissa, 27 b §:ssä, 28 §:ssä, 28 a §:n 1 momentissa, 28 b §:ssä, 29 §:n 1 momentissa ja 40 a §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitut rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Edellä 1 momentissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen lain voimaantuloa tehtyyn sijaisapupäätökseen, jolla sijaisapua on myönnetty lain voimaantulon jälkeiselle ajalle, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jotka koskevat oikeutta saada sijaisapua tai sijaisavusta perittävää maksumaa.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, sijaisapua myönnetään lain voimaan tullessa voimassa olleen lain 7 §:n 4 momentin perusteella, kuitenkin enintään kesäkuun loppuun 2016, jos maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun mainitun säännöksen perusteella lain voimaan tullessa.

Maatalousyrittäjän ennen lain voimaantuloa itse järjestämään lomituksen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 29, 40 a ja 47 a §:ää sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä, mitä 35 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, ennen lain voimaantuloa toteutetuista lomituspalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Mitä tässä laissa säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaisesta toistaiseksi myönnetystä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisesta kuntoutustuesta, sovelletaan vastaavasti näiden lakien voimaanpanosta annetuilla laeilla kumottujen lakien mukaiseen vastaavaan etuuteen.

2.

Laki**turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 2 §:n 5 kohta ja 15 §,
muutetaan 1, 3—8, 13, 17, 25, 26, 36, 39 §, sellaisina kuin niistä on 4 § laissa 1162/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 7 a, 35 a, 39 a ja 39 b § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala ja Euroopan unionin lainsäädännön huomioon ottaminen

Turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja tämän lain nojalla vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa.

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajan valinnan perusteella joko osoittamalla hänelle lomittaja tai korvaamalla turkistuottajan itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

Tätä lakia toimeenpantaessa noudatetaan lisäksi tiettyjen maa- ja metsätalouden maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 702/2014 (*maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus*).

3 §

Lomituspalvelujen saamisen edellytykset

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajalle, jolla on merkittävä tehtäväosuus turkistilan turkiseläinten hoitoon päivittäin kuuluvista tehtävistä. Turkistilan turkiseläintuotannon tulee käsittää lomitujajankohdasta vähintään kahdeksan eläinyksikköä.

Edellytyksenä lomituspalvelujen saamiselle on, että:

1) turkistuottajalla on ollut yhdenjaksoisesti voimassa 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu vakuutus vähintään neljä kuukautta;

2) turkistuottaja ei lomitujajankohdasta saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea;

3) turkistuottajan turkistila on komission asetuksessa (EU) N:o 702 /2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (*maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus*) tarkoitettu pk-yritys;

4) turkistuottajan turkistila ei ole maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; sekä

5) turkistuottajan turkistilalle ei ole annettu perintämääräystä tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella tai jos perintämääräys on annettu, siinä tarkoitettu saatava on maksettu.

4 §

Lomituspalvelujen määrä

Kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Lomituspalveluja saa käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuoden aikana. Päivien enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon jokainen päivä, jolloin lomituspalveluja on annettu.

5 §

Lomituspalvelutehtävät

Vuosilomalomituksessa huolehditaan turkistilan turkiseläinten päivittäisistä hoitotoista siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan turkistuottajan tehtäviin.

Lisävapaalomituksessa huolehditaan käytettävissä olevan tuntimäärän puitteissa niistä turkistilan turkiseläinten hoitotoista, jotka lomitusajankohtana kuuluvat turkistuottajan tehtäviin.

6 §

Lisävapaasta perittävä maksu

Lisävapaasta peritään palvelun käyttäjältä kymmenen euroa tunnilta.

7 §

Itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus

Itse järjestetyssä lomituksessa korvattava enimmäistuntimäärä turkistuottajan vuosilomapäivää kohden määräytyy turkistilalla lomitusajankohtana olevan eläinyksikkömäärän mukaan. Ensimmäiset kymmenen eläinyksikköä kerryttävät turkistilan kokonaistuntimäärää 45 minuutilla eläinyksikköä kohden ja seuraavat 30 minuutilla eläinyksikköä kohden. Näin lasketusta kokonaistuntimäärästä korvataan lomitettavan turkistuottajan tehtäväosuutta vastaava tuntimäärä, kuitenkin enintään 8 tuntia vuosilomapäivää kohden.

Korvaus on enintään 22,50 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen.

Jos turkistuottajan ja lomituspalvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 2 momentissa tarkoitettu korvaus, korvauksena maksetaan turkistuottajan ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:n tarkoittamasta työkorvauksesta.

Korvaus maksetaan lomituspalvelujen tuottajalle.

7 a §

Itse hankitut lomittajat

Itse järjestetystä lomituksesta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata vain, jos turkistuottaja on hankkinut lomituspalvelut ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta. Hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007).

Kustannuksia ei korvata, jos

- 1) turkistuottaja tai hänen perheenjäsenensä taikka turkistilan toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut; tai
- 2) lomittajana on toiminut turkistuottaja, hänen perheenjäsenensä, turkistilan toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu perheenjäseneksi katsotaan turkistuottajan tai turkistilan toisen yrittäjän avio- tai avopuoliso sekä henkilö joka elää turkistuottajan tai turkistilan toisen yrittäjän taloudessa ja on hänelle tai hänen avio- tai avopuolisoleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa.

8 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos lomituspalveluja on annettu perusteettomasti tai itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, palvelun saaja on velvollinen suorittamaan

paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikölle aiheutuneena kustannuksena pidetään 30 euroa lomitustunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Paikallisyksikkö voi luopua takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouseläintuotantoa, joiden perusteella lomitustajajärjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden kuluessa perusteettoman lomituspäalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

13 §

Lomituspäalvelujen hakeminen

Lomituspäalveluja haetaan siltä paikallisyksiköltä, jonka toimialueella turkistuottaja pääasiallisesti harjoittaa turkiseläintuotantoa. Hakemus on tehtävä turkistiloittain kirjallisesti lomituspäalvelujen vastaanottamista edeltävän kalenterivuoden loppuun loppuun mennessä. Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määräjajan päätyttyä saapunut hakemus, jos hakemuksen myöhästymiselle on ollut painavia syitä eikä haettuihin lomituspäalveluihin kuuluvia töitä ole vielä aloitettu.

Hakemuksessa on ilmoitettava, järjestetäänkö turkistilalla lomituspä itse vai käytetäänkö paikallisyksikön järjestämiä lomituspäalveluja. Valinta on turkistilakohtainen.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspäalvelujen myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

17 §

Itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen hakeminen ja maksaminen

Turkistuottajan on haettava korvausta itse järjestetystä lomituksesta kirjallisesti paikallisyksiköltä lomituspäajankohtaa seuraavan kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräjassa, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) lomitettavat päivät ja kunakin päivänä lomitettu tuntimäärä;
- 2) onko kyseessä vuosiloma- vai lisävapaalomituspä;
- 3) päalvelujen tuottaja;
- 4) lomittajan nimi ja vahvistus siitä, että 7 a §:ssä säädetyt kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 5) lomittajan hoitamat tehtävät;
- 6) lomituspäajankohdan mukainen eläinyksikkömäärä;
- 7) lomituspäajankohdan mukainen eläinyksikkömäärä;
- 8) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä päalvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettujen tietojen oikeellisuudesta.

Paikallisyksikön on maksettava korvaus päalvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

25 §

Valtion korvaus lomituskustannuksiin

Valtion varoista maksetaan Melalle valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa tämän lain mukaisista lomituspäpalveluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset vähennettynä lisävapaasta perittävillä maksuilla ja muilla tämän lain mukaisiin paikallisyksikön tehtäviin liittyvillä tuloilla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään sen suuruisina kuin kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;

2) itse järjestetystä lomituksesta maksetut korvaukset;

3) paikallisyksikön ostamista lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset enintään sen suuruisina kuin vastaavat paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan 1 kohdan mukaisesti;

4) paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset;

5) tämän lain mukaiset muut kuin hallintotehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset, jotka on tuomioistuimen päätöksellä tuomittu paikallisyksikön maksettavaksi tai jotka paikallisyksikkö on maksanut vapaaehtoisesti sillä perusteella, että sen korvausvelvollisuus on ilmeinen; sekä

6) tämän lain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat muut tarpeelliset kustannukset.

Kustannuksina ei korvata arvonlisäveroja siltä osin, kuin paikallisyksikkönä toimivalla kunnalla on tai olisi ollut oikeus saada niistä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaista palautusta tai vähennystä.

26 §

Toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle maksettavan korvauksen perusteet

Mela huolehtii 25 §:ssä tarkoitettujen kustannusten korvaamisesta toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle. Paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan, jos kyseessä on Melan hyväksymä täydennyskoulutus.

Melan tulee kunnan pyynnöstä etukäteen ratkaista, onko kustannuksia pidettävä tarpeellisina ja suoritetaanko niihin siten valtion korvaus valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Ratkaisu sitoo Melaa sen käsitellessä aikanaan valtion korvausta koskevaa asiaa.

35 a §

Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava paikallisyksikölle lomituspalveluja, lomittajaa sekä elinkeinotoimintaansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot myös Melalle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

36 §

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

Paikallisyksikön ja Melan toimintaan tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), Melan toimintaan kuitenkin vain siltä osin kuin Mela käyttää mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä säädetään, paikallisyksikkö päättää tiedon antamisesta hallussaan olevasta tämän lain mukaisiin lomituspalveluihin liittyvästä asiakirjasta.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat turkistuottajan taloudellista asemaa.

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, salassa pidettäviä eivät kuitenkaan ole sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka on julkaistava maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

39 §

Rahamäärien tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa mainitut rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Tässä laissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa.

39 a §

Asiakirjojen säilyttäminen

Lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

39 b §

Lomituspalvelujen järjestämisen keskeyttäminen

Lomituspalvelujen järjestäminen voidaan keskeyttää jos järjestämiseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää. Keskeyttämisestä säädetään tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Jos ennen keskeytyksen voimaantuloa järjestettyjä lomituspalveluja ei voida korvata täysimääräisinä varojen puutteen vuoksi, ne voidaan maksaa seuraavana vuonna sen vuoden valtion talousarviossa turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin osoitetusta määrärahasta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määrärahasta voidaan korvata paikallisyksikölle myös ne 25 §:n 2 momentin 1 ja 6 kohdan mukaiset kustannukset:

- 1) jotka ovat aiheutuneet keskeytyksen voimassaoloaikana;
- 2) jotka eivät olisi olleet vältettävissä; ja
- 3) joita ei ole voitu varojen puutteen vuoksi korvata täysimääräisesti sen vuoden määrärahasta, johon keskeytys kohdistuu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

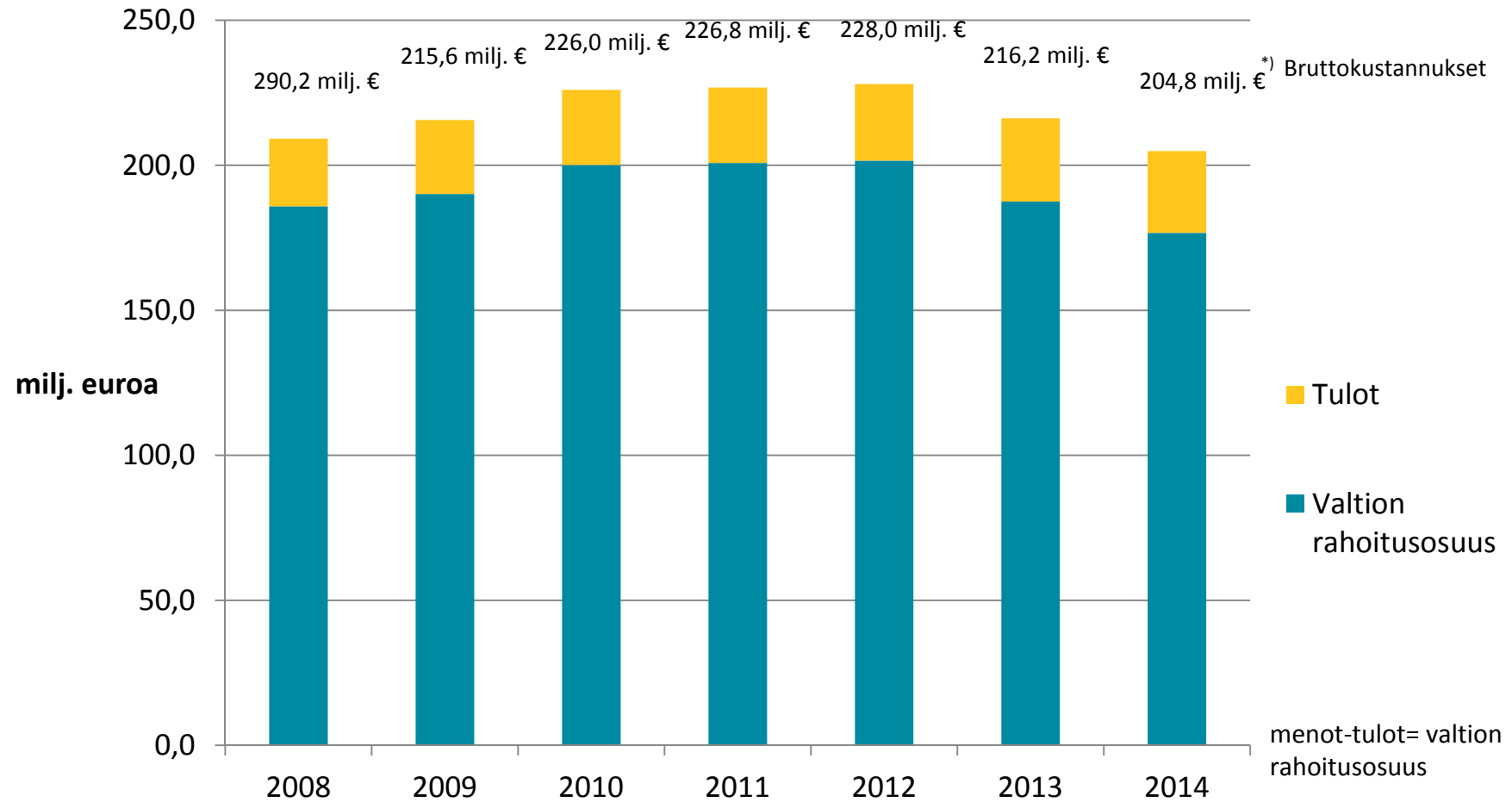
Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, turkistuottajan ennen lain voimaantuloa itse järjestämään lomitukseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 8 §:ää sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

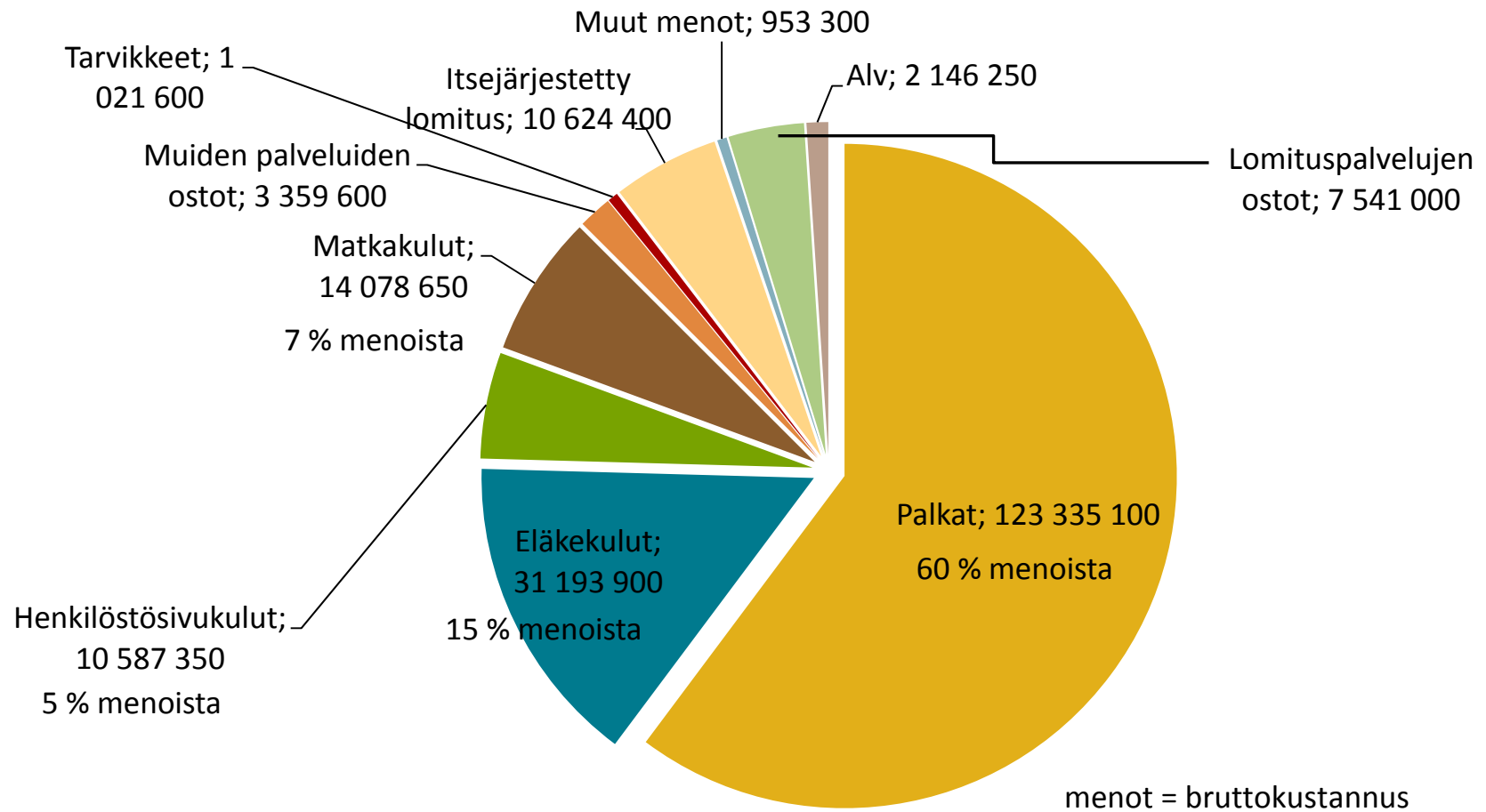
Sen estämättä, mitä 25 §:n 2 momentissa ja 3 momentissa säädetään, ennen lain voimaantuloa toteutetuista lomituspalveluista aiheutuneisiin kustannuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 13 §:n 1 momentissa säädetään lomituspalvelujen hakuajasta, vuonna 2016 järjestettäviä lomituspalveluja koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 15 päivänä tammikuuta 2016.

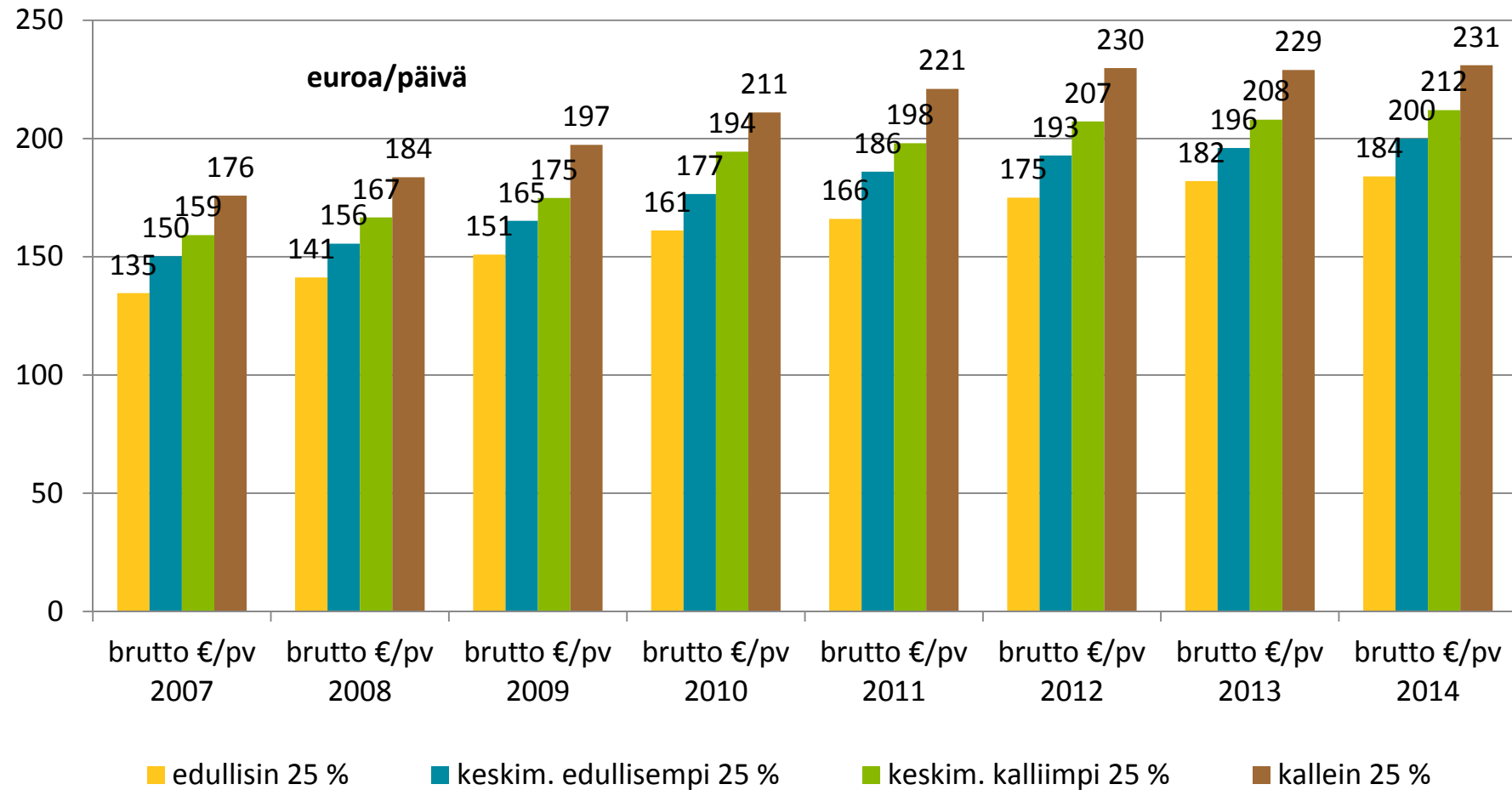
Lomituskustannukset 2008 - 2014

Maatalouslomituksen menot euroa 2014

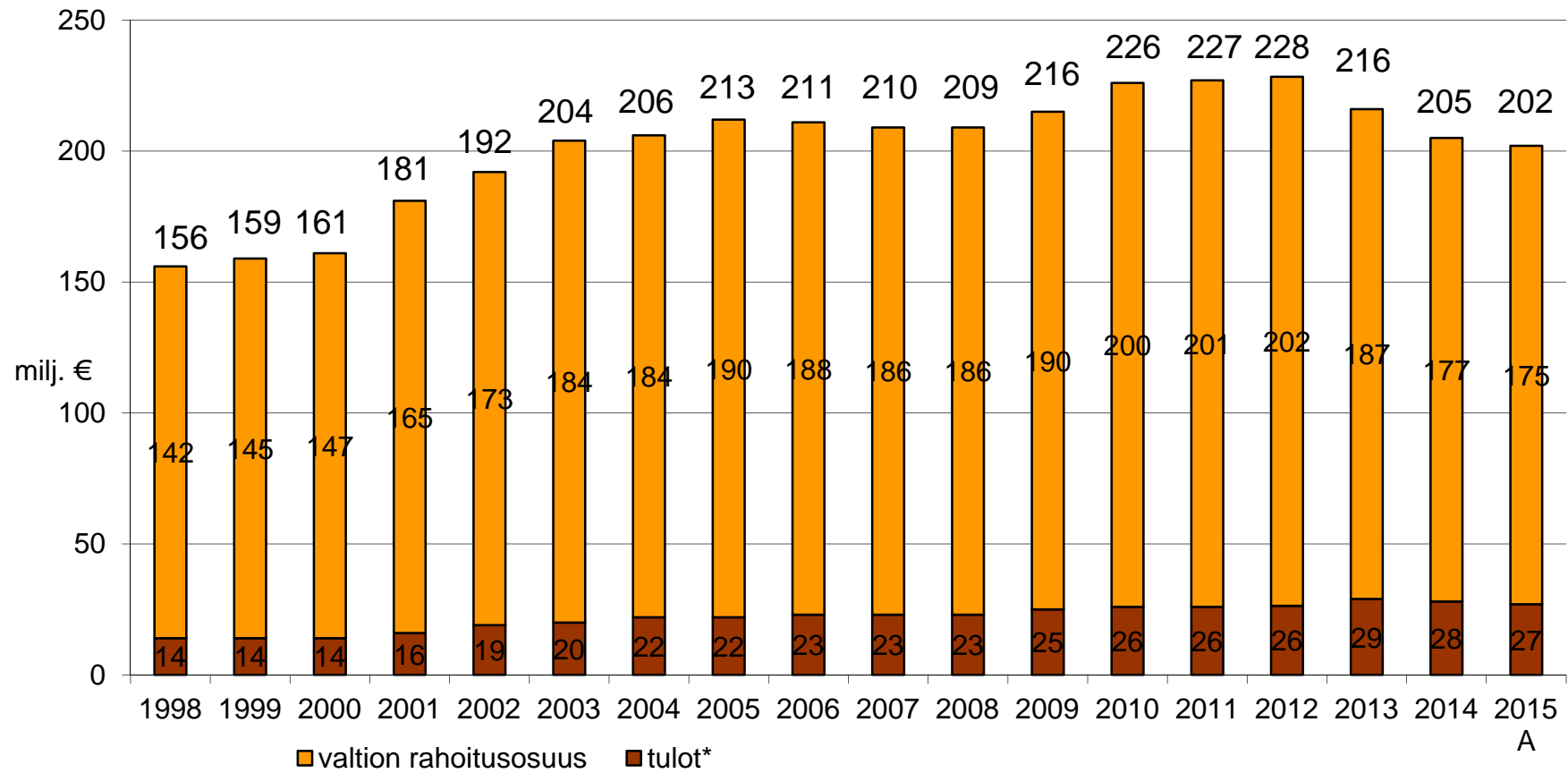

Lomituspäivän bruttohinta 2007 - 2014

Bruttohinta €/pv = menot/lomituspäivät

Maatalouslomituksen kustannukset 1998 - 2015 arvio

*) vuosiloma on maksuton, sijaisavusta, tuetusta ja täysin maksullisesta lomituksesta maksu

Turkislomituspalvelujen kustannukset 2010 - 2015 arvio

